

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

REVIZIJSKO POROČILO

Poslovanje Javne agencije za knjigo Republike Slovenije

2023

POSLANSTVO

Računsko sodišče pravočasno in objektivno obvešča javnosti o pomembnih razkritjih poslovanja državnih organov in drugih uporabnikov javnih sredstev ter svetuje, kako naj državni organi in drugi uporabniki javnih sredstev izboljšajo svoje poslovanje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

REVIZIJSKO POROČILO

Poslovanje Javne agencije za knjigo Republike Slovenije

Številka: 3264-1/2022/60

Ljubljana, 11. decembra 2023

Povzetek

Računsko sodišče je revidiralo pravilnost in uspešnost poslovanja **Javne agencije za knjigo Republike Slovenije** (v nadaljevanju: agencija). Cilj revizije je bil izrek mnenja o pravilnosti in uspešnosti poslovanja agencije v letih 2020 in 2021.

Računsko sodišče je o pravilnosti poslovanja agencije v letih 2020 in 2021 izreklo **negativno mnenje**, ker je ugotovilo, da je v naslednjih primerih poslovala v neskladju s predpisi, notranjimi akti in pogodbenimi določili:

- javnima uslužbencema je izplačala za 297 EUR previsok dodatek za delovno dobo;
- pri izračunu dodatka za delovno uspešnost zaradi povečanega obsega dela za 4 javne uslužbenke ni uporabila pravilne osnove za izračun dodatka;
- 3 javnim uslužbencem je obračunala in izplačala previsoke stroške prevoza na delo in z dela v skupnem znesku 138 EUR;
- pri načrtovanju oziroma pred odločitvijo o investiciji ni izdelala dokumenta identifikacije investicijskega projekta;
- nepravilno je izvedla postopke oddaje naročil za nabavo osnovnih sredstev in storitev v vrednosti najmanj 33.371 EUR;
- za dodatna dela ni sklenila aneksa k pogodbi, s katerim bi prevzela obveznost, za neupravičeno zamudo rokov za dokončanje del pa ni zaračunala pogodbene kazni;
- plačala je storitve v skupnem znesku 8.100 EUR, ne da bi razpolagala z dokazili, da so bile te izvedene;
- sklenila je pogodbo za pravne storitve, za katere je že imela sklenjeno pogodbo z drugim izvajalcem, pri čemer so neupravičeni stroški znašali 5.533 EUR;
- sofinancirala je izdelavo promocijskega filma v znesku 2.000 EUR mimo javnega razpisa za izbor programa oziroma projekta s področja knjige;
- za plačilo hladilnika in kavnega aparata v skupni vrednosti 551 EUR je uporabila službeno kreditno kartico, česar ji notranji akti niso omogočali;
- predsednici sveta agencije je za pot v Berlin plačala stroške letalske karte, prevoza na letališče, namestitve in prehrane v skupnem znesku 1.281 EUR, za kar ni imela pravne podlage;
- z izvajalci ni sklenila pogodb o izvedbi storitev oziroma ni izdala naročilnic pred izvedbo storitev v vrednosti 5.783 EUR;

- plačil obveznosti ni izvedla v predpisanih rokih;
- članom sveta agencije je sejnine obračunavala in izplačevala nepravočasno;
- članom strokovnih komisij agencije je izplačala za 40.844 EUR nagrad, ne da bi pridobila pisna poročila o opravljenem delu in individualna pisna strokovna mnenja o prijavljenih kulturnih programih in projektih, poleg tega jim je izplačala povračilo potnih stroškov, za kar ni bilo pravnih podlag.

Računsko sodišče je podalo mnenje, da je bila agencija **delno uspešna** pri izvajanju nalog s področja knjige v letih 2020 in 2021.

Agencija je načrtovala cilje za izvajanje nalog s področja knjige in hkrati večinoma opredelila ukrepe, aktivnosti in kazalnike. V svojih dokumentih načrtovanja ni določila načina izvedbe nacionalne raziskave bralnih in nakupovalnih navad na področju knjige ter kazalnikov za merjenje doseganja cilja večje zaposljivosti v zasebnem sektorju v kulturi. Poleg tega ni dovolj jasno opredelila ukrepov in aktivnosti za načrtovano nacionalno promocijsko kampanjo za promocijo branja, nakupovanja in posedovanja knjig za različne skupine. V programu dela in finančnem načrtu za leto 2021, ob zagotovitvi sredstev iz evropske kohezijske politike za izvedbo projekta udeležbe Slovenije kot častne gostje na knjižnem sejmu v Frankfurtu v letu 2023, ni opredelila dodatnih aktivnosti in kazalnikov za merjenje doseganja želenih rezultatov.

Agencija je v javnih razpisih in pozivih za dodeljevanje sredstev, s katerimi izvaja pretežni del nalog s področja knjige, opredelila predmet in cilje razpisov, pozivov in drugih nalog v skladu s cilji v dokumentih načrtovanja.

Agencija je v javnih razpisih in pozivih pogoje za kandidiranje ter kriterije za ocenjevanje vlog povezala s predmetom in cilji sofinanciranja programov in projektov, več pogojev in kriterijev pa ni bilo jasnih, preverljivih in merljivih. Med pogoji je med drugim navedla tudi takšne, ki jih v trenutku presoje upravičenosti prijaviteljev ni bilo mogoče preveriti, nekateri pa so predstavljali vsebino programov oziroma projektov, ki so predmet sofinanciranja, in predstavljajo zaveze prijaviteljev, ki jih ti lahko izpolnijo šele v času po sklenitvi pogodbe o sofinanciranju. Posameznih kriterijev za ocenjevanje vlog ni obrazložila, pri nekaterih pa ni dovolj natančno obrazložila zahtev za prijavitelje. Slednje zmanjšuje objektivnost pri ocenjevanju zahtev iz posameznega kriterija. Poleg tega so bile ocene pristojnih komisij v posameznih razpisih pomanjkljivo utemeljene, kar ne omogoča naknadne preverljivosti ocenjevanja.

V javnih razpisih za sofinanciranje izdaje knjig agencija ni opredelila načina odločitve strokovne komisije o določitvi števila sofinanciranih knjig. V nekaterih javnih razpisih pa ni opredelila načina določitve obsega sredstev, ki jih za svoj program prejme posamezni prejemnik, niti ni izkazala oziroma obrazložila razlogov za svoje odločitve. Agencija s tem ni zagotovila transparentnosti pri dodeljevanju sredstev in tako ne zagotavlja zadostne mere objektivnosti pri odločanju.

Pristojna strokovna komisija pri ocenjevanju vlog, prispelih na javni razpis, ni ovrednotila doseganja kriterijev na način, kot je bil določen v objavi javnega razpisa, in s tem enemu od prijaviteljev omogočila sofinanciranje programa, ki sicer ne bi dosegel zahtevanega praga sofinanciranja.

Agencija nima jasnih pravil za izogibanje navzkrižju interesov članov strokovnih komisij. Nagrade za delo članov strokovnih in delovnih komisij pa so direktorji agencije določali na podlagi njihove subjektivne ocene, kar predstavlja tveganje za negospodarno ravnanje.

Za splošne stroške, ki jih prejemniku sofinancira, agencija v javnih razpisih ni opredelila, katere bo sofinancirala kot upravičene. Hkrati ni določila izhodiščnih izračunov oziroma najvišjih deležev sofinanciranja teh stroškov. Tudi za stroške dela založnikov v posameznih javnih razpisih ni določila izhodiščnih izračunov oziroma najvišjih deležev sofinanciranja teh stroškov, ponekod pa ni opredelila izhodiščnih izračunov oziroma najvišjih deležev sofinanciranja za nobenega od sklopov upravičenih stroškov.

Agencija je pretežno dosegala načrtovane cilje, vendar z manjšimi odstopanji. Pri tem je večinoma spremljala in merila izvajanje načrtovanih ciljev, ni pa merila izvajanja cilja spodbud za zaposlovanje pri založnikih, saj ne spremlja, kolikšen del stroškov dela posameznega založnika oziroma prejemnika sredstev dejansko sofinancira v posameznem letu.

V letnih poročilih agencija ni poročala niti o finančni realizaciji posamezne aktivnosti v določenem letu niti o stroških in izdatkih posameznih aktivnosti v okviru projekta udeležbe Republike Slovenije kot osrednje gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu v letu 2023.

Agencija je vzpostavila zaveze o poročanju prejemnikov sredstev za ugotavljanje namenske porabe sredstev in za merjenje ciljev, ni pa v vseh primerih uspešno spremljala izpolnjevanja njihovih pogodbenih obveznosti oziroma v primerih odstopanj ni ravnala v skladu s pogodbenimi možnostmi oziroma dolžnostmi.

Agencija v splošnem aktu ni opredelila izvedbe nadzora namenske porabe sredstev ter primernosti in strokovnosti dela pravnih in fizičnih oseb, ki jim dodeljuje sredstva. Pri nadziranju izvajanja obveznosti prejemnikov sredstev in namenske porabe sredstev ni bila uspešna, saj je po oceni računskega sodišča plačala vsaj 63.010 EUR za stroške, ki se niso nanašali na programe oziroma projekte, sprejete v sofinanciranje, oziroma iz dokazil ni izhajalo, da se nanašajo na upravičene stroške teh programov oziroma projektov. Enemu od prejemnikov je nakazala celotna pogodbeno sredstva, kljub temu da ni izkazal za 8.708 EUR stroškov, poleg tega pa mu je izplačala za 16.680 EUR preveč glede na pogodbeno določen delež sofinanciranja njegovih upravičenih stroškov. Izvrševala je plačila, ne da bi prejemniki predložili vsa zahtevana dokazila, pri 2 prijaviteljih, ki svojih pogodbenih obveznosti nista izvedla v roku, pa ni odstopila od pogodb oziroma ni zahtevala vračila dela ali celotnih pogodbenih sredstev, pri čemer je eden od prijaviteljev agenciji posredoval neresnične podatke o izvedbi svojega programa.

Agencija je na podlagi spremljanja podatkov s področja knjige in izsledkov izvedenih analiz spreminjala in dopolnjevala načrtovane cilje in ukrepe, vendar je pri tem odvisna od obsega sredstev, ki jih za izvajanje svojih nalog prejema iz državnega proračuna.

Računsko sodišče je od agencije zahtevalo predložitev **odzivnega poročila**, v katerem mora izkazati odpravo nepravilnosti in nesmotrnosti, in ji podalo **priporočila** za izboljšanje poslovanja.

Kazalo

1. Uvod	7
1.1 Opredelitev revizije	7
1.2 Predstavitev agencije	8
1.3 Izvrševanje finančnih načrtov v letih 2020 in 2021	9
1.4 Računovodsko okolje agencije	14
1.5 Odgovorne osebe	14
1.6 Revizijski pristop	15
1.6.1 Revizijski pristop pri preveritvi pravilnosti poslovanja agencije	15
1.6.2 Revizijski pristop pri preveritvi uspešnosti poslovanja agencije	16
2. Pravilnost poslovanja agencije	17
2.1 Finančni načrti in financiranje agencije	17
2.2 Plače in drugi izdatki zaposlenim	18
2.2.1 Dodatek za delovno dobo	18
2.2.2 Delovna uspešnost iz naslova povečanega obsega dela	19
2.2.3 Povračilo stroškov prevoza	20
2.3 Nabava osnovnih sredstev ter stroški blaga, materiala in storitev	21
2.3.1 Nabave osnovnih sredstev	21
2.3.2 Stroški storitev	23
2.3.3 Stroški sejnin članom sveta agencije	29
2.3.4 Stroški nagrad za delo članov strokovnih komisij	29
2.3.5 Izvajanje javnih naročil po enostavnem postopku	31
2.3.6 Druge ugotovitve	32
3. Uspešnost poslovanja agencije	34
3.1 Načrtovanje izvajanja nalog s področja knjige	34
3.1.1 Poslanstvo in naloge agencije	34
3.1.2 Dokumenti načrtovanja države za področje knjige	35
3.1.2.1 Predpisi, ki določajo naloge agencije in njeno strateško načrtovanje	35
3.1.2.2 Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014–2017	36
3.1.2.3 Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025	39
3.1.2.4 Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti 2019–2030	40

3.1.3	Načrtovanje agencije za izvajanje nalog s področja knjige	40
3.1.3.1	Založništvo	42
3.1.3.2	Bralna kultura	46
3.1.3.3	Mednarodna dejavnost	47
3.2	Izvajanje nalog agencije	50
3.2.1	Načini izvajanja nalog agencije	51
3.2.2	Javni razpisi za sofinanciranje programov in projektov s področja knjige	52
3.2.2.1	Pogoji v javnih razpisih	57
3.2.2.2	Kriteriji v javnih razpisih	62
3.2.3	Javni razpis za štipendije iz knjižničnega nadomestila	71
3.2.3.1	Pogoji v javnem razpisu za štipendije iz knjižničnega nadomestila	72
3.2.3.2	Kriteriji v javnem razpisu za štipendije iz knjižničnega nadomestila	74
3.2.4	Druge ugotovitve iz izvajanja javnih razpisov	76
3.3	Spremljanje doseganja ciljev s področja knjige	82
3.3.1	Doseganje načrtovanih ciljev	82
3.3.1.1	Založništvo	82
3.3.1.2	Bralna kultura	84
3.3.1.3	Mednarodna dejavnost	86
3.3.2	Spremljanje izvajanja nalog	88
3.3.2.1	Spremljanje, analiziranje in poročanje agencije	88
3.3.2.2	Pogodbene zaveze o poročanju prejemnikov sredstev	92
3.3.2.3	Nadzor	94
3.3.3	Dopolnjevanje načrtovanih ciljev in ukrepov	99
4.	Mnenje	101
4.1	Mnenje o pravilnosti poslovanja Javne agencije za knjigo Republike Slovenije	101
4.2	Mnenje o uspešnosti poslovanja Javne agencije za knjigo Republike Slovenije	102
5.	Zahteva za predložitev odzivnega poročila	105
6.	Priporočila	107
7.	Priloge	110

1. Uvod

Revizijo pravilnosti in uspešnosti poslovanja Javne agencije za knjigo Republike Slovenije v letih 2020 in 2021 smo izvedli na podlagi Zakona o računskem sodišču¹ (v nadaljevanju: ZRacS-1) in Poslovnika Računskega sodišča Republike Slovenije². Sklep o izvedbi revizije³ je bil izdan 9. 2. 2022.

Naša pristojnost je, da na podlagi revizije izrečemo mnenje o pravilnosti poslovanja in podamo mnenje o uspešnosti poslovanja agencije. Revizijo smo izvedli v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi, ki jih določa Napotilo za izvajanje revizij⁴. Revizija je vključevala izvajanje postopkov za pridobivanje revizijskih dokazov o pravilnosti poslovanja in ustreznih zagotovil za izrek mnenja o uspešnosti poslovanja. Izbrani postopki vključujejo tudi ocenjevanje tveganj za nastanek nepravilnosti. Pri ocenjevanju teh tveganj smo proučili notranje kontroliranje, povezano z zagotavljanjem pravilnosti poslovanja, da bi določili okoliščinam ustrezne revizijske postopke, ne pa, da bi izrazili mnenje o uspešnosti notranjega kontroliranja agencije. Revizijo smo načrtovali in izvedli tako, da smo pridobili zadostna in ustrezna zagotovila za izrek mnenja o pravilnosti poslovanja in za izrek mnenja o uspešnosti poslovanja agencije.

1.1 Opredelitev revizije

Predmet revizije je bilo poslovanje agencije v letih 2020 in 2021. Obdobje, na katero se nanaša revizija, sta leti 2020 in 2021.

Cilja revizije sta bila:

- izrek mnenja o pravilnosti poslovanja agencije v letih 2020 in 2021 ter
- izrek mnenja o uspešnosti poslovanja agencije v letih 2020 in 2021.

Za dosego cilja izreka mnenja o pravilnosti poslovanja agencije smo preverili skladnost poslovanja s predpisi, ki veljajo za agencijo, ki je posredni uporabnik državnega proračuna.

Da bi lahko izrekli mnenje o uspešnosti poslovanja agencije, smo si zastavili glavno revizijsko vprašanje, **ali je bila agencija v letih 2020 in 2021 uspešna pri izvajanju nalog s področja knjige.**

Odgovor na glavno revizijsko vprašanje smo pridobili z odgovori na naslednja podvprašanja:

- ali je agencija načrtovala cilje za izvajanje nalog s področja knjige, zaradi katerih je bila ustanovljena;
- ali je agencija izvajala naloge s področja knjige, ki zagotavljajo dosego načrtovanih ciljev;
- ali je agencija spremljala doseganje ciljev s področja knjige.

¹ Uradni list RS, št. 11/01 in 109/12.

² Uradni list RS, št. 91/01.

³ Št. 3264-1/2022/4.

⁴ Uradni list RS, št. 122/22.

Sodila za presojo uspešnosti so predstavljena v točkah 3.1, 3.2 in 3.3. Poslovanje agencije smo ocenili kot uspešno, če je bilo v pretežnem delu skladno s sodili za presojo uspešnosti. Poslovanje smo ocenili kot neuspešno, če v pretežnem delu ni bilo skladno s sodili za presojo uspešnosti. V ostalih primerih je bilo poslovanje ocenjeno kot delno uspešno.

1.2 Predstavitev agencije

Agencija je bila ustanovljena leta 2008 s Sklepom o ustanovitvi Javne agencije za knjigo Republike Slovenije⁵ (v nadaljevanju: sklep o ustanovitvi agencije). Podlago za njeno ustanovitev predstavlja Zakon o Javni agenciji za knjigo Republike Slovenije⁶ (v nadaljevanju: ZJAKRS).

Ustanoviteljica agencije je Republika Slovenija, ustanoviteljske pravice in obveznosti pa izvršuje Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: vlada). V skladu z Zakonom o javnih agencijah⁷ (v nadaljevanju: ZJA) je ustanovljena kot javna agencija.

Republika Slovenija je ustanovila agencijo z namenom opravljanja strokovnih, razvojnih in izvršilnih nalog v zvezi z izvajanjem strateških dokumentov in usmeritev na področju knjige in za opravljanje drugih nalog, vezanih na spodbujanje razvoja na področju knjige, skladno z namenom, določenim v sklepu o ustanovitvi agencije. Za vprašanja, ki jih ZJAKRS ne ureja, se uporabljata ZJA in Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo⁸ (v nadaljevanju: ZUJIK). Agencija opravlja z ZJAKRS določene naloge v javnem interesu, da zagotovi trajne pogoje za razvoj področja knjige ter da strokovno in neodvisno odloča o izbiri programov in projektov, ki se financirajo iz državnega proračuna.⁹

Področje knjige po ZJAKRS obsega zagotavljanje pogojev za izdajanje knjig in revij s področja leposlovja in humanistike, ustvarjalce s področja leposlovja in humanistike, prevode slovenskih avtorjev v tuje jezike, mednarodno sodelovanje s področja knjige, literarne festivale in literarne prireditve, razvoj knjigarniške mreže, razvijanje bralne kulture, promocijo knjig, avtorjev in branja, usklajenost delovanja vseh členov verige knjige, dodatno poklicno usposabljanje s področja knjige, knjižnično nadomestilo in informatizacijo s področja knjige.

Organa agencije sta svet agencije in direktor.

Svet agencije ima 7 članov, ki jih za dobo 5 let imenuje vlada. 3 člane imenuje vlada neposredno, in sicer 1 predstavnika s področja dela agencije, financ ali pravnih zadev, 1 izmed strokovnjakov s področja knjižnične dejavnosti in 1 predstavnika izmed strokovnjakov s področja razvijanja bralne kulture. Vlada po 1 člana, predstavnika avtorjev, imenuje na predlog avtorjev, 1 člana, predstavnika prevajalcev, na predlog prevajalcev, 1 člana, predstavnika založnikov, na predlog založnikov, in 1 člana,

⁵ Uradni list RS, št. 57/08, 68/13 in 175/20.

⁶ Uradni list RS, št. 112/07, 40/12 – ZUJF in 63/13.

⁷ Uradni list RS, št. 52/02, 51/04 – EZ-A in 33/11 – ZEKom-C.

⁸ Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg.

⁹ 2. člen ZJAKRS, 5. člen sklepa o ustanovitvi agencije.

predstavnik knjigotržcev, na predlog knjigotržcev, in sicer po izvedenem javnem pozivu ministrstva, pristojnega za kulturo. Svet agencije izmed svojih članov izvoli predsednika.

Direktor zastopa in predstavlja agencijo, organizira in vodi delo ter poslovanje agencije ter je odgovoren za zakonitost dela. Za svoje delo je odgovoren pristojnemu ministru in ustanovitelju. Imenuje in razrešuje ga vlada na predlog sveta agencije.

Agencija ima 3 *strokovne komisije*, ki so najvišja strokovna in svetovalna telesa agencije. Strokovne komisije dajejo mnenja in ocene k predlogom programov in projektov s področja knjige v postopkih razdeljevanja javnih sredstev, predlagajo ukrepe kulturne politike in druge razvojne ukrepe, ki se nanašajo na področje knjige, ter opravljajo druge naloge. Komisije imajo najmanj 3 in največ 6 članov, imenuje in razrešuje pa jih svet agencije za obdobje 5 let. Člani so iz vrst uglednih avtorjev ali strokovnjakov, ki delujejo na področju knjige.¹⁰

Na dan 31. 12. 2020 je bilo na agenciji skupaj z direktorjem 7 zaposlenih. Za 6 zaposlenih, kolikor je bilo z zbirnim kadrovskim načrtom¹¹ tudi dovoljeno število zaposlenih agencije, je sredstva zagotavljalo Ministrstvo za kulturo (v nadaljevanju: ministrstvo) iz državnega proračuna, za 1 zaposlenega pa je agencija zagotovila sredstva iz prihodkov od tarif agencije. Na dan 31. 12. 2021 je bilo skupaj z direktorjem zaposlenih 10 oseb. Od tega so se sredstva za plače 6 zaposlenim zagotavljala iz državnega proračuna, za 1 zaposleno iz sredstev tarif agencije, za 3 zaposlene pa so sredstva zagotovljena iz operacije udeležbe Republike Slovenije kot osrednje gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu v letu 2023.

1.3 Izvrševanje finančnih načrtov v letih 2020 in 2021

Agencija je v skladu s 3. členom Zakona o javnih financah¹² (v nadaljevanju: ZJF) in 2. členom Pravilnika o določitvi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov¹³ posredni proračunski uporabnik. Zakon o računovodstvu¹⁴ (v nadaljevanju: ZR) določa, da so javne agencije določeni uporabniki enotnega kontnega načrta, ki priznavajo prihodke in odhodke po načelu nastanka poslovnega dogodka.

Agencija pridobiva sredstva za svoje delovanje in za opravljanje nalog iz državnega proračuna na podlagi pogodbe z ministrstvom, s prihodki, pridobljenimi s prodajo blaga in storitev na trgu, s sponzorstvi, donacijami, dediščinami in darili ter z drugimi prihodki. Sredstva pridobiva tudi iz prejetih tarif za opravljene storitve administrativne obdelave prijav fizičnih in pravnih oseb na javne razpise in pozive ter storitve administrativne obdelave knjižničnega nadomestila. V Tarifi za

¹⁰ 8. člen ZJAKRS, 22. in 24. člen sklepa o ustanovitvi agencije, 2. člen Pravilnika o strokovnih komisijah Javne agencije za knjigo Republike Slovenije (v nadaljevanju: pravilnik o strokovnih komisijah; Uradni list RS, št. 62/18).

¹¹ Sklep vlade, št. 10002-10/2020/4 z dne 5. 10. 2020.

¹² Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617, 13/18 in 195/20 – odl. US.

¹³ Uradni list RS, št. 46/03.

¹⁴ Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE.

izvajanje storitev Javne agencije za knjigo Republike Slovenije¹⁵, h kateri je soglasje podala vlada, je agencija določila način obračunavanja storitev in povračila stroškov ter višino plačil za svoje storitve. Agencija je v letih 2020 in 2021 pridobivala tudi sredstva evropske kohezijske politike, ki so bila delno namenjena za stroške plač, v večini pa za kritje programsko-materialnih stroškov.

Ministrstvo agenciji za njeno delovanje in za izvajanje nalog na podlagi neposrednega poziva za predložitev predloga finančnega načrta in programa dela z odločbo odobri znesek sredstev, ki jih bo zagotavljalo agenciji. Po prejemu odločbe oziroma po sklenitvi pogodbe pristojni organ, v tem primeru svet agencije, potrdi z odločbo oziroma s pogodbo usklajen program dela in finančni načrt.¹⁶ V nadaljevanju so navedene odločbe, ki jih je ministrstvo izdalo za financiranje izvedbe programa dela agencije za leti 2020 in 2021, s pripadajočimi pogodbami (Tabela 1).

¹⁵ Uradni list RS, št. 4/13 in 50/14.

¹⁶ 11. člen ZJAKRS, 23. člen ZUJIK, 10. člen Pravilnika o načinu izvajanja financiranja javnih zavodov, javnih skladov in javnih agencij na področju kulture (Uradni list RS, št. 85/10).

Tabela 1 Odločbe ministrstva in pogodbe za izvajanje programa dela agencije v letih 2020 in 2021

Leto	Naziv odločbe	Datum odločbe	Znesek odločbe v EUR	Naziv pogodbe	Datum pogodbe	Vrednost pogodbe v EUR
2020	Odločba	18. 12. 2019	5.385.183	ni bilo sklenjene pogodbe ¹⁾		
	Dopolnilna odločba	20. 10. 2020	5.367.574	/ ²⁾		
	Dopolnilna odločba	17. 11. 2020	isti znesek; prerazporeditve 5.023	/ ²⁾		
2021	Odločba	5. 1. 2021	6.461.937	pogodba o financiranju agencije v letu 2021	19. 3. 2021	6.461.937
	Dopolnilna odločba	11. 3. 2021	6.781.937	ni bilo sklenjenega aneksa ³⁾		
	Dopolnilna odločba	24. 5. 2021	6.821.883	aneks št. 1 k pogodbi o financiranju agencije v letu 2021	9. 9. 2021	6.821.883
	Dopolnilna odločba	18. 10. 2021	6.829.883	ni bilo sklenjenega aneksa ³⁾		
	Dopolnilna odločba	18. 11. 2021	isti znesek; prerazporeditve 15.225	/ ²⁾		

Opomba: ¹⁾ Ministrstvo in agencija pogodbe o financiranju programa dela agencije za leto 2020 nista sklenila.

²⁾ Ministrstvo v dopolnilni odločbi ni določilo, da z agencijo po izdaji odločbe sklene aneks k pogodbi o financiranju.

³⁾ Ministrstvo je v dopolnilni odločbi določilo, da z agencijo po izdaji odločbe sklene aneks k pogodbi o financiranju, ki pa ga ministrstvo in agencija nista sklenila.

Vir: podatki agencije.

Tabela 1 prikazuje, da je ministrstvo z odločbami agenciji za izvajanje programa dela v letu 2020 namenilo do 5.367.574 EUR, v letu 2021 pa do 6.829.883 EUR. V letu 2021 je ministrstvo z agencijo sklenilo še pogodbo o sofinanciranju operacije o udeležbi Slovenije kot osrednje gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu za obdobje od 1. 7. 2021 do 31. 12. 2023 v skupnem znesku 4.500.000 EUR, od tega so bila agenciji za leto 2021 zagotovljena sredstva v znesku 1.266.361 EUR.

Agencija je v letnih poročilih agencije za leti 2020 in 2021 poročala o stroških blaga, materiala in storitev, stroških dela ter o nakupih in gradnjah osnovnih sredstev.

Agencija kot določen uporabnik enotnega kontnega načrta prihodke in odhodke ugotavlja v skladu s 15. členom ZR ter 1. in 16. členom Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov

pravnih oseb javnega prava¹⁷ po načelu nastanka poslovnega dogodka (obračunske realizacije). Agencija kot določen uporabnik enotnega kontnega načrta:

- nabav osnovnih sredstev in investicij, za katere agencija sredstva pridobi od ministrstva, ne izkazuje kot prihodek oziroma odhodek, temveč te povečujejo le sredstva in obveznosti do vira sredstev; stroški amortizacije sredstev se izkazujejo kot zmanjšanje vrednosti sredstev in obveznosti do vira sredstev (brez vpliva na poslovni izid);
- programska sredstva, ki jih agencija kot posredni proračunski uporabnik pridobi iz državnega proračuna in izplača končnim prejemnikom sredstev, morajo biti v državnem proračunu evidentirana kot izplačila končnim prejemnikom sredstev (transforni odhodki), pri posrednem uporabniku proračuna pa le v okviru bilance stanja; sredstva za sofinanciranje programov in projektov, ki jih je agencija izplačevala končnim prejemnikom, se tako ne odražajo v izkazu prihodkov in odhodkov določenega uporabnika enotnega kontnega načrta niti kot prihodek za sredstva, prejeta iz državnega proračuna, niti kot odhodek za sredstva, izplačana končnim prejemnikom.

Tabela 2 prikazuje načrtovana sredstva agencije za njeno delovanje in za izvajanje njenih nalog ter njihovo realizacijo v letih 2020 in 2021 s primerjavo z letom 2019.

Tabela 2 Sredstva za delovanje in izvajanje programa agencije v letih 2019, 2020 in 2021

v EUR					
Namen	Realizacija 2019	Finančni načrt 2020	Realizacija 2020	Finančni načrt 2021	Realizacija 2021
1. Stroški dela	293.455	270.854	271.396	276.195	306.472
2. Splošni stroški delovanja, programsko-materialni stroški in stroški investicij	622.865	388.502	276.729	454.016	930.651
3. Transferna sredstva	4.734.400	4.787.961	4.786.030 ¹⁾	6.140.148	6.139.154 ²⁾
SKUPAJ	5.650.720	5.447.317	5.334.155	6.870.359	7.376.277

Vir: letna poročila agencije za leta 2019, 2020 in 2021, programa dela in finančna načrta za leti 2020 in 2021.

Kot prikazuje Tabela 2, je agencija za svoje delovanje in za izvajanje nalog v letu 2020 načrtovala 5.447.317 EUR, porabila pa 5.334.155 EUR. Za leto 2021 je načrtovala 6.870.359 EUR, porabila pa je 7.376.277 EUR, torej za 2.042.122 EUR oziroma 38 % več v primerjavi z letom 2020. V letu 2021 so bila realizirana sredstva za 505.918 EUR višja od načrtovanih. Razlog za to odstopanje je v zagotovitvi dodatnih sredstev zaradi v juliju 2021 potrjene operacije udeležbe Republike Slovenije kot osrednje gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu, ki niso bila upoštevana niti v dopolnilnih odločbah ministrstva niti v spremembah programa dela in finančnega načrta agencije za leto 2021. V letu 2020 so transferna sredstva predstavljala 90 % sredstev agencije, v letu 2021 pa 83 %.

¹⁷ Uradni list RS, št. 134/03, 34/04, 13/05, 114/06 – ZUE, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12, 100/15, 75/17 in 82/18.

To so sredstva, ki jih agencija dodeljuje za sofinanciranje programov in projektov s področja knjige na podlagi javnih razpisov in pozivov ter za izvajanje knjižničnega nadomestila.

Tabela 3 prikazuje načrtovane celotne prihodke in odhodke agencije v letih 2020 in 2021 s posameznimi kategorijami odhodkov, izkazane presežke prihodkov nad odhodki, stroške nabav osnovnih sredstev, ki se v izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov enotnega kontnega načrta ne izkazujejo, ter njihovo realizacijo s primerjavo z letom 2019.

Tabela 3 Prihodki in odhodki ter vrednost nabav osnovnih sredstev agencije v letih 2019, 2020 in 2021

Namen	Realizacija 2019 v EUR	Finančni načrt 2020 v EUR	Realizacija 2020 v EUR	Finančni načrt 2021 v EUR	Realizacija 2021 v EUR	Indeks realizacija 21/20
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(6)/(4)*100
I. Celotni prihodki	878.553	641.350	536.716	683.265	1.176.948	219
II. Celotni odhodki	878.060	641.350	535.825	683.265	1.175.720	219
1. Stroški materiala	7.316	15.411	5.062	13.302	13.557	268
2. Stroški storitev	577.260	355.085	259.320	393.768	855.644	330
3. Stroški dela	293.455	270.854	271.396	276.195	306.472	113
4. Drugi odhodki	29	/	47		47	100
III. Presežek prihodkov	493	0	891	0	1.228	138
Nabave osnovnih sredstev	38.259	18.006	12.300	46.946	61.403	499

Vir: letna poročila agencije za leta 2019, 2020 in 2021, programa dela in finančna načrta za leti 2020 in 2021.

Kot prikazuje Tabela 3, so bili prihodki in odhodki agencije v letu 2021 za več kot 600.000 EUR višji v primerjavi z letom 2020. Višja realizacija prihodkov in odhodkov v letu 2021 je posledica več izvedenih aktivnosti v okviru projekta udeležbe Republike Slovenije kot osrednje gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu.

Pretežni del prihodkov (okoli 96 %) predstavljajo prihodki iz sredstev ministrstva skupaj s sredstvi evropske kohezijske politike. Prihodki iz prejetih tarif za izvajanje storitev agencije so v letu 2020 znašali 43.048 EUR, v letu 2021 pa 13.439 EUR.

Pretežni del odhodkov v letu 2020 (51 %) so predstavljali stroški dela, v letu 2021 pa so pretežni del odhodkov predstavljali stroški storitev (73 %). Leta 2020 so najvišje stroške storitev s 16 % predstavljali stroški reklam, stroški računovodskih storitev (10 %) in stroški sejnin (9 %). Leta 2021 pa so najvišje stroške s 54 % predstavljali stroški storitev, povezanih s projektom udeležbe Republike Slovenije kot osrednje gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu, stroški intelektualnih storitev (11 %) in stroški sejnin (4 %). V primerjavi z letom 2020 so se najbolj zvišali stroški sejma v Frankfurtu (za 448.575 EUR), stroški intelektualnih storitev – drugo (za 74.413 EUR), stroški vzdrževanj in popravil (za 21.091 EUR), stroški avtorskih pogodb in pogodb o delu (za 14.247 EUR) ter stroški pravnih in odvetniških storitev (za 11.824 EUR).

Agencija je v letu 2020 nabavila za 12.300 EUR osnovnih sredstev, v letu 2021 pa za 61.403 EUR.

V letu 2020 je agencija izkazala 891 EUR presežka prihodkov nad odhodki, v letu 2021 pa 1.228 EUR. O uporabi presežka prihodkov nad odhodki odloča svet agencije v soglasju z ustanoviteljem¹⁸. Iz letnih poročil agencije za leti 2020 in 2021 izhaja, da ugotovljeni presežek ostaja neporabljen, agencija pa ni pridobila soglasij ustanovitelja za njegovo uporabo.

1.4 Računovodsko okolje agencije

Agencija organizira in vodi računovodstvo v skladu z ZR, Slovenskimi računovodskimi standardi¹⁹ ter drugimi predpisi. Računovodski izkazi agencije morajo v skladu z 20. členom ZR prikazovati resnično in pošteno stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev, prihodkov, odhodkov ter presežek oziroma primanjkljaj. Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava v 4. členu še določa, da se sredstva in obveznosti do virov sredstev pravnih oseb javnega prava pripoznavaajo, merijo in prevrednotujejo v skladu z določbami ZR in na njegovi podlagi izdanih predpisov, za vse, kar ni posebej določeno z zakonom in podzakonskimi predpisi, pa se uporabljajo Slovenski računovodski standardi.

Poslovne knjige agencije vodi družba Fidente, d.o.o., izvaja pa tudi storitve, povezane z opravljanjem finančnih in računovodskih storitev. Poslovne dogodke agencije izkazuje na kontih, predpisanih v enotnem kontnem načrtu, ki ga določa Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava²⁰ (v nadaljevanju: PEKN).

1.5 Odgovorne osebe

Za pravilnost poslovanja agencije je odgovoren direktor. Odgovornost vključuje med drugim tudi vzpostavitev, delovanje in vzdrževanje notranjega kontroliranja, povezanega s pravilnostjo poslovanja. Za uspešnost poslovanja je odgovoren direktor v skladu s svojimi pristojnostmi.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije so bile odgovorne osebe agencije:

- Renata Zamida, direktorica agencije, do 1. 12. 2020,
- Sebastjan Eržen, vršilec dolžnosti direktorja agencije, od 2. 12. 2020 do 1. 6. 2021,
- dr. Dimitrij Rupel, vršilec dolžnosti direktorja agencije, od 2. 6. do 30. 9. 2021 in direktor agencije od 1. 10. 2021 do 31. 10. 2022,
- Katja Stergar, vršilka dolžnosti direktorja agencije, od 1. 11. 2022 do 27. 4. 2023 in direktorica agencije od 28. 4. 2023.

¹⁸ 44. člen ZJA, 26. člen sklepa o ustanovitvi agencije.

¹⁹ Uradni list RS, št. 95/15, 74/16 – popr., 23/17, 57/18 in 81/18.

²⁰ Uradni list RS, št. 112/09, 58/10, 104/10, 104/11, 97/12, 108/13, 94/14, 100/15, 84/16, 75/17, 82/18, 79/19, 10/21 in 203/21.

1.6 Revizijski pristop

1.6.1 Revizijski pristop pri preveritvi pravilnosti poslovanja agencije

V okviru pravilnosti poslovanja smo preverili pravilnost porabe javnih sredstev za nabave osnovnih sredstev, stroške blaga, materiala in storitev ter stroške dela. Zagotovila za izrek mnenja smo pridobili s pregledovanjem in analiziranjem dokumentacije in s podrobnim preizkušanjem podatkov.

Pri presoji skladnosti poslovanja s predpisi na področju plač, novih zaposlitev in drugih izdatkov zaposlenim smo upoštevali predpise, ki urejajo posamezno področje, predvsem pa Zakon o delovnih razmerjih²¹, Zakon o javnih uslužbencih²², Zakon o sistemu plač v javnem sektorju²³ (v nadaljevanju: ZSPJS), Zakon za uravnoteženje javnih financ²⁴, ZJA, kolektivne pogodbe, Uredbo o uvrstitvi delovnih mest v javnih agencijah, javnih skladih in javnih zavodih v plačne razrede²⁵ ter druge podzakonske predpise, ki urejajo področje plač in drugih izdatkov zaposlenim. V reviziji smo preverili sistemizacijo delovnih mest, sklenitev delovnega razmerja za določen čas, sistem obračunavanja in določanja plač, pogoje za zasedbo delovnih mest ter določitev osnovne plače, dodatkov in delovne uspešnosti, druge izdatke, povračila in druga nadomestila zaposlenim.

Pri pravilnosti nabav osnovnih sredstev in stroškov blaga, materiala in storitev smo preverili skladnost izplačil z določbami Zakona o javnem naročanju²⁶ (v nadaljevanju: ZJN-3), Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2020 in 2021²⁷ (v nadaljevanju: ZIPRS2021), Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022²⁸, ZJA, ZJAKRS ter podzakonskih predpisov in notranjih aktov agencije.

Dokaze za izrek mnenja smo pridobili s preizkušanjem pravilnosti nabav osnovnih sredstev in odhodkov, izbranih v vzorec. V vzorec so bili vključeni izvedeni postopki in poslovni dogodki, ki so se začeli v letih 2020 in 2021, ter tudi izvedeni postopki in poslovni dogodki, ki so se začeli pred letoma, na kateri se nanaša revizija, a so vplivali na poslovanje agencije v letih 2020 in 2021. Pri preizkušanju posameznih zneskov so bili ti obravnavani kot zadnje dejanje v zaporedju med seboj povezanih dejanj. Če je bilo v zaporedju dejanj, ki se je končalo s preizkušanim zneskom, kakšno dejanje v neskladju s predpisi, smo preizkušeni znesek šteli za nepravilnega. Za preizkušanje smo

²¹ Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 119/21-ZČmIS-A in 202/21-odl. US.

²² Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C, 203/20 – ZIUPOPĐVE in 202/21 – odl. US.

²³ Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18 in 204/21.

²⁴ Uradni list RS, št. 40/12, 96/12 – ZPIZ-2, 104/12 – ZIPRS1314, 105/12, 25/13 – odl. US, 46/13 – ZIPRS1314-A, 56/13 – ZŠtip-1, 63/13 – ZOSn-I, 63/13 – ZJAKRS-A, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 101/13 – ZDavNepr, 107/13 – odl. US, 85/14, 95/14, 24/15 – odl. US, 90/15, 102/15, 63/16 – ZDoh-2R, 77/17 – ZMVN-1, 33/19 – ZMVN-1A, 72/19 in 174/20 – ZIPRS2122.

²⁵ Uradni list RS, št. 69/08, 73/08, 6/11, 46/17 in 80/18.

²⁶ Uradni list RS, št. 91/15, 14/18 in 121/21.

²⁷ Uradni list RS, št. 75/19, 61/20 – ZDLGPE, 133/20 in 174/20 – ZIPRS2122.

²⁸ Uradni list RS, št. 174/20, 15/21 – ZDUOP, 74/21, 172/21, 187/21 – ZIPRS2223 in 206/21 – ZDUPŠOP.

sestavili revizijske programe za revidiranje plač, novih zaposlitev in drugih izdatkov zaposlenim ter za revidiranje nabav osnovnih sredstev ter stroškov blaga, materiala in storitev. Za izrek mnenja smo upoštevali tiste razkrite nepravilnosti, ki smo jih opredelili v revizijskih programih. Sodila za oblikovanje mnenja so bili predpisi, ki urejajo poslovanje javnih agencij in posrednih proračunskih uporabnikov.

1.6.2 Revizijski pristop pri preveritvi uspešnosti poslovanja agencije

Pri izvedbi revizije smo uporabili naslednje metode dela in načine pridobivanja revizijskih dokazov:

- zbiranje, pregled in presoja strategij, dokumentov načrtovanja, analiz, študij, poročil in dokumentacije;
- proučevanje pravnih in drugih podlag za delovanje agencije na področju knjige;
- zbiranje, pregled in presoja dokumentacije, ki smo jo pridobili pri revidirancu;
- intervjuji in pridobivanje pisnih pojasnil ter
- pregled spletnih strani, medijskih poročil in drugih javno dostopnih virov informacij.

V reviziji smo presojali izključno aktivnosti agencije pri izvajanju nalog s področja knjige v okviru njenih pristojnosti in možnosti. Na posamezne aktivnosti na področju knjige poleg sociološkega, kulturnega, izobraževalnega in družbenega aspekta v državi namreč vpliva tudi delovanje drugih deležnikov (ministrstvo, vlada, pravne osebe s področja založništva, bralne kulture in literature ter druge organizacije, ki delujejo na področju knjige).

2. Pravilnost poslovanja agencije

2.1 Finančni načrti in financiranje agencije

Agencija mora pripraviti letni program dela in finančni načrt ter poročati o njegovem izvajanju v letnem poročilu. Načrte²⁹ in letno poročilo³⁰ sprejme svet agencije, soglasje pa poda pristojno ministrstvo.³¹

2.1.1.a ZJF v prvem odstavku 26. člena določa, da morajo posredni uporabniki državnega proračuna pripraviti predloge finančnih načrtov ob pripravi in na podlagi izhodišč, ki veljajo za državni proračun. Na podlagi drugega in tretjega odstavka 58. člena ZIPRS2021 mora predstojnik neposrednega uporabnika proračuna države posrednim uporabnikom proračuna iz svoje pristojnosti posredovati izhodišča za pripravo finančnih načrtov posrednih uporabnikov v 15 dneh po objavi ZIPRS2021 v Uradnem listu RS, v primeru spremembe obsega sredstev tekočih transferov v finančnem načrtu neposrednega uporabnika proračuna pa mora predstojnik neposrednega uporabnika proračuna države ali občine v 15 dneh od spremembe obsega sredstev tekočih transferov v finančnem načrtu neposrednega uporabnika proračuna posrednemu uporabniku proračuna posredovati nova izhodišča. Peti odstavek 58. člena ZIPRS2021 še določa, da mora predstojnik posrednega uporabnika svoj finančni načrt oziroma spremembe finančnega načrta pripraviti v skladu z izhodišči iz drugega oziroma tretjega odstavka tega člena. Agencija je julija 2021 z ministrstvom sklenila pogodbo o sofinanciranju operacije udeležbe Slovenije kot osrednje gostje na knjižnem sejmu v Frankfurtu, s katero je bilo agenciji za leto 2021 zagotovljenih 1.266.361 EUR, ni pa od ministrstva prejela novih izhodišč za vključitev teh sredstev v svoj finančni načrt. Agencija zato v letu 2021 ni pripravila sprememb finančnega načrta, kjer bi opredelila prejem teh sredstev in prikazala načrt za njihovo porabo, zato o njem tudi ni odločal in ga sprejel svet agencije, soglasja k načrtu ni podalo niti ministrstvo, kar je direktorju omogočalo, da je o porabi teh sredstev odločal samostojno.

²⁹ Program dela in finančni načrt agencije za leto 2020 je svet agencije sprejel 8. 1. 2020, ministrstvo pa je 23. 7. 2020 podalo soglasje št. 6130-1/2019/75. Program dela in finančni načrt agencije za leto 2021 je svet agencije sprejel 26. 1. 2021, ministrstvo pa je 10. 3. 2021 podalo soglasje št. 6130-1/2020-17. Drugi program dela in finančni načrt za leto 2021 je svet agencije sprejel 28. 4. 2021, nanj pa ministrstvo ni podalo soglasja. Tretji program dela in finančni načrt za leto 2021 je svet agencije sprejel 23. 6. 2021, ministrstvo pa je 20. 8. 2021 podalo soglasje št. 6130-1/2020-91.

³⁰ Letno poročilo agencije za leto 2020 je svet agencije sprejel 25. 2. 2021, ministrstvo pa je 22. 12. 2021 podalo soglasje št. 6130-1/2019/137. Letno poročilo agencije za leto 2021 je svet agencije sprejel 25. 2. 2022, ministrstvo pa je 14. 11. 2022 podalo soglasje št. 6130-1/2020-3340-152.

³¹ ZJF, ZJA, ZR.

Priporočilo agenciji

Agencija naj za zagotovitev popolnosti finančnega načrta v vsakoletnem finančnem načrtu in programu dela agencije načrtuje vse prihodke in odhodke, prejemke in izdatke ter naloge, povezane z njimi, kar obenem predstavlja tudi podlago za realen prikaz primerjave med načrtovanimi in realiziranimi prihodki in odhodki, prejemki in izdatki ter z njimi povezanimi nalogami agencije v letnem poročilu.

2.2 Plače in drugi izdatki zaposlenim

Stroški dela na agenciji so v letu 2020 znašali 271.396 EUR, kar predstavlja 51 % vseh odhodkov v tem letu. V letu 2021 so ti stroški znašali 306.472 EUR oziroma 26 % vseh odhodkov. V letu 2020 so bili stroški dela za 8 % oziroma 22.059 EUR nižji v primerjavi z letom 2019, v letu 2021 pa so bili v primerjavi z letom 2020 višji za 35.076 EUR oziroma za 13 %. Največji del stroškov plač (poleg prispevkov na plače) in drugih z delom povezanih stroškov predstavljajo osnovne plače (199.607 EUR v letu 2020 in 217.058 EUR v letu 2021), sledi dodatek za delovno dobo (9.278 EUR v letu 2020 in 12.773 EUR v letu 2021) in regres za letni dopust (6.693 EUR v letu 2020 in 8.095 EUR v letu 2021).

2.2.1 Dodatek za delovno dobo

2.2.1.a Javnim uslužbencem na podlagi 25. člena ZSPJS pripada dodatek za delovno dobo³². Dodatek za delovno dobo je del plače, s katerim se vrednotijo delovne izkušnje, pridobljene v celotni delovni dobi javnega uslužbenca v obdobjih opravljanja dela v delovnem razmerju in opravljanja samostojne dejavnosti. V skladu s 35. členom Kolektivne pogodbe za javni sektor³³ (v nadaljevanju: KPJS) javnim uslužbencem pripada dodatek za delovno dobo v višini 0,33 % od osnovne plače za vsako zaključeno leto delovne dobe³⁴.

Ugotovili smo, da je agencija obračunala napačen dodatek za delovno dobo 2 javnima uslužbencema:

- javnemu uslužbencu na delovnem mestu vršilec dolžnosti direktorja agencije je v delovno dobo štela tudi obdobje, ko ni bil v delovnem razmerju; vršilec dolžnosti direktorja agencije je bil v obdobju od 1. 10. 1992 do 5. 11. 1992 vključen v prostovoljno obvezno zavarovanje na podlagi 34. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju³⁵, v obdobju od 1. 4. 1999 do

³² 6. člen Zakona o javnih uslužbencih definira pojem delovne dobe in določa, da je to doba v delovnem razmerju.

³³ Uradni list RS, št. 57/08, 23/09, 91/09, 89/10, 89/10, 40/12, 46/13, 95/14, 91/15, 21/17, 46/17, 69/17 in 80/18.

³⁴ Tudi Komisija za razlago KPJS je sprejela razlago 35. člena KPJS (objavljena v Uradnem listu RS, št. 3/09), iz katere izhaja, da v delovno dobo sodijo vsa obdobja v državi in tujini, ki se po predpisih pokojninskega in invalidskega zavarovanja štejejo v zavarovalno dobo.

³⁵ Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08 – ZVarDod, 98/09 – ZIUZGK, 38/10 – ZUKN, 61/10 – ZSVarPre, 79/10 – ZPKDPIZ, 94/10 – ZIU, 94/11 – odl. US, 105/11 – odl. US, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2, 9/17 – odl. US in 171/21 – odl. US. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je v 34. členu med drugim določal, da se državljani Republike Slovenije, ki so dopolnili 15 let starosti in niso obvezno zavarovani, lahko prostovoljno vključijo v obvezno zavarovanje iz v tem členu navedenih razlogov.

30. 6. 1999, od 1. 1. 2002 do 31. 3. 2002 in od 1. 10. 2004 do 30. 10. 2004 pa je prejemal nadomestilo za brezposelnost; vsa navedena obdobja je agencija upoštevala kot obdobja v delovnem razmerju; javni uslužbenec je imel v maju 2021 skupaj 21 let delovne dobe, agencija pa mu je izplačala dodatek za 22 let delovne dobe; agencija je tako javnemu uslužbencu pri plači za maj 2021 obračunala in izplačala dodatek za delovno dobo v višini 7,26 % namesto v višini 6,93 % od osnovne plače, kar ni v skladu s prvim odstavkom 25. člena ZSPJS v povezavi s prvim odstavkom 35. člena KPJS; agencija je v letih 2020 in 2021 javnemu uslužbencu po svojih izračunih izplačala 67 EUR bruto preveč dodatka za delovno dobo;

- javna uslužbenka na delovnem mestu področni sekretar je imela v oktobru 2020 skupaj 33 let delovne dobe, agencija pa ji je izplačala dodatek za 34 let delovne dobe; v oktobru 2021 je imela 34 let delovne dobe, agencija pa ji je izplačala dodatek za 35 let delovne dobe; agencija je tako javni uslužbenki pri plači za oktober 2020 obračunala in izplačala dodatek za delovno dobo v višini 11,22 % namesto v višini 10,89 % od osnovne plače, za oktober 2021 pa dodatek za delovno dobo v višini 11,55 % od osnovne plače namesto v višini 11,22 %; slednje ni v skladu s prvim odstavkom 25. člena ZSPJS v povezavi s prvim odstavkom 35. člena KPJS; agencija je v letih 2020 in 2021 javni uslužbenki po svojih izračunih izplačala 230 EUR bruto preveč dodatka za delovno dobo.

Delni ukrep agencije

Agencija je v letu 2023 javni uslužbenki na delovnem mestu področni sekretar pričela obračunavati dodatek za delovno dobo skladno s 25. členom ZSPJS v povezavi s prvim odstavkom 35. člena KPJS.

2.2.2 Delovna uspešnost iz naslova povečanega obsega dela

2.2.2.a ZSPJS v prvem odstavku 22.e člena določa, da se javnemu uslužbencu lahko izplača del plače za delovno uspešnost iz naslova povečanega obsega dela za opravljeno delo, ki presega pričakovane rezultate dela v posameznem mesecu, če je na ta način mogoče zagotoviti racionalnejše izvajanje nalog uporabnika proračuna. Na podlagi 22.d člena ZSPJS se sredstva za plačilo delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela pri opravljanju rednih nalog zagotavljajo iz prihrankov sredstev za plače posameznega proračunskega uporabnika, ki nastanejo zaradi odsotnosti javnih uslužbencev z dela, ali nezasedenih delovnih mest ali iz sredstev projekta, ki so predvidena v finančnem načrtu uporabnika proračuna.

Agencija je v letu 2021 obračunala za 3.516 EUR delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela, ki so jo javni uslužbenci prejeli pri opravljanju rednih delovnih nalog. Ker agencija ni predložila dokumentacije, s katero bi izkazala, da je imela za plačilo delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela prihranke oziroma da je bilo teh dovolj, ni bilo mogoče potrditi, da je ravnala v skladu z 22.d členom ZSPJS.

2.2.2.b Uredba o enotni metodologiji in obrazcih za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju³⁶ (v nadaljevanju: uredba o enotni metodologiji za izplačilo plač) v 3. členu določa način izračuna dodatka za delovno uspešnost zaradi povečanega obsega dela. Ta se določi in izračuna v deležu od osnovne plače javnega uslužbenca.³⁷ Agencija je zaradi napake v informacijskem sistemu zunanjega izvajalca, ki je podpiral kadrovsko poslovanje, pri izračunu poleg osnovne plače in ustreznega deleža³⁸ upoštevala še dejansko opravljene ure³⁹, kar je v nasprotju s 3. členom uredbe o enotni metodologiji za izplačilo plač. Zaradi navedenega je v letih 2020 in 2021 3 javnim uslužbencem izplačala preizek dodatek za povečan obseg dela, 1 javnemu uslužbencu pa previsok.

Ukrepi agencije

Agencija je izkazala, da v letu 2023 določa in izračunava delovno uspešnost iz naslova povečanega obsega dela ob upoštevanju osnove iz uredbe o enotni metodologiji za izplačilo plač.

2.2.3 Povračilo stroškov prevoza

2.2.3.a Prvi in drugi odstavek 5. člena Aneksa h Kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji⁴⁰ določata, da povračilo stroškov prevoza na delo in z dela pripada javnemu uslužbencu glede na razdaljo od kraja bivališča do delovnega mesta po najkrajši varni poti, če ta razdalja, upošteva tudi pešpoti, znaša več kot 2 km, pri čemer se mu prizna kilometrini v višini 10 % cene neosvinčenega motornega bencina – 95 oktanov za vsak polni kilometer razdalje, vendar ne manj kot 30 EUR. Povračilo stroškov prevoza na delo in z dela se javnemu uslužbencu povrne glede na število prihodov na delo in odhodov z dela.

³⁶ Uradni list RS, št. 14/09, 23/09, 48/09, 113/09, 25/10, 67/10, 105/10, 45/12, 24/13, 51/13, 12/14, 24/14, 52/14, 59/14, 24/15, 3/16, 70/16, 14/17, 68/17, 6/19, 51/19, 59/19, 78/19, 157/20, 191/20, 13/21, 101/21, 122/21, 145/21 in 194/21.

³⁷ Na podlagi prvega odstavka 5. člena Zakona o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju za leti 2020 in 2021 ter izredni uskladitvi pokojnin (Uradni list RS, št. 75/19 in 139/20) je do 30. 6. 2020 lahko višina dela plače za plačilo delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela pri opravljanju rednih delovnih nalog znašala največ 20 % osnovne plače javnega uslužbenca oziroma skupno (iz obeh naslovov) največ 30 % osnovne plače, če se javnemu uslužbencu izplačuje del plače za plačilo delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela tudi iz naslova in sredstev posebnega projekta. Po Uredbi o delovni uspešnosti iz povečanega obsega dela za javne uslužbenke (Uradni list RS, št. 53/08 in 89/08) je od 1. 7. 2020 do 27. 11. 2020 višina dela plače za plačilo delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela pri opravljanju rednih delovnih nalog lahko znašala največ 20 % osnovne plače; če se je javnemu uslužbencu izplačeval še del plače za plačilo delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela tudi iz naslova in sredstev posebnega projekta, pa je ta skupno lahko znašal (iz obeh naslovov) največ 50 % osnovne plače. Od 28. 11. 2020 pa po Uredbi o spremembah Uredbe o delovni uspešnosti iz povečanega obsega dela za javne uslužbenke (Uradni list RS, št. 175/20) ta delež iz opravljanja rednih delovnih nalog lahko znaša največ 20 % osnovne plače, iz opravljanja posebnega vladnega projekta pa največ 30 % osnovne plače.

³⁸ Nominalna vrednost plačnega razreda javnega uslužbenca * faktor.

³⁹ (Nominalna vrednost plačnega razreda javnega uslužbenca/normirane mesečne ure) * dejansko opravljene ure * faktor.

⁴⁰ Uradni list RS, št. 88/21.

Agencija je 3 javnim uslužbencem nepravilno obračunala in izplačala povračila stroškov za prevoz na delo in z dela:

- javni uslužbenki, razporejeni na delovno mesto višji svetovalec področja I, je v letu 2021 obračunavala in izplačevala previsoko povračilo stroškov prevoza, ker ni upoštevala najkrajše varne poti od bivališča do delovnega mesta in obratno⁴¹;
- javnima uslužbencema, razporejenima na delovno mesto vršilec dolžnosti direktorja oziroma direktor in področni podsekretar, je v letu 2021 obračunavala in izplačevala povračilo stroškov prevoza na delo in z dela, čeprav je razdalja od kraja bivališča do delovnega mesta znašala manj kot 2 km, zaradi česar jima povračilo stroškov prevoza ni pripadalo⁴².

Agencija je v navedenih primerih zaradi previsoko obračunanih in izplačanih povračil stroškov prevoza na delo in z dela v skupni ocenjeni vrednosti 138 EUR ravnala v neskladju s prvim in drugim odstavkom 5. člena Aneksa h Kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji.

Ukrep agencije

Agencija je v letu 2023 javni uslužbenki na delovnem mestu višji svetovalec področja I obračunala povračilo stroškov prevoza ob upoštevanju najkrajše varne razdalje, javni uslužbenki na delovnem mestu področni podsekretar pa je povračila stroškov prevoza prenehala obračunavati.

2.3 Nabava osnovnih sredstev ter stroški blaga, materiala in storitev

Nabave osnovnih sredstev so v letu 2020 znašale 12.300 EUR in so bile za 25.959 EUR oziroma za 68 % manjše v primerjavi z letom 2019. V letu 2021 so te nabave znašale 61.403 EUR in so bile za 48.103 EUR oziroma za 399 % višje v primerjavi z letom 2020. Stroški blaga, materiala in storitev so v letu 2020 znašali 264.382 EUR oziroma 49 % vseh odhodkov, glede na leto 2019 pa so bili manjši za 320.194 EUR oziroma za 55 %. V letu 2021 so ti stroški znašali 869.201 EUR oziroma 74 % vseh odhodkov, glede na leto 2020 pa so bili višji za 604.819 EUR oziroma za 229 %.

2.3.1 Nabave osnovnih sredstev

2.3.1.a Agencija je v letu 2020 pri družbi Integralis, d.o.o. nabavila strežnik in sistem za varnostno arhiviranje v skupnem znesku 8.328 EUR.

⁴¹ Agencija je namesto skupne razdalje 7,2 km upoštevala skupno razdaljo 8,4 km.

⁴² V prvem primeru je agencija od kraja bivališča do delovnega mesta upoštevala razdaljo 2,7 km namesto 1,8 km, v drugem primeru pa razdaljo 3 km namesto 1,8 km.

Pri sprejemanju odločitev o investicijah v nakup osnovnih sredstev mora agencija upoštevati Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ⁴³ (v nadaljevanju: uredba o enotni metodologiji za pripravo investicijske dokumentacije). Ta v prvem odstavku 4. člena določa, da je za investicijske projekte pod vrednostjo 300.000 EUR treba zagotoviti dokument identifikacije investicijskega projekta, kadar se ti (so)financirajo s proračunskimi sredstvi, v drugem odstavku 4. člena pa določa, da se lahko pri projektih pod ocenjeno vrednostjo 100.000 EUR vsebina investicijske dokumentacije ustrezno prilagodi (poenostavi), vendar mora vsebovati vse ključne prvine, potrebne za odločanje o investiciji in zagotavljanje spremljanja učinkov. Ob upoštevanju navedenih določb in v skladu s 1. točko prvega odstavka 10. člena uredbe o enotni metodologiji za pripravo investicijske dokumentacije je za te projekte pred odločitvijo o investiciji treba izdelati dokument identifikacije investicijskega projekta. Agencija za navedeno investicijo dokumenta identifikacije investicijskega projekta ni pripravila, pri čemer je ravnala v nasprotju s prvim in drugim odstavkom 4. člena in 1. točko prvega odstavka 10. člena uredbe o enotni metodologiji za pripravo investicijske dokumentacije.

2.3.1.b ZJN-3 v 21. členu določa mejne vrednosti, nad katerimi se uporablja ZJN-3. V letu 2019 je določal, da se ZJN-3 in s tem postopki za oddajo naročil iz 39. člena ZJN-3 uporabljajo za javna naročila gradenj, ki presegajo 40.000 EUR brez DDV.

Agencija je za spremembo namembnosti pritličja objekta na sedežu agencije na Metelkovi 2b v Ljubljani pridobila projektno dokumentacijo za izvedbo projekta s popisom del (v nadaljevanju: projektna dokumentacija), iz katere je izhajalo, da je skupna ocenjena vrednost načrtovane investicije 56.543 EUR brez DDV. Agencija pred izvedbo naročila ni ocenila vrednosti naročila v skladu s 24. členom ZJN-3, ki določa metode za izračun ocenjene vrednosti javnih naročil, zato kljub navedeni višini investicije naročila ni oddala z uporabo enega izmed postopkov iz 39. člena ZJN-3, ampak je naročilo oddala kot evidenčno naročilo (z zbiranjem ponudb). Posledično naročila tudi ni objavila na portalu javnih naročil kot to za naročila, ki presegajo mejne vrednosti za uporabo zakona, zahteva prvi odstavek 22. člena ZJN-3. Po pridobitvi 2 ponudb je agencija oddala naročilo družbi Klajder d.o.o., Ljubljana (v nadaljevanju: družba Klajder), ki je oddala cenejšo ponudbo. Pri tem smo ugotovili, da izbrani izvajalec v svoji ponudbi ni navedel vrednosti za vsa dela, ki jih je agencija predvidela v projektni dokumentaciji, temveč le za nekatera⁴⁴. S tem je vrednost del po ponudbi padla pod mejno vrednost za uporabo ZJN-3 (torej 40.000 EUR). Agencija je 21. 10. 2019 z družbo Klajder sklenila pogodbo za projekt investicijsko-vzdrževalnih del na Metelkovi 2b v ponudbeni vrednosti 39.976 EUR brez DDV oziroma 48.770 EUR z DDV.

Del navedenega projekta, kot izhaja iz projektna dokumentacije in ki ni bil zajet s pogodbo z družbo Klajder, je predstavljala tudi sanacija fasade iste poslovne stavbe. Za oddajo teh del je agencija izvedla novo evidenčno naročilo (z zbiranjem ponudb) in dela oddala družbi Gravel d.o.o., s katero je 2. 12. 2019 sklenila pogodbo o obnovitvi fasade na poslovni stavbi agencije v vrednosti 6.562 EUR brez DDV oziroma 8.006 EUR z DDV. Skupen strošek del po obeh pogodbah je tako znašal 46.538 EUR brez DDV, kar je v letu 2019 presegalo mejno vrednost iz 21. člena ZJN-3 za uporabo tega zakona pri oddaji javnega naročila.

⁴³ Uradni list RS, št. 60/06, 54/10 in 27/16.

⁴⁴ Ponudba družbe Klajder na primer ni vsebovala fasaderskih del in elektroinštalacij.

Agencija je ravnala v nasprotju s prvim odstavkom 24. člena v povezavi z 39. členom ZJN-3, ki določata metode za izračun ocenjene vrednosti javnih naročil ter postopke, ki jih mora naročnik na način in pod pogoji, določenimi v ZJN-3, uporabiti za oddajo javnega naročila, ter v nasprotju s četrtem odstavkom 24. člena ZJN-3, ki določa, da naročnik ne sme razdeliti javnega naročila oziroma ga oblikovati v več javnih naročil, da bi se izognili uporabi tega zakona, razen če je razdelitev utemeljena z objektivnimi razlogi. Agencija je v obdobju, na katero se nanaša revizija, izvajalcema na podlagi sklenjenih pogodb plačala 25.271 EUR.

Poleg tega smo ob pregledu končnega obračuna ugotovili, da je družba Klajder agenciji zaračunala dodatna dela na postavki elektroinštalacij v znesku 1.500 EUR, ki niso bila opredeljena v pogodbi z družbo Klajder oziroma v ponudbenem predračunu, bila pa so predvidena v projektni dokumentaciji v znesku 13.582 EUR. Na postavki strojnih inštalacij so bila hkrati izvedena dela v manjšem obsegu od predvidenega v znesku 1.534 EUR. Iz 5. člena pogodbe z družbo Klajder izhaja, da bi moral izvajalec o vseh nepredvidljivih delih takoj pisno obvestiti agencijo in ji dostaviti predračun za ta dela in material. V primeru, da bi agencija z vpisom v gradbeni dnevnik od izvajalca zahtevala izvedbo del, ki niso predmet te pogodbe, pa bi morali pogodbeni stranki skleniti aneks k tej pogodbi, in sicer po cenah dela in materiala iz osnovne ponudbe, vključno z vsemi popusti. Dodatnih del, ki niso bila predmet te pogodbe, izvajalec ne bi smel začeti izvajati brez predhodnega soglasja agencije, poleg tega pa agencija za ta dela z izvajalcem ni sklenila aneksa k pogodbi z družbo Klajder, kar ni skladno s 5. členom pogodbe. Agencija je situacijo poravnala, kljub temu da ni bil sklenjen aneks k pogodbi, s katerim bi agencija prevzela obveznost, in tako ni obstajal pravni temelj za poravnavo tovrstne obveznosti.

Na podlagi 6. člena pogodbe z družbo Klajder naj bi izvajalec pogodbeno dela izvedel v 2 mesecih od uvedbe v delo. Izvajalec je s pripravljalnimi deli pričel 21. 10. 2019, dela pa zaključil 21. 4. 2020, torej 4 mesece kasneje, kot sta se agencija in izvajalec dogovorila v pogodbi. Agencija izvajalca ni pozivala k dokončanju del in ni zaračunala pogodbene kazni v višini 0,5 % pogodbene vrednosti z DDV za vsak dan zamude, kot sta se agencija in izvajalec za neupravičeno zamudo rokov dogovorila v 11. členu pogodbe.

2.3.2 Stroški storitev

2.3.2.a Agencija je 31. 3. 2021 z Matthiasom Göritzem sklenila pogodbo za izvedbo nalog kuratorja za implementacijo projekta udeležbe Republike Slovenije kot osrednje gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu leta 2023 v znesku 44.918 EUR brez DDV. Agencija pred oddajo naročila ni pripravila ocene vrednosti javnega naročila in postopka izbora kuratorja ni izvedla po nobenem od postopkov, ki jih določa ZJN-3. S tem je ravnala v nasprotju s prvim odstavkom 24. člena v povezavi z 39. členom ZJN-3, ki določata metode za izračun ocenjene vrednosti javnih naročil ter postopke, ki jih mora naročnik na način in pod pogoji, določenimi v ZJN-3, uporabiti za oddajo javnega naročila. Agencija je izvajalcu na podlagi sklenjene pogodbe v letu 2021 plačala 8.100 EUR.

Na podlagi 6. člena pogodbe bi moral izvajalec agenciji skupaj z mesečnim računom za plačilo opravljenega dela predložiti mesečno poročilo. Izvajalec je v letu 2021 izdal 2 računa z 2 poročiloma o opravljenem delu v obdobju od aprila do junija 2021 in v obdobju od julija do septembra 2021, v katerih je navedel izvedbo posameznih del iz pogodbe. V poročilih ali drugih dokumentih ni izkazal o

izvedbi del iz 3., 4., 10. in 11. točke⁴⁵ 3. člena pogodbe. Kljub temu da agencija ni razpolagala z dokazili, da so bile vse naloge iz pogodbe izvedene, je v celoti plačala prejete račune izvajalca, s čimer je ravnala v nasprotju s 6. členom sklenjene pogodbe.

2.3.2.b Predsednik sveta agencije je 1. 7. 2020 sklenil pogodbo o opravljanju in plačilu odvetniških storitev z izvajalcem Odvetniška pisarna Mužina, Žvipelj in partnerji d.o.o. (v nadaljevanju: odvetniška pisarna Mužina, Žvipelj in partnerji). Predmet pogodbe je bilo nudenje vse potrebne pomoči in zastopanje v razmerju do direktorja agencije ter v zadevah s področja in iz pristojnosti agencije. Izvajalec naj bi agenciji nudil vso potrebno pravno pomoč in jo zastopal tudi v drugih zadevah po njenem naročilu. V pogodbi čas njene veljavnosti ni bil opredeljen. Izvajalec je 23. 11. 2020 izdal račun za opravljene storitve v znesku 3.630 EUR, ki ga je agencija zavrnila z obrazložitvijo, da storitev ni naročila in tako ne razpolaga z verodostojno listino, ki bi izkazovala obveznost za izplačilo.

Iz ZJAKRS, ZJA in sklepa o ustanovitvi agencije ne izhaja, da bi svet agencije kot kolektivni organ ali njegov predsednik ali član imel pristojnost za prevzemanje finančnih obveznosti agencije. To pristojnost izvaja direktor agencije, ki predstavlja, zastopa, organizira in vodi delo ter poslovanje agencije in je odgovoren za zakonitost dela. Iz sklepa o ustanovitvi agencije izhaja tudi njegova pristojnost podpisovanja aktov, listin in drugih dokumentov ter sklepanja pogodb, ki se nanašajo na poslovanje agencije. Slednje pomeni, da finančne obveznosti agencije prevzema direktor agencije, člani sveta, vključno s predsednikom sveta agencije, pa nimajo pooblastila za prevzemanje obveznosti oziroma sklepanje pogodb v imenu agencije. Pogodba ali izdana naročilnica bi v skladu s 73. členom Obligacijskega zakonika⁴⁶ zavezovala le, če bi jo zakoniti zastopnik agencije pozneje odobril, v tem primeru prevzame tudi odgovornost za zakonitost in namenskost posla. Če tega soglasja ni, se šteje, kot da pogodba ni bila sklenjena, oseba, ki je sklenila takšno pogodbo, pa je nasprotni stranki lahko odškodninsko odgovorna, če slednja ob sklenitvi pogodbe ni vedela in ni bila dolžna vedeti, da oseba, ki je podpisala pogodbo ali izdala naročilnico, ni imela pooblastila.

Predsednik sveta, ki je sklenil sporno pogodbo z odvetniško pisarno Mužina, Žvipelj in partnerji, je bil 3. 12. 2020 imenovan za vršilca dolžnosti direktorja agencije in je v imenu agencije 20. 1. 2021 z istim izvajalcem sklenil novo pogodbo o opravljanju in plačilu odvetniških storitev. Predmet pogodbe je nudenje pravnega svetovanja in zastopanje pri urejanju javnopravnih razmerij z različnimi subjekti ter pri statusnih in delovnopravnih vprašanjih. Tudi v novi pogodbi ni določen čas veljavnosti pogodbe.

Izvajalec je 18. 2. 2021 izdal račun za iste storitve in v istem znesku kot pri računu z dne 23. 11. 2020, in sicer ne na podlagi pogodbe iz leta 2021, temveč na podlagi pogodbe z dne 1. 7. 2020. Odgovorni javni uslužbenec, ki je račun pregledal z vidika skladnosti s pogodbo, je takratnemu vršilcu dolžnosti direktorja agencije podal predlog za zavrnitev računa, ki pa ga vršilec dolžnosti direktorja agencije ni sprejel, vendar računa tudi ni poslal v izplačilo. Agencija je 23. 6. 2021 prejela opomin izvajalca o neporavnem računu. Avgusta 2021 je novi vršilec dolžnosti direktorja agencije z uradno zabeležko

⁴⁵ Izvajalec bi moral do 23. 4. 2021 izkazati pripravo urnika aktivnosti za leto 2021, do 30. 6. 2021 pripravo urnika aktivnosti za obdobje 2022–2024, koordinacijo in prisotnost na mesečnih kolegijskih sestankih za projekt Frankfurt, prisotnost na vseh sestankih delovne skupine za projekt in, kjer bi bilo potrebno, na drugih predstavitev in koordinacijskih sestankih za projekt Frankfurt.

⁴⁶ Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631.

naknadno odobril pogodbo z dne 1. 7. 2020, s čimer je agencija v skladu s 73. členom Obligacijskega zakonika pridobila veljavno pravno podlago za plačilo računa izvajalca, ki ga je nato tudi poravnala.

Strošek agencije iz opravljenih storitev odvetniške pisarne Mužina, Žvipelj in partnerji po obeh sklenjenih pogodbah je v letu 2021 znašal 15.135 EUR brez DDV oziroma 18.464 EUR z DDV.

Pri tem smo ugotovili, da je imela agencija v obdobju od 20. 1. 2021 do 30. 4. 2021 za istovrstne pravne storitve hkrati sklenjeni pogodbi z 2 izvajalcema, in sicer pogodbo z družbo Omnimodo, d.o.o. (v nadaljevanju: družba Omnimodo) in pogodbo z odvetniško pisarno Mužina, Žvipelj in partnerji, pri čemer je bila pogodba z družbo Omnimodo sklenjena že v letu 2019 – torej pred sklenitvijo pogodbe z odvetniško pisarno Mužina, Žvipelj in partnerji – in z mesečnim pavšalnim plačilom. Izvajalca sta za opravljene storitve po obeh pogodbah v tem obdobju izstavila račune v skupnem znesku 9.272 EUR⁴⁷. S tem, ko je agencija z odvetniško pisarno Mužina, Žvipelj in partnerji sklenila pogodbo in plačevala pravne storitve, za katere je že imela sklenjeno pogodbo z mesečnim pavšalom z drugim izvajalcem, je ravnala negospodarno, kar ni v skladu s tretjim odstavkom 5. člena pogodbe o financiranju agencije v letu 2021, ki določa, da je agencija proračunska sredstva dolžna uporabiti zakonito, namensko, učinkovito in gospodarno.

Agencija se je z družbo Omnimodo v pogodbi o poslovnem sodelovanju z namenom izvajanja pravne podpore na podlagi potreb naročnika v obdobju med 1. 5. 2019 in 30. 4. 2021 dogovorila za plačilo v obliki mesečnega pavšala v znesku 448 EUR brez DDV oziroma 547 EUR z DDV, v katerem je bilo zajetih 8 ur svetovanja izvajalca. Slednji se je v 4. členu pogodbe o poslovnem sodelovanju zavezal naročniku obračunavati storitve, ki so predmet pogodbe, z mesečnimi računi, katerih obvezna priloga je bilo poročilo izvajalca o opravljenih storitvah. Z aneksom k pogodbi o poslovnem sodelovanju sta se pogodbeni stranki dogovorili, da bo od 1. 4. 2020 mesečni pavšalni znesek znašal 613 EUR brez DDV oziroma 748 EUR z DDV, v navedenem znesku pa je bilo predvidenih 12 ur svetovanja. Strošek agencije za navedene storitve je v letu 2020 znašal 6.875 EUR. Agencija od družbe Omnimodo ni pridobila poročil o opravljenih storitvah, ki bi v skladu s 4. členom pogodbe o poslovnem poslovanju morala biti priložena računom. Pogodbeni stranki sta se tudi dogovorili, da bosta praviloma 2-krat letno naredili poračun ur opravljenih storitev preteklega obdobja, na podlagi katerega bo presežek oziroma primanjkljaj ur upoštevan pri naslednjem računu izvajalca, česar pa nista storili. Zato agencija ni mogla izvesti analize, na podlagi katere bi v skladu z načeloma gospodarnosti in učinkovitosti, ki agencijo zavezujeta pri porabi proračunskih sredstev na podlagi odločbe ministrstva za izvedbo programa dela agencije za leto 2020, lahko ocenila ustreznost obsega naročenih storitev in višine izplačila pavšala.

2.3.2.c Agencija je nemški založbi Guggolz Verlag na podlagi pogodbe o sodelovanju z dne 6. 12. 2021 sofinancirala izdelavo kratkega promocijskega filma o Vitomilu Zupanu v dolžini največ 30 minut v znesku 2.000 EUR. Iz prejete dokumentacije izhaja, da se vsebina promocijskega filma nanaša na knjižno delo Vitomila Zupana Menuet za kitaro.

⁴⁷ Stroški opravljenih storitev odvetniške pisarne Mužina, Žvipelj in partnerji so znašali 5.533 EUR, družba Omnimodo pa je agenciji za opravljene storitve v tem obdobju izdala račune v skupnem znesku 3.739 EUR. Agencija računov družbe Omnimodo v letu 2021 ni pripoznala kot stroške, v letu 2022 pa se je po tožbi družbe Omnimodo z njo izvensodno poravnala.

Agencija na podlagi 4. člena ZJAKRS odloča o izbiri programov in projektov s področja knjige in zagotavlja njihovo financiranje. ZJAKRS v 10. členu določa, da agencija za izvedbo postopkov javnega poziva in javnega razpisa s področja knjige smiselno uporablja določbe ZUJIK, odločitev o sofinanciranju projektov in programov pa sprejme direktor agencije na predlog strokovnih komisij agencije. V tem členu je določeno še, da način dela agencije v zvezi s postopkom izbire programov in projektov s področja knjige, sklepanja pogodb in nadzora nad izvajanjem pogodb s splošnim aktom podrobneje uredi agencija po predhodnem soglasju ministra, pristojnega za kulturo.

ZUJIK v 9. členu določa, da se javni interes za kulturo udejanja predvsem na podlagi javnih razpisov in javnih pozivov za financiranje javnih kulturnih programov in kulturnih projektov. V V. poglavju določa vrste postopkov za zbiranje predlogov kulturnih projektov, ki se financirajo iz javnih sredstev. Opredeljuje 3 vrste postopkov, ki se izvedejo za zbiranje predlogov kulturnih projektov, ki se financirajo iz javnih sredstev: javni poziv, javni razpis in neposredni poziv.

Agencija je na podlagi 10. člena ZJAKRS ob smiselni uporabi določb ZUJIK s soglasjem ministrice, pristojne za kulturo, sprejela Pravilnik o izvedbi postopkov javnega poziva in javnega razpisa s področja knjige⁴⁸ (v nadaljevanju: pravilnik o postopkih javnega razpisa), v katerem je določila način dela agencije v postopkih izbire programov in projektov s področja knjige, ki se financirajo na podlagi javnega poziva oziroma javnega razpisa, način sklepanja pogodb ter način izvajanja nadzora nad izvajanjem pogodb o sofinanciranju programov in projektov s področja knjige. Agencija na podlagi pravilnika o postopkih javnega razpisa torej odloča na podlagi javnega razpisa oziroma poziva.

Agencija je v letu 2020 objavila Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju izdajanja knjižnih del slovenskih avtorjev v nemškem jeziku za leto 2020⁴⁹ (v nadaljevanju: javni razpis za izdajo knjižnih del v nemškem jeziku 2020). Upravičeni stroški, ki jih je agencija sofinancirala za izbrane kulturne projekte, so vključevali tudi stroške promocijskih in marketinških aktivnosti za promocijo in uveljavljanje slovenskih avtorjev in njihovih del v tujini kot del projekta "Slovenija, častna gostja knjižnega sejma" in kot dolgoročna podpora prevajanju in promociji slovenskih knjižnih del v tujini. Založba Guggolz Verlag je na podlagi prijave sofinanciranja kulturnega projekta Menuet za kitaro avtorja Vitomila Zupana na navedeni razpis v letu 2020 prejela 9.000 EUR. Kljub temu da je založba Guggolz Verlag za projekt Menuet za kitaro prejela sredstva agencije na podlagi javnega razpisa za izdajo knjižnih del v nemškem jeziku 2020, kjer so kot upravičeni lahko bili prijavljeni tudi stroški promocijskih in marketinških aktivnosti (kamor spada tudi izdelava promocijskega filma), je agencija založbi izven javnega razpisa dodatno sofinancirala še izdelavo kratkega promocijskega filma. Glede na to, da agencija sofinancira svoje programe in projekte na podlagi javnih pozivov in razpisov, je agencija z neposrednim sofinanciranjem promocijskega filma v znesku 2.000 EUR ravnala v nasprotju z 10. členom ZJAKRS v povezavi s 102. in 103. členom ZUJIK in pravilnikom o postopkih javnega razpisa, ki določajo, da agencija kulturne projekte s področja knjige sofinancira na podlagi javnega poziva oziroma javnega razpisa.

⁴⁸ Uradni list RS, št. 107/15.

⁴⁹ Uradni list RS, št. 89/20; besedilo razpisa je dostopno na povezavi [https://www.jakrs.si/javni-razpisi-in-pozivi/razpisi-in-pozivi?tx_razpisi_pi1%5Brazpis%5D=382&cHash=3e3d1f797c6ff33be39d42beb913bdcc], 12. 12. 2022.

2.3.2.d Pravilnik o dodelitvi in uporabi službenih kreditnih kartic⁵⁰ v 5. členu določa, da uporabnik⁵¹ lahko uporablja kreditno kartico za plačilo službenih stroškov, ki jih ni bilo mogoče vnaprej predvideti ali ni bilo mogoče predhodno opraviti postopka za odobritev stroška, in sicer za spletne nakupe letalskih kart, železniških in avtobusnih vozovnic, hotelske storitve, internetne in komunikacijske storitve za službene namene ter nabavo strokovne literature in tehničnega materiala za namen izvajanja projektov. Izjemoma se lahko uporabi tudi za plačilo reprezentance, kar mora biti utemeljeno s poslovnimi cilji agencije. Utemeljitev skladnosti s poslovnimi cilji agencije mora pripraviti uporabnik kreditne kartice. Pravilnik o stroških reprezentance⁵² v 2. členu določa, da so stroški reprezentance tisti stroški, ki nastanejo agenciji zaradi sodelovanja s fizičnimi in pravnimi osebami na različnih dogodkih⁵³, stroški nakupa priložnostnih daril ter drugi stroški reprezentance, slednji po pisno obrazloženi vnaprejšnji odločitvi direktorja agencije.

Agencija je za nakup hladilnika Klarstein in kavnega aparata Nespresso v skupni vrednosti 551 EUR uporabila kreditno kartico, nakup pa evidentirala kot strošek reprezentance. Oba predmeta se nahajata v prostorih agencije in ju uporabljajo zaposleni. Nakupa hladilnika in kavnega aparata ni mogoče uvrstiti pod nobeno izmed področij, za katero je dovoljena uporaba službene kreditne kartice. Poleg tega nakup hladilnika in kavnega aparata ne spada med stroške reprezentance.

S tem, ko je agencija uporabila službeno kreditno kartico za plačilo hladilnika in kavnega aparata, je ravnala v nasprotju s 5. členom Pravilnika o dodelitvi in uporabi službenih kreditnih kartic.

2.3.2.e Službene poti v Berlinu se je med 6. 9. in 7. 9. 2021 poleg uslužbencev agencije udeležila tudi takratna predsednica sveta agencije. Agencija ji je krila stroške letalske karte, prevoza na letališče, namestitve in prehrane v skupnem znesku 1.281 EUR. Uredba o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih⁵⁴ (v nadaljevanju: uredba o sejinah) sicer določa tudi povračila drugih stroškov, do katerih je upravičen član sveta agencije (dnevnice, prevozni stroški in stroški za prenočišče), vendar se ti povrnejo v primerih, če mora član zaradi dela v organu (svetu agencije) potovati v drug kraj ali tam prenočiti. Na podlagi drugega odstavka 13. člena uredbe o sejinah oseba javnega sektorja (agencija) članu izplača povračilo stroškov po obračunu potnih stroškov, vendar mora član prejeti podpisan obrazec za napotitev na službeno pot skupaj z vabilom na redno ali izredno sejo. Predsednica sveta agencije na službeno pot ni bila napotena z obrazcem skupaj z vabilom na sejo, zato potovanje ni predstavljalo izdatka, ki bi ga v skladu z uredbo o sejinah predsednica sveta agencije imela v zvezi z delom sveta agencije. Poleg tega tudi ni šlo za službeno pot, kot jo ureja Pravilnik o službenih potovanjih⁵⁵, saj se ta uporablja le za javne uslužbence agencije. Agencija tudi ni imela nobene druge pisne pravne podlage za plačilo poti in namestitve predsednici sveta agencije.

⁵⁰ Sprejel svet agencije dne 7. 9. 2020, št. 9000-1/2020/39-1, spremembe z dne 30. 11. 2021, št. 9000-1/2021/32-.

⁵¹ Upravičenec do kreditne kartice je direktor agencije, lahko pa tudi drug zaposleni, če se pokaže potreba in direktor agencije to pisno odobri.

⁵² Sprejel svet agencije dne 7. 9. 2020, št. 9000-1/2020/39-2.

⁵³ Uradni in delovni sestanki in prireditve, ki obeležujejo praznovanja; delovni in uradni zajtrki, kosila in večerje; sprejemi; pogostitve in kosila na strokovnih seminarjih, predavanjih in konferencah ter poslovna srečanja, ki jih organizira ali gosti agencija v Sloveniji ali v tujini.

⁵⁴ Uradni list RS, št. 16/09, 107/10, 66/12, 51/13 in 6/15.

⁵⁵ Sprejel svet agencije dne 17. 4. 2018, št. 9000-1/2018/5-1, spremembi z dne 26. 5. 2020 in 14. 7. 2020.

Pojasnilo agencije

Takratna predsednica sveta agencije je v Nemčiji uveljavljena avtorica in poznavalka razmer na agenciji. Direktor agencije je menil, da je njena navzočnost koristna zaradi pogovorov z nemškim kuratorjem projekta udeležbe Slovenije kot osrednje gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu in zaradi kontaktov z založniki.

2.3.2.f Na podlagi 9. člena Pravilnika o oddaji javnih naročil⁵⁶ (v nadaljevanju: pravilnik o oddaji javnih naročil) agencija prevzame obveznosti iz naslova evidenčnih naročil z izdajo naročilnice izbranemu ponudniku ali s sklenitvijo pogodbe. Agencija v naslednjih primerih z izvajalci ni sklenila pogodb o izvedbi storitev oziroma ni izdala naročilnice pred izvedbo storitev:

- agencija je 2. 9. 2021 pripravila predlog za izvedbo evidenčnega naročila za naročilo fotografskih storitev pri izvajalcu Jožetu Baši, ni pa z njim sklenila pogodbe⁵⁷; septembra 2021 je opravljeno storitev v znesku 300 EUR tudi plačala;
- agencija je 2. 9. 2021 pripravila predlog za izvedbo evidenčnega naročila za naročilo najema tehnične opreme za založniško srečanje v Berlinu dne 7. 9. 2021, ni pa z izvajalcem sklenila pogodbe⁵⁸; izvajalcu Artecom Veranstaltung GMPH&CO je novembra 2021 opravljeno storitev v znesku 1.585 EUR tudi plačala;
- agencija je 8. 9. 2021 družbi Nomago d.o.o. izdala naročilnico za letalske prevoze in letališke transfere za potrebe založniškega srečanja v Berlinu dne 7. 9. 2021; družba Nomago d.o.o. je storitve, navedene v naročilnici, opravila že pred izdajo naročilnice, in sicer 6. 9. in 7. 9. 2021, agencija pa ji je za opravljene storitve plačala 3.898 EUR.

Agencija teh obveznosti ni prevzela z izdajo naročilnice ali s sklenitvijo pogodb z izbranimi izvajalci, s čimer je ravnala v nasprotju z 9. členom pravilnika o oddaji javnih naročil.

2.3.2.g ZIPRS2021 v prvem odstavku 32. člena določa, da so, ne glede na določbe drugih zakonov in predpisov, plačilni roki posrednih uporabnikov za plačilo vseh obveznosti največ 30 dni. Ne glede na to določbo so plačilni roki lahko krajši za plačila, ki so izrecno navedena v tretjem odstavku 32. člena ZIPRS2021. Agencija je:

- 4. 9. 2020 plačala družbi Delo d.o.o. račun v znesku 12.152 EUR za tisk posebne izdaje revije Bukla, ki ga je prejela 15. 6. 2020;
- 7. 12. 2020 plačala družbi Kobi Interieri d.o.o. račun v znesku 14.274 EUR za izvedbo virtualne stojnice in skladiščenje unikatne opreme stojnic, ki ga je prejela 16. 10. 2020;
- 19. 5. 2020 plačala družbi B in B FIN d.o.o. račun v znesku 8.006 EUR za obnovo fasade, ki ga je prejela 3. 1. 2020;
- 31. 1. 2020, 21. 2. 2020 in 5. 3. 2020 plačala družbi Klajder račun v skupnem znesku 24.498 EUR za projekt spremembe namembnosti pritličja, ki ga je prejela 15. 11. 2019;

⁵⁶ Sprejel svet agencije 20. 12. 2017, spremembi 21. 6. 2018 in 8. 9. 2021.

⁵⁷ Gre za izvajalca izven Republike Slovenije, zaradi česar izdaja naročilnice ni smiselna.

⁵⁸ Tako kot opomba 57.

- 9. 1. 2020 plačala družbi Klajder račun v znesku 6.999 EUR za projekt spremembe namembnosti pritličja, ki ga je prejela 22. 11. 2019;
- 11. 6. 2020 plačala družbi Klajder račun v znesku 17.265 EUR za projekt spremembe namembnosti pritličja, ki ga je prejela 23. 4. 2020.

Agencija je račune plačala 48. do 112. dan po prejemu, s čimer je ravnala v nasprotju s prvim odstavkom 32. člena ZIPRS2021.

2.3.3 Stroški sejnin članom sveta agencije

2.3.3.a Uredba o sejinah v tretjem odstavku 13. člena določa, da se članom sveta sejnine in povračila stroškov izplačajo v 15 dneh po opravljenem delu v organu oziroma po prejemu pisnega zahtevka za povračilo stroškov. Agencija članom sveta agencije v letih 2020 in 2021 ni pravočasno obračunala in izplačevala sejin, in sicer je:

- predsedniku in članom sveta agencije 10. 7. 2020 izplačala sejnine v skupnem znesku 3.707 EUR za seje, ki so potekale v obdobju od 8. 1. 2020 do 24. 6. 2020;
- predsedniku in članom sveta agencije 30. 11. 2020 izplačala sejnine v skupnem znesku 2.224 EUR za seje, ki so potekale v obdobju od 14. 7. 2020 do 7. 9. 2020;
- predsedniku in članom sveta agencije 24. 12. 2020 izplačala sejnine v znesku 181 EUR za sejo, ki je potekala 1. 12. 2020;
- predsedniku in članom sveta agencije 30. 6. 2021 izplačala sejnine v skupnem znesku 4.306 EUR za seje, ki so potekale v obdobju od 26. 1. 2021 do 9. 6. 2021;
- predsedniku in članom sveta agencije 31. 12. 2021 izplačala sejnine v skupnem znesku 1.686 EUR za seje, ki so potekale v obdobju od 28. 6. 2021 do 30. 11. 2021.

Navedena ravnanja niso v skladu s tretjim odstavkom 13. člena uredbe o sejinah.

2.3.4 Stroški nagrad za delo članov strokovnih komisij

2.3.4.a Člani strokovnih komisij agencije, ki so pristojne za strokovno presojo in ocenjevanje vlog, prispelih na javne razpise ali pozive za izbor programov in projektov s področja knjige, imajo po 15. členu pravilnika o strokovnih komisijah za svoje pisne prispevke oziroma pisna mnenja, ki so ovrednotena kot avtorsko delo, pravico do nagrade. Honorarje določi direktor agencije s sklepom. V skladu s četrtnim odstavkom 15. člena pravilnika o strokovnih komisijah so podlaga za izplačilo sklenjene pogodbe in pisno poročilo o opravljenem delu. Agencija je članom strokovnih komisij izplačala nagrade za opravljeno delo, ne da bi pridobila pisna poročila o opravljenem delu, niti ni zahtev za pripravo teh poročil vključila v pogodbe, sklenjene s člani strokovnih komisij. S tem je ravnala v nasprotju s četrtnim odstavkom 15. člena pravilnika o strokovnih komisijah. Agencija je v

letu 2020 po naši oceni⁵⁹ članom strokovnih in delovnih komisij izplačala nagrade in povračila stroškov prevoza v skupnem znesku 16.309 EUR, v letu 2021 pa v znesku 24.535 EUR.

2.3.4.b Delo strokovnih komisij pri vrednotenju vlog, prispelih na javne razpise in pozive, v skladu s 7. členom pravilnika o strokovnih komisijah poteka dvostopenjsko. Vsak posamezni član strokovne komisije najprej opravi individualno vrednotenje vloge, kar predstavlja fazo priprave vseh članov strokovne komisije na skupno sejo strokovne komisije. Nato sledi skupna seja, na kateri strokovna komisija sprejme usklajeno oceno vloge. Na podlagi prvega odstavka 1. člena pogodb s člani strokovnih komisij je delo člana vključevalo pripravo individualnih ter skupnih pisnih strokovnih mnenj o prijavljenih kulturnih programih in projektih na javne razpise in pozive, slednjih v soavtorstvu z ostalimi člani strokovnih komisij. Člani strokovnih komisij so morali navedena dela v skladu z 2. členom pogodb s člani strokovnih komisij izvesti in predati agenciji v več delih in v pisni obliki, v nasprotnem primeru se šteje, da delo ni bilo izvedeno in da član ni upravičen do plačila denarnega nadomestila po pogodbi. Ugotovili smo, da so člani strokovnih komisij pripravili individualna pisna strokovna mnenja le o posameznih prijavljenih programih in projektih, ne pa o vseh⁶⁰, ne glede na to pa jim je agencija izplačala nagrade za opravljeno delo v celoti. Agencija ni zagotovila, da bi od članov strokovnih komisij pridobila individualna pisna strokovna mnenja o vseh prijavljenih kulturnih programih in projektih, kot določa 7. člen pravilnika o strokovnih komisijah v povezavi s 1. in 2. členom pogodb s člani strokovnih komisij. Kljub temu da delo ni bilo izvedeno na način, kot je bil določen v pravilniku o strokovnih komisijah in pogodbah s člani strokovnih komisij, in kljub določbi pogodb, da se v takšnem primeru šteje, da član ni upravičen do denarnega nadomestila, je agencija izplačala celotno denarno nadomestilo.

Pojasnilo agencije

Člani strokovnih komisij pregledajo vse vloge, prejete na javni razpis oziroma poziv, ter pripravijo individualne ocene, ki pa jih v pisni obliki agenciji ne predložijo. Strokovne komisije po razpravi o posamičnih individualnih ocenah oziroma vrednotenju oblikujejo skupno oceno za posamezno vlogo glede na število dodeljenih točk in stališča za oblikovanje pisne ocene. Izdelavo pisnih ocen za vse vloge si člani komisij razdelijo med seboj tako, da jih vsak v imenu strokovne komisije pripravi določeno število.

Iz pogodb s člani strokovnih komisij jasno izhaja dolžnost članov, da tako individualne kot tudi skupne ocene oziroma mnenja o prijavljenih kulturnih programih in projektih pripravijo in predajo agenciji v pisni obliki, ki bi jih morala agencija pred odobritvijo izplačila nagrad članom strokovnih komisij tudi pridobiti.

⁵⁹ Podatek o skupnih izplačilih nagrad in povračilih potnih stroškov članom strokovnih in delovnih komisij iz računovodskih izkazov agencije ni neposredno razviden, saj so ti stroški evidentirani na kontu sejin, ki vključuje sejinine članom sveta agencije, nagrade članom komisij in povračila stroškov prevoza, ni pa razvidno, ali so poleg teh stroškov na kontu sejin evidentirani še kateri drugi stroški. Agencija podatka o skupnih izplačilih nagrad in povračilih stroškov prevoza članom strokovnih in delovnih komisij ni predložila. Znesek nagrad in povračil stroškov prevoza članom strokovnih in delovnih komisij smo ocenili kot razliko med skupnim zneskom stroškov s konta sejin in sejinami članom sveta agencije.

⁶⁰ Člani strokovne komisije za knjižno in revijalno produkcijo so si na primer pripravo pisnih strokovnih mnenj za vloge prijaviteljev na Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje knjižnih programov za obdobje 2020–2023 razdelili tako, da je za leto 2020 en član podal mnenje za vloge 6 prijaviteljev, druga članica za 11 in tretja članica za 6, za leto 2021 pa je en član podal 10 mnenj, druga članica 7, tretja članica pa 5.

2.3.4.c Direktorja agencije sta v sklepih o določitvi višine nagrade za opravljeno avtorsko delo članov strokovnih komisij v letih 2020 in 2021 določila, da imajo člani strokovnih komisij, če stanujejo izven Ljubljane, pravico do povračila potnih stroškov, pri čemer se ti obračunajo kot kilometrina ali kot dejanski potni stroški in se prištejejo k honorarju. V sklepih je bilo določeno, da se za določitev višine potnih stroškov uporablja uredba o sejinah, osnova za obračun pa je potni nalog. Na podlagi 15. člena pravilnika o strokovnih komisijah direktor s sklepom določi le honorarje za predsednike in člane strokovnih komisij, ne pa tudi njihove upravičenosti do povračila potnih stroškov. Uredba o sejinah za člane strokovnih komisij ne more predstavljati podlage za povračilo potnih stroškov, saj uredba določa povračila stroškov le za člane sveta javne agencije, nadzornega sveta javnega sklada, sveta javnega zavoda ali upravnega odbora javnega gospodarskega zavoda. Direktor agencije bi za določitev višine potnih stroškov sicer lahko uporabil metodologijo uredbe o sejinah, če bi pravica do povračila potnih stroškov članom strokovnih komisij izhajala iz drugih predpisov, vendar predpisi te pravice ne določajo. Agencija je tako neupravičeno izplačala povračilo potnih stroškov članom strokovnih komisij, saj direktorja agencije nista imela pravnih podlag za določitev teh povračil v sklepih o določitvi višine nagrade za opravljeno avtorsko delo članov strokovnih komisij v letih 2020 in 2021. Skupni zneski teh povračil iz prejete dokumentacije in računovodskih podatkov agencije niso razvidni, niti ni agencija predložila podatka o njihovi višini.

2.3.5 Izvajanje javnih naročil po enostavnem postopku

2.3.5.a Agencija je v seznamu evidenčnih naročil za leti 2020 in 2021 izkazala, da naj bi v letih 2020 in 2021 izvedla 245 naročil, katerih vrednost je bila nižja od mejnih vrednosti za uporabo postopkov javnega naročanja po ZJN-3. Njihova skupna vrednost naj bi znašala 494.688 EUR brez DDV. Pri tem smo ugotovili, da je seznam agencije nepopoln, saj smo za vsaj 4 naročila v skupni vrednosti 3.683 EUR ugotovili, da vanj niso bila vključena.

Za naročila, katerih ocenjena vrednost je nižja od mejnih vrednosti iz prvega odstavka 21. člena ZJN-3, drugi odstavek 21. člena ZJN-3 določa, da je naročnik dolžan pri njihovi oddaji upoštevati načela gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti ter načelo transparentnosti.

Agencija je za oddajo javnih naročil pod mejnimi vrednostmi za uporabo postopkov po ZJN-3 sprejela pravilnik o oddaji javnih naročil, ki v 1. členu določa, da agencija oddaja javna naročila na podlagi predpisov, ki urejajo javno naročanje, in na podlagi določil pravilnika, pri čemer je treba pri oddaji javnih naročil zagotoviti spoštovanje temeljnih načel javnega naročanja, gospodarno in učinkovito porabljanje proračunskih sredstev ter skrbnost pri izvrševanju pogodb. V četrtem odstavku 2. člena pravilnika o oddaji javnih naročil je navedeno še, da je pri oddaji evidenčnih naročil treba upoštevati načela gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti ter načelo transparentnosti.

V 41 % pregledanih primerov v skupnem znesku 197.156 EUR smo ugotovili, da agencija pri nabavah osnovnih sredstev ter nakupu blaga ali storitev v okviru postopkov izvedbe javnih naročil, katerih ocenjena vrednost je bila nižja od mejnih vrednosti za oddajo naročilo po ZJN-3, ni preverjala cen na trgu oziroma je pridobila le ponudbe izbranih ponudnikov. ZJN-3 sicer ne določa, da je treba v primeru naročil pod mejno vrednostjo za uporabo ZJN-3 zbrati več ponudb oziroma koliko ponudb bi moral naročnik pridobiti, lahko pa preveritev cen na trgu vpliva na gospodarnost izvedbe naročila, kar je splošno načelo, ki ga je treba spoštovati tudi pri tovrstnih naročilih. Tovrsten način naročanja blaga in storitev pod mejno vrednostjo za oddajo naročil po ZJN-3, ko se cene na trgu praviloma ne preverjajo, kaže na prisotnost sistemskega tveganja za negospodarno ravnanje, česar pa zaradi

časovne oddaljenosti izvedenih naročil in narave teh naročil⁶¹ ni bilo mogoče potrditi. Iz predložene dokumentacije ni bilo mogoče razbrati, na kakšen način agencija to tveganje obvladuje.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj v prihodnjih postopkih oddaje javnih naročil pod mejnimi vrednostmi za uporabo postopkov po ZJN-3 zagotovi preveritev cene na trgu pri več dobaviteljih in to tudi dokumentira.

2.3.6 Druge ugotovitve

Čeprav nismo revidirali računovodskih izkazov agencije, opozarjamo na nezanesljivost računovodskih izkazov in evidenc ter na napačno evidentiranje poslovnih dogodkov agencije.

2.3.6.a Agencija je v letnem poročilu za leto 2020 izkazala za 4.786.030 EUR transfernih sredstev, ki jih je agencija dodelila za sofinanciranje programov in projektov s področja knjige na podlagi javnih razpisov in pozivov ter za izvajanje knjižničnega nadomestila. Agencija je v reviziji podala podatek o seštevku teh transferjev po javnih razpisih in pozivih, iz katerega pa izhaja znesek 4.785.742 EUR. Enako iz letnega poročila za leto 2021 izhaja, da je agencija v tem letu dodelila za 6.139.154 EUR transfernih sredstev, iz podatka agencije o seštevku transferjev po javnih razpisih in pozivih pa izhaja znesek 6.139.506 EUR. Agencija v svojih poslovnih knjigah vodi obveznosti do končnih prejemnikov sredstev in njihova izplačila po posameznih področjih (založništvo, podpora knjigarnam, knjižnično nadomestilo in drugo), ne pa tudi po posameznem namenu (javni razpis, poziv, izplačila knjižničnega nadomestila avtorjem glede na izposajo njihovih del v splošnih knjižnicah) in po prejemnikih sredstev, kar bi agenciji omogočalo spremljanje porabe dodeljenih sredstev po javnih razpisih oziroma pozivih ter po prejemnikih sredstev. Poleg tega računovodsko evidentiranje obveznosti do končnih prejemnikov na podlagi javnih razpisov in pozivov ni izvedeno tako, da se ob prejemu zahtevka za plačilo evidentira obveznost do končnega prejemnika sredstev, ki se zapira ob plačilu prejemniku sredstev, temveč agencija evidentira obveznosti do končnih prejemnikov v celotnem znesku, ki ga ministrstvo z odločbo oziroma pogodbo dodeli agenciji za sofinanciranje posameznega področja (založništvo, podpora knjigarnam, knjižnično nadomestilo in drugo) v posameznem letu, zapira pa jih s plačili končnim prejemnikom. Ob tem agencija obveznosti ne zapira zgolj z izplačili končnim prejemnikom na podlagi izvedenih javnih razpisov in pozivov, temveč tudi s poslovnimi dogodki, ki se nanašajo na druge obveznosti agencije. Iz konta obveznosti za založništvo tako na primer izhaja, da so izplačila končnim prejemnikom (promet) v letu 2020 znašala 3.464.653 EUR oziroma 4.730.595 EUR v letu 2021, po odštetju poslovnih dogodkov, ki se nanašajo na druge obveznosti agencije, pa izhaja, da so ta v letu 2020 dejansko znašala 3.431.973 EUR, v letu 2021 pa 4.601.105 EUR. Iz navedenega izhaja tveganje, da so dejanska izplačila končnim prejemnikom po posameznih področjih drugačna, kot izhaja iz podatkov, izkazanih v letnih poročilih agencije za leti 2020 in 2021.

⁶¹ Predmet posameznih naročil je bil takšne narave, da bi preveritev cene zahtevala pridobivanje ponudb na podlagi natančne specifikacije del ali storitev, kar pa presega okvir revizije.

Agencija prejema sredstva ministrstva tudi za izvajanje knjižničnega nadomestila (več o knjižničnem nadomestilu v točki 3.1.2.1). Agencija je v letnem poročilu za leto 2020 navedla, da je dodelila za 952.632 EUR sredstev knjižničnega nadomestila, v letnem poročilu za leto 2021 pa, da so sredstva knjižničnega nadomestila znašala 1.067.702 EUR. Navedena podatka nista enaka podatkom o evidentiranem prometu obveznosti v poslovnih knjigah agencije, v katerih je bilo v letu 2020 evidentiranih za 1.309.627 EUR, v letu 2021 pa za 1.457.378 EUR teh obveznosti.

Na podlagi predhodno navedenega ni bilo mogoče ugotoviti, koliko so dejansko znašala sredstva, ki jih je agencija v letih 2020 in 2021 dodelila za sofinanciranje programov in projektov s področja knjige na podlagi javnih razpisov in pozivov in za izvajanje knjižničnega nadomestila.

2.3.6.b Agencija je investicijsko-vzdrževalna dela na Metelkovi 2b v Ljubljani napačno evidentirala na kontih razreda odhodkov in drugih izdatkov (razred 4, podskupina 461 – Stroški storitev) namesto na kontih razreda dolgoročnih sredstev in sredstev v upravljanju (razred 0). Navedeno ravnanje je v neskladju s 1. členom PEKN, ki določa, da posredni uporabniki izkazujejo javnofinančne prihodke in druge prejemke, odhodke in druge izdatke, sredstva ter obveznosti do virov sredstev na kontih, predpisanih v enotnem kontnem načrtu, ki je priloga PEKN, v skladu z vsebino kontov, predpisano s PEKN (povezava s točko 2.3.1.b).

3. Uspešnost poslovanja agencije

3.1 Načrtovanje izvajanja nalog s področja knjige

Da bi ugotovili, ali je agencija uspešno načrtovala cilje za izvajanje nalog s področja knjige, zaradi katerih je bila ustanovljena, smo preverili:

- ali je agencija sprejela vse potrebne dokumente načrtovanja;
- ali je agencija v svojih dokumentih načrtovanja določila cilje in ukrepe/aktivnosti za naloge s področja knjige, opredeljene v predpisih, strateških in drugih dokumentih načrtovanja države ter drugih aktih, ter ali so ti usklajeni s cilji v predpisih in strateških dokumentih načrtovanja države;
- ali so bili cilji določljivi, merljivi in časovno opredeljeni.

3.1.1 Poslanstvo in naloge agencije

Cilj agencije je zagotoviti trajnejše pogoje za razvoj področja knjige na način, da se skladno z javnim interesom za področje knjige omogoči sistematično in dolgoročno izvajanje različnih podpornih nalog, ki se nanašajo na izboljšanje položaja ustvarjalcev, založnikov in knjigarn ter ki bodo omogočile boljšo dostopnost knjige slehernemu državljanu. Agencija naj bi tako izvajala podpirne naloge, ki bodo skladne z javnim interesom na področju knjige in ki bodo upoštevale kompleksnost in notranjo povezanost vseh členov verige knjige – od avtorjev, založnikov, knjižnic, knjigarn do bralcev. Pomembno načelo se nanaša tudi na spodbujanje boljše prepoznavnosti slovenskih avtorjev, s tem pa slovenske kulture in slovenske države v svetu.⁶²

Načela, na katerih temelji ustanovitev agencije, so zagotavljanje pogojev za vrhunsko ustvarjalnost na področju leposlovja, za večjo dostopnost slovenske knjige, za dvig zavesti o pomenu knjige in branja za razvoj posameznika in družbe ter za večjo mednarodno prepoznavnost slovenskih ustvarjalcev, ki delujejo na področju leposlovja in humanistike. Agencija opravlja naslednje naloge:

- odloča o izbiri programov in projektov s področja knjige in zagotavlja njihovo financiranje;
- spodbuja izdajanje kakovostnih knjig in revij s področja leposlovja in humanistike;
- s podeljevanjem delovnih štipendij in z drugimi ukrepi zagotavlja stimulatивne pogoje za vrhunske ustvarjalce, ki delujejo na področju leposlovja in humanistike;
- izvaja knjižnično nadomestilo;
- spodbuja in izvaja promocijo slovenske knjige in avtorjev;
- spodbuja in izvaja različne oblike mednarodnega sodelovanja na področju knjige, v prvi vrsti prevajanje slovenskih avtorjev v tuje jezike in nacionalne predstavitve slovenskega leposlovja ter humanistike v mednarodnem prostoru;

⁶² Predlog ZJAKRS, št. 00716-3/2007/10 z dne 19. 7. 2007.

- zagotavlja pogoje za razvoj bralne kulture;
- spodbuja razvoj knjigarniške mreže na celotnem območju Slovenije in zagotavlja pogoje za večjo dostopnost knjige;
- se povezuje z drugimi primerljivimi mednarodnimi institucijami, ki delujejo na področju knjige;
- spremlja in nadzira izvedbo programov in projektov, ki jih financira;
- z državnimi organi sodeluje pri načrtovanju strateških usmeritev na področju knjige, ki so predmet različnih javnih politik in se dotikajo tudi knjige;
- skrbi za pridobivanje neproračunskih sredstev in drugih virov financiranja za izvajanje strateških usmeritev na področju knjige;
- vodi zbirke podatkov, določene z ZJAKRS in drugimi zakoni;
- sodeluje z vladnimi organi oziroma drugimi organizacijami, ki vplivajo na položaj knjige, njeno prepoznavnost in razvoj;
- izdaja upravne akte in opravlja druge strokovne naloge, skladne z namenom, za katerega je agencija ustanovljena (na primer spodbuja in izvaja različne oblike dodatnega poklicnega usposabljanja in podobno).⁶³

Javni interes na področju knjige je bil v Resoluciji o nacionalnem programu za kulturo 2014–2017⁶⁴ (v nadaljevanju: ReNPK14–17) definiran kot zagotavljanje pogojev za usklajeno delovanje vseh členov knjižne verige na področju leposlovja in humanistike, ki vodi k optimalnim rezultatom na področju ustvarjanja, zalaganja, razširjanja in branja kakovostnih knjig in revij. Po izteku veljavnosti ReNPK14–17 leta 2017 je nov nacionalni program za kulturo, Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2022–2029⁶⁵ (v nadaljevanju: ReNPK22–29), začel veljati šele v letu 2022, torej po obdobju, na katero se nanaša revizija. Ukrepe (obseg in vrsto kulturnih dejavnosti), cilje, obseg sredstev in čas za njihovo uresničitev ter kazalce, po katerih se bo merilo njihovo doseganje, naj bi v akcijskem načrtu za obdobje 4 let na podlagi ReNPK22–29 določila vlada, ki pa ga do 24. 8. 2023 še ni sprejela.

3.1.2 Dokumenti načrtovanja države za področje knjige

3.1.2.1 Predpisi, ki določajo naloge agencije in njeno strateško načrtovanje

Področja delovanja agencije in posamezne naloge so navedeni v več predpisih. Poleg ZJAKRS in sklepa o ustanovitvi agencije je to še ZUJIK kot krovni zakon, ki določa javni interes za kulturo, organe, ki so zanj pristojni in odgovorni, ter mehanizme za njegovo uresničevanje. Agencija je po ZUJIK ena izmed nosilk javnega interesa za kulturo, ki deluje na podlagi zakonodaje, nacionalnega programa za kulturo, strateškega načrta, programa dela ter letnega izvedbenega načrta, ki obsega finančni načrt z obrazložitvijo. ZUJIK še določa, da mora imeti agencija strateški načrt za obdobje 5 let, pri čemer lahko načrt vsebuje tudi dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje. Strateški načrt obsega programske usmeritve, organizacijske usmeritve, opredelitev investicij in investicijskega

⁶³ 3. in 4. člen ZJAKRS.

⁶⁴ Uradni list RS, št. 99/13.

⁶⁵ Uradni list RS, št. 29/22.

vzdrževanja ter kadrovskega načrta. K strateškemu načrtu mora agencija pridobiti predhodno mnenje ministrstva.

Tudi ZJA za javne agencije, ustanovljene na podlagi tega zakona, določa, da ima agencija večletno strategijo razvoja, ki naj bi poudarila prispevek agencije k splošnemu nacionalnemu razvoju, ukrepe za zagotavljanje kakovostnih storitev javnostim in uporabnikom ter ukrepe za zagotavljanje učinkovite porabe sredstev.

Izvajanje knjižničnega nadomestila je posebej opredeljeno z Zakonom o knjižničarstvu⁶⁶ (v nadaljevanju: ZKnj-1) in Pravilnikom o izvajanju knjižničnega nadomestila⁶⁷. Knjižnično nadomestilo je oblika podpore avtorjem knjižničnega gradiva, ki je predmet javnega posojanja v splošnih knjižnicah z namenom spodbujanja ustvarjalnosti posameznikov na področjih kulture, na katerih se ustvarja knjižnično gradivo in ki so v javnem interesu. Knjižnično nadomestilo se izvaja v obliki denarnih prispevkov živečim avtorjem knjižničnega gradiva za izposajo njihovih del in v obliki delovnih štipendij za ustvarjalnost. Postopke dodeljevanja knjižničnega nadomestila izvaja agencija.

Agencija je po Zakonu o enotni ceni knjige⁶⁸ (v nadaljevanju: ZECK) zadolžena za vodenje podatkov o enotni ceni knjige, ki jo morajo založniki prijaviti agenciji. ZECK je pričel veljati leta 2014, njegov namen pa je urejanje delovanja knjižnega trga, tako da zagotavlja časovno omejeno stabilnost in predvidljivost pri prometu s knjigo. ZECK določa dolžnost založnikov, da knjigi določijo enotno ceno, ki velja za vse končne kupce pod enakimi pogoji na celotnem ozemlju Republike Slovenije za obdobje 6 mesecev od dneva začetka prodaje knjige. Na podlagi 129. člena Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19⁶⁹ se ZECK od 24. 10. 2020 do 30. 4. 2022 ni uporabljal.

3.1.2.2 Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014–2017

Glavni strateški dokument države, ki opredeljuje strategijo kulturne politike in področja kulture, na katerih se zagotavljajo kulturne dobrine kot javne dobrine, je nacionalni program za kulturo.⁷⁰ V obdobju, na katero se nanaša revizija, v Sloveniji ni bilo veljavnega nacionalnega programa za kulturo. ReNPK14–17 je določala cilje in ukrepe za več področij kulture, na katerih se zagotavljajo javne kulturne dobrine. Za te cilje so bili poleg ukrepov določeni tudi ocena finančnih sredstev, odgovorne osebe za izvedbo in kazalniki za merjenje doseganja ciljev. Agencija je bila določena kot nosilka kulturnih politik in ukrepov na področju knjige, kot ena od odgovornih oseb za izvedbo pa tudi pri posameznih ciljih na področju slovenskega jezika, kulturno-umetnostne vzgoje, digitalizacije in za trg dela v kulturi na področju zasebnega sektorja.

Ne glede na neobstoj nacionalnega programa za kulturo v obdobju, na katero se nanaša revizija, je agencija vseeno navajala, da je pri opredelitvi svojih nalog in ciljev upoštevala usmeritve in cilje

⁶⁶ Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15.

⁶⁷ Uradni list RS, št. 38/16 in 1/17 – popr.

⁶⁸ Uradni list RS, št. 11/14 in 152/20–ZZUOOP.

⁶⁹ Uradni list RS, št. 152/20, 175/20 – ZIUOPDVE, 82/21 – ZNB-C, 112/21 – ZNUPZ, 167/21 – odl. US in 206/21 – ZDUPŠOP.

⁷⁰ 10. člen ZUJIK.

iz ReNPK14–17, čeprav naj bi se z letom 2017 iztekla njena veljavnost. V reviziji smo tako presojali vključitev vsebinskih ciljev ReNPK14–17 v dokumente načrtovanja agencije, ne pa tudi doseganja v ReNPK14–17 opredeljenih kazalnikov, saj so bili ti načrtovani za konec leta 2017 in tako zaradi oddaljenosti 3 oziroma 4 let od obdobja, na katero se nanaša revizija, ne morejo predstavljati podlage za presojo njihovega doseganja pri izvajanju nalog agencije v letih 2020 in 2021.

Splošne usmeritve pri pripravi ReNPK14–17 za področje knjige naj bi bile subvencioniranje nastajanja novih izvirnih slovenskih avtorskih del, zagotavljanje spoštovanja avtorskih pravic in uveljavitev knjižničnega nadomestila ter zagotavljanje, da se bodo tako pridobljena sredstva namenjala vzpodbujanju slovenske literarne in prevodne ustvarjalnosti⁷¹.

Za področje knjige je ReNPK14–17 uresničevanje javnega interesa povezovala z zagotavljanjem spodbudnih okoliščin za izdajanje in povečevanje prodaje kakovostnih knjig in revij, dotok vrhunskih del iz tujine in prevajanje kakovostnih del slovenskih avtorjev v tuje jezike ter predstavitev slovenske ustvarjalnosti s tega področja v mednarodnem prostoru. V javnem interesu je bilo opredeljeno tudi zagotavljanje spodbudnih pogojev za ustvarjalce na področju leposlovja in humanistike, razvoj kulture branja in kupovanja knjig, promocija knjige in ustvarjalnosti na tem področju, delovanje založništva in knjigotrške mreže ter razvoj e-knjige. Poleg skrbi za visoko kakovost knjig in revij se javni interes izraža tudi z ukrepi za ustrezno in cenovno dostopnost knjige.

Cilji oziroma temeljni izzivi na tem področju so bili povezani s povečanjem prodaje knjig in z njihovo dostopnostjo, digitalizacijo, krepitvijo bralne kulture ter s povezovanjem akterjev s področja knjige. ReNPK14–17 je določala še, da je treba razvojne potenciale področja knjige podpreti tudi s sredstvi evropskih kohezijskih politik ter zagotoviti stalno strokovno spremljanje in analizo učinkov sofinanciranja na področju knjige.

Cilji za področje knjige iz ReNPK14–17 so bili:

- večja prodaja kakovostnih knjig in revij,
- bolj učinkovita državna podpora knjigi v smeri celovite politike do knjige in
- Republika Slovenija – osrednja gostja na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu.

Na večjo prodajo kakovostnih knjig in revij naj bi agencija vplivala z izvedbo nacionalne raziskave bralnih in nakupovalnih navad na področju knjige s poudarkom na možnih rešitvah za povečanje kupovanja knjig, z izvedbo nacionalnih kampanj za promocijo kulture branja in kupovanja knjig in revij, s ciljno podporo programom za pospeševanje prodaje knjig in revij v knjigarnah in z razvojem portala knjige na trgu. Ob tem je bilo v ReNPK14–17 načrtovano tudi sprejetje Zakona o knjigi, s katerim naj bi se uvedla enotna cena knjige, ki naj bi za določeno obdobje onemogočala spreminjanje cene posameznega naslova za končnega kupca na vseh prodajnih mestih, s tem pa naj bi se povečala dostopnost knjig v knjigarnah. Kazalniki, ki merijo doseganje cilja večje prodaje kakovostnih knjig in revij, so takšne narave, da ne izražajo neposrednih aktivnosti agencije oziroma njene odgovornosti

⁷¹ Knjiga in bralci VI – Bralna kultura in nakupovanje knjig v Sloveniji v letu 2019, Patricia Rupar, Andrej Blatnik, Miha Kovač in Samo Rugelj, 2019.

za njihovo doseganje (število prodanih knjig na prebivalca letno, število knjigarn, število izposojenih knjig na prebivalca letno v splošnih knjižnicah in drugi kazalniki).

Za bolj učinkovito državno podporo knjigi naj bi agencija v okviru srednjeročne strategije oblikovala usmeritve za podporo knjižni in revijalni produkciji, pri čemer naj bi opredelila tudi najvišje število sofinanciranih knjig glede na razpoložljiva proračunska sredstva ter najvišje in najnižje pragove sofinanciranja projektov glede na pričakovane učinke. Poleg tega naj bi se spodbujala pretvorba subvencioniranih knjig in revij v elektronski format ter podpora pretvorbi že izdanih subvencioniranih knjig v elektronski format ter izvajala podpora projektom krepitev kompetenc na področju knjige in določitev minimalnih založniških standardov. Kazalniki, ki so za obdobje veljavnosti ReNPK14–17 merili rezultate izvajanja nalog agencije za doseganje cilja bolj učinkovite državne podpore knjigi, so bili:

- število sofinanciranih knjig s strani agencije (cilj: 300 knjig do leta 2017),
- število sofinanciranih revij s področja leposlovja in humanistike (ni bilo določenega ciljnega kazalnika),
- povprečna višina subvencije na knjižni naslov v evrih in povprečna višina subvencije na revijo v evrih na projektnem in programskem razpisu (cilj: postopna izenačitev subvencije na knjižni naslov in na revijo na projektnem in programskem razpisu⁷²),
- delež dostopnosti subvencionirane knjižne produkcije v elektronski obliki v posameznem letu (cilj: dostopnost celotne subvencionirane knjižne produkcije v elektronski obliki do leta 2017).

ReNPK14–17 je za 1 od 3 ciljev s področja knjige določila tudi udeležbo Republike Slovenije kot osrednje gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu. Za doseg tega cilja so bili za obdobje veljavnosti ReNPK14–17 določeni naslednji ukrepi: ciljno sofinanciranje prevodov slovenskih avtorjev v nemški in angleški jezik, sofinanciranje izdaj knjig slovenskih avtorjev pri uveljavljenih nemških založbah ter dogovor s prireditelji Frankfurtskega knjižnega sejma o Republiki Sloveniji kot osrednji gostji. Kazalnika, ki sta bila določena za merjenje uspešnosti aktivnosti agencije v okviru navedenega cilja, sta bila število s strani agencije podprtih prevodov v nemščino in število s strani agencije podprtih prevodov v angleščino (ciljno število ni bilo določeno).

Na področju slovenskega jezika je bila agencija v ReNPK14–17 kot ena izmed odgovornih oseb navedena pri cilju razvoja kakovostne umetniške in kulturne ustvarjalnosti v slovenščini, predvsem z ukrepi podpiranja produkcije umetnostnih besedil v slovenščini, prevajanja tujih umetnostnih besedil v slovenščino in v različne tuje jezike ter promocije slovenske besedne umetnosti v tujini. Kazalnik za merjenje tega cilja je bil ocena splošne kakovosti umetnostnih besedil v slovenščini. Z ukrepom podpiranja razvoja bralne kulture pa naj bi agencija pripomogla k izvedbi cilja razvijanja jezikovne zmožnosti vseh skupin govorcev s ciljem dviga ravni bralne pismenosti, kazalnik, ki bi lahko meril aktivnosti agencije pri doseganju cilja, pa je bil število programov in projektov razvoja bralne kulture (ciljno število ni bilo določeno).

⁷² Programski razpisi so razpisi za sofinanciranje knjižnih in revijalnih programov za obdobje več kot 2 let (agencija izvaja 3-letne oziroma 4-letne programske razpise), projektni razpisi pa so razpisi za sofinanciranje kulturnih projektov za obdobje do največ 2 let.

Na področju kulturno-umetnostne vzgoje je bila agencija navedena pri cilju razvoja in promocije bralne kulture, in sicer pri izvajanju ukrepa večletnih nacionalnih medresorskih projektov, ki spodbujajo bralno kulturo pri različnih ciljnih skupinah, kazalnik, ki se nanaša na ta ukrep, pa je bil povečanje števila večletnih medresorskih nacionalnih projektov bralne kulture za različne ciljne skupine.

V okviru področja digitalizacije je bila agencija pri cilju digitalne hrambe in javne spletne dostopnosti sodobnih avtorskih del odgovorna za sofinanciranje pretvorbe subvencioniranih knjig v digitalni format s kazalnikom odstotek izdanih subvencioniranih knjig v e-obliki (cilj je bil 100 % do leta 2017).

V ReNPK14–17 je bilo vključeno tudi področje zasebnega sektorja. Kot javni interes je bilo navedeno, da ta vključuje tudi izvajalce, ki so organizirani kot gospodarske družbe, a izvajajo kakovostne kulturne programe in projekte ter zagotavljajo dostopnost kulturnih dobrin. Poleg tega naj bi kakovostno in stabilno delovanje zasebnega sektorja v kulturi pomembno vplivalo na položaj celotne kulture. Zato so bili cilji ReNPK14–17 usmerjeni tudi na področje trga dela in na zaposljivost v tem sektorju. Za cilj večje zaposljivosti v zasebnem sektorju v kulturi naj bi agencija delovala z ukrepom prednostne podpore tistim kakovostnim programom in projektom, ki bodo povečali zaposljivost v kulturi. To naj bi storila z na novo oblikovanimi ali dopolnjenimi javnimi razpisi za sofinanciranje kulturnih programov in projektov, in sicer tako, da se podrobneje določijo vstopni pogoji za zagotavljanje obstoječega zaposlovanja ali novih zaposlitev, poleg tega pa naj bi se normiralo proračunsko sofinanciranje stroškov dela na način, da se zagotovi ustrezno plačilo izvedenega dela ob zagotovljenih paritetnih sredstvih prejemnika subvencije za izvedbo programa. Eden izmed kazalnikov za merjenje doseganja tega cilja s področja knjige je bilo število delovno aktivnih na področju izdajanja knjig, revij in druge periodike, ki pa ne more meriti le delovanja agencije na tem področju, temveč tudi delovanje drugih deležnikov in zunanjih dejavnikov (ekonomski, socialni, izobraževalni in drugi).

3.1.2.3 Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025

Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025⁷³ (v nadaljevanju: ReNPJP21–25) navaja, da za doseganje njenih ciljev skrbi tudi agencija in da ta skrbi za razvoj celotne knjižne verige v slovenskem prostoru, zagotavlja dostopnost kakovostnega leposlovja in humanistike v slovenščini, posebno skrb namenja razvoju bralne kulture v slovenščini ter skrbi za promocijo slovenske literature v tujini.

ReNPJP21–25 določa cilje, ukrepe, ocenjena okvirna sredstva, predvidene učinke in nosilce posameznih ciljev, vendar agencije pri nobenem cilju ne navaja kot nosilke.

Nekateri izmed ciljev ReNPJP21–25, ki se nanašajo na izvajanje nalog agencije, so:

- kot ukrep za izvedbo cilja zagotavljanja dostopa do kakovostnih slovenskih prevodov tujejezičnih del je navedeno podpiranje prevajanja kakovostnih literarnih, znanstvenih, izobraževalnih in drugih tujejezičnih del v slovenščino;

⁷³ Uradni list RS, št. 94/21.

- cilj promocije slovenskega jezika in kulture v svetu naj bi se uresničeval z okrepitvijo obstoječih mehanizmov za sistematično prevajanje in promocijo in/ali distribucijo prevodov slovenskih literarnih del v tuje jezike in vzpostavljanje novih pristopov za povečanje učinkovitosti na tem področju ter s promocijo slovenskega jezika "v živo" s promocijskimi dogodki in nastopi slovenskih ustvarjalcev v Evropski uniji in širše;
- na področju digitalizacije je kot cilj določena povečana produkcija in dostopnost kakovostnih e-knjig v slovenščini, ki naj bi se ga med drugim doseglo s finančnim podpiranjem izdajanja kakovostnih e-knjig v slovenščini, bodisi izvirno slovenskih knjig bodisi prevodov.

3.1.2.4 Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti 2019–2030

Vlada je decembra 2019⁷⁴ sprejela Nacionalno strategijo za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019–2030 z namenom pri vseh prebivalcih in prebivalcih Republike Slovenije razvijati spretnosti, zmožnosti, odnos in znanja, povezana z branjem, ki bodo omogočali zdravo, do okolja in družbe odgovorno življenje in delo ter učinkovito in ustvarjalno poklicno in družbeno delovanje. Pri pripravi nacionalne strategije sta sodelovali direktorica agencije in področna sekretarka agencije za področje založništva, dokument pa ne navaja agencije kot ene od odgovornih oseb za izvajanje nacionalne strategije, zato uspešnosti agencije pri vključevanju njenih ciljev v dokumente načrtovanja agencije nismo presojali.

3.1.3 Načrtovanje agencije za izvajanje nalog s področja knjige

Agencija cilje za izvajanje svojih nalog določa v srednjeročni strategiji in letnih programih dela, pa tudi v posameznih izvedbenih dokumentih (na primer za projekta udeležbe Slovenije kot častne gostje na knjižnem sejmu v Frankfurtu in Bologni).

Direktorica agencije je 18. 2. 2020 sprejela Strategijo Javne agencije za knjigo Republike Slovenije za obdobje 2020–2024 (v nadaljevanju: strategija agencije), v kateri so določeni prednostni cilji za izvajanje nalog agencije. K strategiji agencije je ministrstvo predhodno, to je 28. 1. 2020 podalo negativno mnenje⁷⁵, saj je menilo, da strategija agencije ni ustrezna. Svet agencije je nanjo podal soglasje po tem, ko ga je sprejela direktorica agencije, in sicer 27. 2. 2020.

V strategiji agencije so opisani cilji, ki naj bi jih agencija doseg(a)la v obdobju 2020–2024, ukrepi za njihovo doseganje, ne vsebuje pa kazalnikov za merjenje posameznih ciljev. Ti so opredeljeni v letnih programih dela in finančnih načrtih, ki poleg ciljev in nalog agencije, ki naj bi jih uresničevala in opravljala v posameznem letu, vsebujejo tudi navedbo natančnejših aktivnosti za doseganje ciljev agencije.

Agencija je v svoji strategiji javni interes na področju knjige definirala kot strokovnost založniške produkcije, upoštevanje založniških standardov, visoko dostopnost (cenovno in geografsko) in zagotavljanje raznolikosti oziroma pluralnosti. Navaja posebno skrb države do dela založniške produkcije in ustvarjanja, ki je v javnem interesu, ter do zagotavljanja obstoja in razvoja tistega dela

⁷⁴ Št. 61400-5/2019/3 z dne 19. 12. 2019.

⁷⁵ Št. 613-4/2020/5.

leposlovja in humanistike, ki se znotraj omejenega obsega bralstva ne more uresničevati, saj je slovenski knjižni trg po ekonomskih kriterijih majhen. Zato agencija poudarja spodbujanje segmenta založništva, ki je tržno manj zanimiv, vendar je z literarno-kakovostnega, kulturnega in družbeno-razvojnega vidika strateško pomemben za Republiko Slovenijo. Pri tem je nezanemarljiva skrb za slovenski jezik in v tem pogledu tudi ohranjanje konkurenčnosti knjižnih vsebin v slovenščini v razmerju do vsebin v tujih jezikih. Različne oblike državnih pomoči založništvu kot korekcije nepopolnega slovenskega založniškega trga naj bi bile usmerjene v vse člene verige knjige od avtorjev, založnikov, knjigarn do knjižnic in bralcev. Namen javne službe je oblikovanje celostnih ukrepov za razvoj in spodbujanje delovanja tistih delov verige knjige, kjer se izraža javni interes, ter izboljšanje dostopnosti izvirnega in prevodnega leposlovja in humanistike s podpiranjem knjižnih in revijalnih izdaj, s spodbujanjem mednarodnih dejavnosti ter z neposredno podporo ustvarjalcem (mobilnost, podpora literarni kritiki, knjižnično nadomestilo).

Agencija je v strategiji agencije za obdobje 2020–2024 določila 5 prednostnih ciljev oziroma izzivov, ki naj bi vključevali vsa področja pristojnosti agencije in izvajanje vseh zakonsko določenih nalog, in prek teh ciljev izpostavila področja, ki jih je prepoznala kot izziv na področju knjige:

- izboljšanje bralnih navad,
- krepitev založniške panoge,
- podpora zidanim knjigarnam,
- izboljšanje položaja ustvarjalcev v knjižni verigi, podvrženih prekarnosti, slabo plačanemu avtorskemu in prevajalskemu delu,
- učinkovitejša promocija slovenske knjižne ustvarjalnosti v mednarodnem prostoru in zagotovitev dolgoročnega financiranja izvajanja strateških ciljev.

Agencija mora v skladu z ZJA in ZUJIK sprejeti 5-letni strateški načrt, v katerem lahko opredeli srednjeročne usmeritve, cilje in ukrepe, vendar je glede na način financiranja njenega delovanja (več o tem v točki 1.3), ki se pretežno izvaja iz državnega proračuna z vsakoletno pogodbo, sklenjeno z ministrstvom, pri načrtovanju in doseganju načrtovanega omejena, saj za obdobje strategije ne razpolaga s podatkom o sredstvih, ki naj bi jih iz državnega proračuna prejela v tem obdobju.

Direktor agencije je 28. 4. 2022, torej po obdobju, na katero se nanaša revizija, sprejel novo Strategijo Javne agencije za knjigo Republike Slovenije 2022–2026, h kateri je ministrstvo podalo pozitivno mnenje⁷⁶, svet agencije pa soglasje 28. 4. 2022. V reviziji smo pri načrtovanju agencije presojali strategijo agencije, ki je veljala v obdobju, na katero se nanaša revizija.

3.1.3.a Agencija je za izvajanje svojih nalog sprejela dokumente načrtovanja, ki jih je morala sprejeti na podlagi predpisov in drugih dokumentov načrtovanja države s področja knjige. Agencija je sprejela strategijo agencije ter letne programe dela in finančne načrte, ni pa sprejela sprememb finančnega načrta za leto 2021 po zagotovitvi dodatnih sredstev za sofinanciranje operacije udeležbe Slovenije kot osrednje gostje na knjižnem sejmu v Frankfurtu v juliju 2021 (več o tem v točki 2.1.1.a).

⁷⁶ Št. 613-2/2022-3340-22 z dne 11. 4. 2022.

Dokumenti načrtovanja agencije predstavljajo podlago za uspešno delovanje in izvajanje nalog ter tudi za merjenje doseganja v njih opredeljenih ciljev.

3.1.3.b Agencija je javni interes za področje knjige, kot ga je opredelila ReNPK14–17, vključila v svoje dokumente načrtovanja (strategijo agencije ter programe dela in finančne načrte), kar predstavlja podlago za sledljivost pri izvajanju nalog agencije v skladu z opredelitvijo javnega interesa za področje knjige v dokumentih načrtovanja države (ReNPK14–17).

3.1.3.c V svoji strategiji agencija za posamezne cilje ni opredelila kazalnikov in indikatorjev za spremljanje zastavljenih ciljev, kar bi ji omogočalo, da bi lahko na koncu obdobja, na katero se nanaša strategija, preverila doseganje ciljev. Kazalnike je sicer določila v letnih programih dela in finančnih načrtih, ne glede na to pa bi agencija z njihovo opredelitvijo v strategiji agencije tudi na merljiv način določila želene dosežke in bi lahko ob koncu obdobja, na katero se nanaša strategija, tudi kvantitativno ocenila uspešnost izvajanja svojih nalog oziroma doseganje zastavljenih ciljev.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj ob morebitni spremembi strategije agencije oziroma ob sprejemu nove vanjo vključi tudi merljive kazalnike za spremljanje doseganja zastavljenih ciljev v obdobju, na katero se nanaša strategija.

Naloge agencije lahko razdelimo na 3 glavna področja:

- založništvo,
- bralna kultura in
- mednarodna dejavnost.

V nadaljevanju po navedenih glavnih področjih izvajanja nalog agencije prikazujemo cilje, ukrepe in posamezne aktivnosti, ki jih je agencija načrtovala in izvajala v obdobju, na katero se nanaša revizija.

3.1.3.1 Založništvo

Področje založništva zajema naslednje naloge, ki jih je agencija načrtovala in izvajala v obdobju, na katero se nanaša revizija:

- sofinanciranje knjig in revij,
- spodbujanje elektronskega založništva,
- zagotavljanje večje dostopnosti knjige,
- izvajanje knjižničnega nadomestila,
- podeljevanje delovnih štipendij ter
- izvajanje nalog po ZECK.

Tabela 4 prikazuje kazalnike in indikatorje za spremljanje doseganja ciljev agencije s področja založništva, določene v dokumentih načrtovanja agencije za leti 2020 in 2021.

Tabela 4 Kazalniki spremljanja ciljev s področja založništva

Kazalniki – opis	Kazalniki – številčno			
	načrt 2020	realizacija 2020	načrt 2021	realizacija 2021
Sofinancirane knjige	285	290	300	307
Sofinancirane revije	24	21	20	21
Podprte zvočne in elektronske knjige	70 zvočnih, 250 elektronskih knjig	61 zvočnih, 335 elektronskih knjig	70 zvočnih, 250 elektronskih knjig	119 zvočnih, 312 elektronskih knjig
Podprti spletni literarni mediji	/	5	7	6
Povečanje povprečne višine honorarjev za avtorje leposlovja in humanistike	najmanj 365 EUR bruto na avtorsko polo za izvirne ustvarjalce, prevajalci najmanj 282 EUR, za izvirno pesniško zbirko pavšal najmanj 2.800 EUR bruto, za prevod pesniške zbirke pavšal najmanj 2.300 EUR bruto	enako kot načrtovano	najmanj 500 EUR bruto na avtorsko polo za izvirne ustvarjalce, prevajalci najmanj 300 EUR, za izvirno pesniško zbirko pavšal najmanj 3.500 EUR bruto, za prevod pesniške zbirke pavšal najmanj 3.200 EUR bruto ¹⁾	enako kot načrtovano za programski razpis, za projektni razpis pa v višini, kot je bila določena v pogodbah za leto 2020 ²⁾
Povečanje naklade sofinanciranih knjig in revij s področja leposlovja in humanistike	najmanj 500 izvodov leposlovja, najmanj 400 izvodov humanistike in esejistike, najmanj 200 izvodov poezije in dramatike	povprečna naklada knjig je 594, revij pa 2.341	najmanj 500 izvodov leposlovja, najmanj 400 izvodov humanistike in esejistike, najmanj 200 izvodov poezije in dramatike	povprečna naklada knjig je 652, revij pa 2.370
Ohranjanje povprečne ravni maloprodajne cene sofinancirane knjige	maloprodajna cena ostaja na ravni povprečne cene knjig	/	maloprodajna cena ostaja na ravni povprečne cene knjig	/
Avtorji, ki prejemajo prispevke iz naslova knjižničnega nadomestila	700	712	710	612
Podeljene delovne štipendije iz naslova knjižničnega nadomestila	120	159	130	122
Delovne štipendije za literarne kritike	/	9	6	9
Delovne štipendije za vrhunske ustvarjalce	/	/	10	15

Opomba: ¹⁾ Povišanje avtorskih honorarjev v letu 2021 se nanaša le na novo objavljene javne razpise za to leto. Povišanje se je odražalo tudi pri prijavi knjižnega programa izvajalcev za leto 2021 v okviru programskega razpisa za obdobje 2020–2023 (več o tem v točki 3.2.2).

²⁾ Programski razpis za področje knjige predstavlja Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje knjižnih programov za obdobje 2020–2023, projektni razpis za področje knjige pa Javni dvoletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige za obdobje 2020–2021.

Vir: programa dela in finančna načrta za leti 2020 in 2021, letni poročili agencije za leti 2020 in 2021, podatki agencije.

Ena od prednostnih nalog na področju založništva, ki jo je agencija opredelila v dokumentih načrtovanja, je zagotavljanje pogojev za izdajanje kakovostnega leposlovja in humanistike. Naloge agencije naj bi bile omogočiti oblikovanje in izvajanje kakovostnih knjižnih in revijalnih programov in projektov na področju leposlovja in humanistike, spodbujati izvirno ustvarjalnost, predvsem pa zagotoviti učinkovitejšo javno podporo raznoliki knjižni produkciji, ki temelji na profesionalnih založniških standardih. V strategiji agencije in programih dela in finančnih načrtih agencija ni opredelila pomena založniških standardov pri podpori agencije knjižni produkciji, je pa pojem založniških standardov definirala v javnih razpisih za sofinanciranje knjižne in revijalne produkcije (več o tem v točki 3.2.2.2). Agencija naj bi skrbela tudi za pravilnost pri plačevanju avtorskega dela.

Agencija izvaja večletno sofinanciranje založnikov, ki kontinuirano izdajajo kakovostne knjižne in revijalne programe, z namenom omogočanja stabilnih produkcijskih okoliščin. Ob tem je agencija načrtovala postopno zvišanje števila podprtih kakovostnih knjižnih naslovov na večletnih programskih razpisih z 22 na 24 knjižnih del in najmanj ohranitev ravni subvencije na knjižni naslov. Hkrati naj bi z namenom podpore tudi strokovnega založniškega dela in promocije ter prodaje spodbujala zvišanje ravni profesionalizacije delovnih procesov pri založnikih, in sicer s spodbujanjem zaposlovanja, spodbujanjem intenzivnih promocijskih, marketinških in prodajnih aktivnosti, za doseg česar naj bi agencija vpeljala dodatek za redno zaposleni kader v založništvu, pri promociji, prodaji in marketingu pa nove ocenjevalne kriterije z dodatkom za te dejavnosti.

Za izboljšanje položaja ustvarjalcev v knjižni verigi je agencija izpostavila tudi zvišanje minimalne postavke za avtorski, prevodni honorar, avtorske nastope, uvedbo minimalne postavke za literarno kritiko pri subvencioniranih knjigah in spodbujanje k pravičnemu plačilu pri nesubvencioniranih knjigah. V letu 2021 je tako agencija v programu dela in finančnem načrtu za nove javne razpise načrtovala zvišanje avtorskih honorarjev. Agencija naj bi ob izvajanju tega ukrepa obenem spodbujala finančno disciplino pri izplačevanju avtorskih honorarjev. Poleg tega naj bi si prizadevala za uveljavitev priporočene vzorčne pogodbe za avtorsko delo za avtorje izvirnih del in prevajalce, ki bi spoštovala (mednarodne) standarde na področju avtorskega prava, ki naj bi jo založniki upoštevali vsaj pri subvencioniranih knjigah in ki prinaša sorazmerne pravice in obveznosti za obe pogodbeni strani. Pri tem mora pogodba nastati kot konsenz med avtorskimi združenji in založniki.

Agencija je načrtovala tudi večanje dostopnosti elektronskih in zvočnih knjig v slovenščini.

Agencija je načrtovala tudi upravljanje podatkovne baze z informacijami o ceni knjige v okviru izvajanja ZECK, delno pa je svoje naloge izvajala tudi v času, ko se ZECK ni uporabljal (od 24. 10. 2020 do 30. 4. 2022), saj so bili prejemniki sredstev, ki jih je agencija namenila za sofinanciranje njihovih knjižnih izdaj, zavezani vpisovati podatke o izidih s strani agencije sofinanciranih knjig.

Naloga agencije je tudi skrb za izvajanje knjižničnega nadomestila. Pri tem naj bi poleg zagotavljanja neposrednih finančnih izplačil v obliki nadomestil in štipendij agencija v prihodnje aktivno spodbujala izvajanje pravičnega nadomestila za rabo avtorskih gradiv v šolah.

Za zagotavljanje večje dostopnosti knjige naj bi si agencija prizadevala tudi s podpiranjem novih, geografsko razpršenih knjigarn v lokalnih okoljih in naj bi spodbujala ukrepe na lokalni ravni (brezplačni prostori za knjigarne, subvencioniranje najemnin). Agencija naj bi bila aktivna tudi pri ukrepu povezovanja med knjižnicami in knjigarnami, kar bi omogočilo vzpostavitev knjigarne v tistih knjižnicah, ki imajo prostorsko možnost in se nahajajo v krajih brez knjigarne. Agencija podrobnejših

aktivnosti za te načrtovane ukrepe ni opredelila niti v strategiji agencije niti v programih dela in finančnih načrtih.

Agencija naj bi aktivno spremljala nabavno politiko slovenskih splošnih in šolskih knjižnic, pri čemer naj bi poudarjala pomen nakupa kakovostnih knjig za splošne knjižnice, pozvala pa naj bi tudi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, da osnovnim in srednjim šolam z odločbo o financiranju določi namenska sredstva, ki jih morajo porabiti za obnavljanje knjižničnega fonda.

3.1.3.1.a Agencija je v svojih dokumentih načrtovanja za področje založništva določila cilje, ukrepe, aktivnosti in kazalnike za izvajanje nalog s področja knjige, ki jih določajo predpisi ter razvojni cilji iz ReNPK14–17 in ReNPJP21–25, razen izvedbe nacionalne raziskave bralnih in nakupovalnih navad na področju knjige (več v točki 3.1.3.1.b) ter kazalnikov za merjenje doseganja cilja večje zaposljivosti v zasebnem sektorju v kulturi (več v točki 3.1.3.1.c).

3.1.3.1.b ReNPK14–17 je za cilj večje prodaje kakovostnih knjig in revij načrtovala izvedbo nacionalne raziskave bralnih in nakupovalnih navad na področju knjige, s poudarkom na možnih rešitvah za povečanje kupovanja. Agencija je v letih 2014 in 2019 naročila izvedbo nacionalne raziskave o bralni kulturi in nakupovanju knjig v Sloveniji, ki je predstavljala eno od podlag pri pripravi strategije agencije (več o tem v točki 3.3.3).

Pojasnilo agencije

Agencija načrtuje izvedbo naslednje nacionalne raziskave bralnih in nakupovalnih navad v letu 2024, saj naj bi se ta izvajala na vsakih 5 let.

Agencija kot ključni nacionalni izvajalec nalog s področja knjige v svojo strategijo za obdobje 2020–2024 ni vključila izvedbe takšne raziskave, čeprav iz pojasnila agencije izhaja, da izvedbo raziskave načrtuje v letu 2024.

3.1.3.1.c Agencija je v svoje dokumente načrtovanja vključila aktivnosti, s katerimi naj bi za doseg cilja večje zaposljivosti v zasebnem sektorju v kulturi iz ReNPK14–17 nudila prednostno podporo tistim kakovostnim programom in projektom, ki bodo povečali zaposljivost v kulturi. To naj bi dosegala s podporo strokovnemu založniškemu delu in promociji ter prodaji sofinanciranih programov oziroma projektov. Pri tem pa ni opredelila merljivih kazalnikov, s katerimi bi lahko merila rezultate oziroma dosežene cilje navedenih spodbud.

3.1.3.1.d Agencija je v strategiji agencije kot enega izmed ciljev določila učinkovitejšo javno podporo raznoliki knjižni produkciji, ki temelji na profesionalnih založniških standardih, pri tem pa ni opredelila, kaj pojmuje kot profesionalne založniške standarde. Pojem založniških standardov je sicer določila v javnih razpisih za sofinanciranje knjižnih in revijalnih del. Ker sta sledenje uresničevanju javnega interesa prek sofinanciranja kakovostnih knjig in revij ter dotok vrhunskih del iz tujine del javnega interesa države na področju knjige in ker jasno opredeljeni standardi vplivajo na izbor sofinanciranja knjižnih in revijalnih del, ocenjujemo, da bi morala agencija te standarde opredeliti že v svoji strategiji.

3.1.3.1.e Agencija je v strategiji agencije načrtovala podporo novim knjigarnam v lokalnih okoljih in spodbujanje ukrepov na lokalni ravni ter povezovanje med knjižnicami in knjigarnami. Niti v strategiji agencije niti v programih dela in finančnih načrtih pa ni natančneje opredelila svojih aktivnosti v zvezi z navedenimi načrtovanimi nalogami. Poleg tega je navedene ukrepe, podobno kot

spremljanje nabavne politike slovenskih splošnih in šolskih knjižnic, mogoče izvajati le skupaj z drugimi deležniki (ministrstva, knjižnice, knjigarne), zaradi česar bi bila natančnejša opredelitev aktivnosti agencije v dokumentih načrtovanja z natančnejšim opisom vloge agencije pri teh nalogah še toliko bolj potrebna.

3.1.3.2 Bralna kultura

Področje bralne kulture zajema naslednje naloge, ki jih je agencija načrtovala in izvajala v obdobju, na katero se nanaša revizija:

- sofinanciranje literarnih prireditev in razvoja bralne kulture,
- kampanje za promocijo branja in knjige,
- sofinanciranje kulturnih programov knjigarn,
- strokovno usposabljanje na področju knjige.

Tabela 5 predstavlja kazalnike za spremljanje doseganja ciljev s področja bralne kulture, določene v programih dela in finančnih načrtih agencije za leti 2020 in 2021.

Tabela 5 Kazalniki spremljanja ciljev s področja bralne kulture

Kazalniki – opis	Kazalniki – številčno			
	načrt 2020	realizacija 2020	načrt 2021	realizacija 2021
Sofinancirani projekti promocije branja, ki potekajo na nacionalni ravni	2	2	2	2
Sofinancirani projekti razvijanja in promocije bralne kulture, ki potekajo na državni ali regionalni ravni	30	35	25	31
Sofinancirani literarni festivali in prireditve	30	27	38	37
Podprte knjigarne (knjigarniška mreža)	16	17	22	14

Vir: programa dela in finančna načrta za leti 2020 in 2021, letni poročili agencije za leti 2020 in 2021, podatki agencije.

Agencija naj bi na tem področju za izboljšanje bralnih navad in zmanjšanje deleža nebralcev z javnimi razpisi in pozivi prednostno podpirala usposabljanja, strokovna srečanja, osveščanje na področju bralne kulture, motivacijo za branje, promocijo branja in kupovanja knjig, literarne festivale ter nudila podporo za promocijo slovenskih knjižnih ustvarjalcev.

Za izboljšanje bralnih navad je agencija načrtovala intenzivno promocijo branja, nakupovanja in posedovanja knjig v obliki stalne (celoletne in vsakoletne) nacionalne promocijske kampanje, ki izmenjujoče nagovarja različne ciljne skupine z različnimi sporočili in nameni. V obdobju, na katero se nanaša revizija, je bila takšna kampanja omejena le na najstnike s projektom Rastem s knjigo, strategija agencije pa poudarja njeno razširitev na vse starostne skupine. Agencija v dokumentih načrtovanja ni podrobneje opredelila, katera kampanja naj bi to bila. Prek javnih razpisov pa agencija sicer sofinancira programe in projekte, ki spodbujajo branje različnih starostnih skupin in ki potekajo na nacionalni ali regionalni ravni.

Za učinkovitejšo javno podporo delovanju knjigarn naj bi si agencija poleg podpore knjigarnam za organizacijo dogodkov v okviru javnega razpisa (in v večji meri tudi s tem povezane stroške dela in splošne stroške delovanja) prizadevala tudi za opredelitev normativa, na koliko prebivalcev je potrebna knjigarna. Natančnejših aktivnosti v zvezi s tem v dokumentih načrtovanja ni opredelila. Za ohranjanje široke dostopnosti knjig je načrtovala vključenost knjigarn v razne kampanje za promocijo branja, v katerih sodeluje tudi agencija, prizadevala pa naj bi si tudi za nadaljevanje projekta "Vključujemo in aktiviramo!", ki ga je izvajala v obdobju 2016–2019 za razvoj in izvajanje interdisciplinarnih programov socialne aktivacije za posamezne ranljive skupine.

3.1.3.2.a Agencija je v svojih dokumentih načrtovanja za področje bralne kulture določila cilje, ukrepe, aktivnosti in kazalnike za izvajanje nalog s področja knjige, ki jih določajo predpisi ter razvojni cilji iz ReNPK14–17.

3.1.3.2.b Agencija je za učinkovitejšo javno podporo delovanju knjigarn med drugim načrtovala, da si bo prizadevala za opredelitev normativa, na koliko prebivalcev je potrebna knjigarna, ni pa opredelila svojih aktivnosti, ki naj bi jih pri tem izvajala. Poleg tega je navedeni ukrep mogoče izvajati le skupaj z drugimi deležniki (na primer ministrstva in knjigarne), zaradi česar je natančnejša opredelitev aktivnosti in vloge agencije pri tem toliko nujnejša.

3.1.3.2.c Agencija v strategiji agencije oziroma v programih dela in finančnih načrtih za načrtovano nacionalno promocijsko kampanjo za promocijo branja, nakupovanja in posedovanja knjig za različne ciljne skupine ni opredelila, katera naj bi ta kampanja bila, kdo naj bi jo izvajal (agencija ali zunanji izvajalec) ter kako naj bi jo podpirala (neposredno financiranje kampanje, prek javnih razpisov oziroma pozivov), niti ni navedla pričakovanih rezultatov kampanje. Slednje hkrati ne omogoča spremljanja izvajanja oziroma podpore takšni kampanji v smislu doseganja zastavljenih ciljev.

3.1.3.3 Mednarodna dejavnost

Področje mednarodne dejavnosti zajema naslednje naloge, ki jih je agencija načrtovala in izvajala v obdobju, na katero se nanaša revizija:

- udeležba na mednarodnih knjižnih sejnih,
- izdaja promocijskih gradiv,
- sofinanciranje izidov del slovenskih avtorjev pri tujih založbah,
- sofinanciranje prevodov slovenskih avtorjev v tuje jezike,
- sofinanciranje programov in projektov na področju mednarodnega sodelovanja,
- sofinanciranje projektov mobilnosti avtorjev,
- sofinanciranje organizacije in izvedbe mednarodnega seminarja za prevajalce slovenske literature.

Tabela 6 predstavlja kazalnike za spremljanje doseganja ciljev s področja mednarodne dejavnosti, določene v programih dela in finančnih načrtih agencije za leti 2020 in 2021.

Tabela 6 Kazalniki spremljanja ciljev s področja mednarodne dejavnosti

Kazalniki – opis	Kazalniki – številčno			
	načrt 2020	realizacija 2020	načrt 2021	realizacija 2021
Nastopi Slovenije kot osrednje gostje na katerem od knjižnih sejmov v tujini	/	/	/	/
Podprti mednarodni projekti na področju leposlovja in humanistike	40	57	40	53
Podprti prevodi slovenskih avtorjev v tuje jezike	70	67	60–70	67
Podprti prevodi slovenskih avtorjev v nemški jezik	15	14	10–15	20
Podpore stroškov tiska slovenskih avtorjev v tujih jezikih	40	53	40	72

Vir: programa dela in finančna načrta za leti 2020 in 2021, letno poročili agencije za leti 2020 in 2021, podatki agencije.

Agencija je za učinkovitejšo promocijo slovenske knjižne ustvarjalnosti v mednarodnem prostoru poleg navedenih nalog načrtovala aktivnosti za vodenje priprav na izvedbo projekta udeležbe Slovenije kot častne gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu in projekta udeležbe Slovenije kot častne gostje na mednarodnem knjižnem sejmu otroških knjig in ilustracij v Bologni.

Vlada je leta 2014 potrdila kandidaturo Republike Slovenije kot častne gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu, ki je bila prvotno predvidena za leto 2018. Vlada je nalogo izpeljave kandidature Slovenije za častno gostjo poverila agenciji. Agencija nastop Slovenije na tem sejmu ocenjuje kot pomemben z vidika dolgoročne prepoznavnosti in umestitve slovenskih avtorjev ter slovenske ustvarjalnosti na področju knjige na nemškem govornem področju ter tudi z vidika širše prepoznavnosti slovenske ustvarjalnosti ter kulturnih in gospodarskih potencialov. Leta 2018 sta ministrstvo in agencija z organizatorjem knjižnega sejma v Frankfurtu sklenila pogodbo za izvedbo gostovanja Slovenije, ki naj bi na sejmu nastopila leta 2022. Gostovanje Slovenije je bilo zaradi pandemije covid-19 prestavljeno na leto 2023. Za projekt je vlada že v letu 2014 namenila 2.500.000 EUR, in sicer vsako leto po 300.000 EUR⁷⁷. V letu 2021 so bila za projekt odobrena tudi sredstva evropske kohezijske politike v skupnem znesku 4.500.000 EUR, od tega 1.266.361 EUR za leto 2021 (več o načrtovanju teh sredstev v točki 2.1.1.a). Agencija je aktivnosti, povezane s projektom, za katerega je ministrstvo vsako leto agenciji namenilo 300.000 EUR, opredelila v programih dela in finančnih načrtih, ni pa v spremembi programa dela in finančnega načrta za leto 2021 opredelila razširjenih aktivnosti po odobritvi sredstev evropske kohezijske politike v juliju 2021. Podrobnejše aktivnosti, časovnico in izračun stroškov je sicer opredelila v investicijskem programu projekta⁷⁸. Osrednji cilj pripravljalnega obdobja na gostovanje je povečati število kakovostnih prevodov slovenskih avtorjev predvsem v nemški in angleški jezik ter razviti potencial

⁷⁷ Za ta sredstva agencija z ministrstvom ni sklenila posebne pogodbe, temveč so bila sredstva predvidena v vsakoletni odločbi o financiranju agencije. Ta znesek iz odločb ni bil razviden, razvidnih je bilo le 148.000 EUR, namenjenih za dodeljevanje transferov agencije, povezanih s projektom gostovanja Slovenije na knjižnem sejmu v Frankfurtu.

⁷⁸ Investicijski program za študijo izvedljivosti za projekt "Slovenija, osrednja gostja mednarodnega knjižnega sejma v Frankfurtu – model trajnega uveljavljanja slovenske literarne ustvarjalnosti v tujini", 2. 6. 2021.

deležnikov za uspešnejše in prodornejše uveljavljanje slovenskih avtorjev in literature v mednarodnem prostoru, vključno s trženjem avtorskih pravic. Predvideno je bilo tudi imenovanje nemškega kuratorja, čigar glavna naloga je načrtovanje vsebinskega oziroma programskega dela nastopa Slovenije kot častne gostje ter skrb za povezavo slovenskih založnikov s tujimi, zlasti nemškimi.

Leta 2018 je agencija z BolognaFiere podpisala pogodbo za nastop Slovenije kot častne gostje na mednarodnem knjižnem sejmu otroških knjig in ilustracij v Bologni leta 2021. Ta je bil zaradi pandemije covid-19 in gostovanja Slovenije na sejmu v Frankfurtu prestavljen na leto 2024. Cilj gostovanja je, da Slovenija okrepi mednarodni potencial domačih otroških knjig in predvsem slovenske ilustracije, spodbuja prevode slovenskih otroških in mladinskih knjig, poveča vidnost slovenskih avtorjev in krepí vlogo ilustracije. Agencija je že v letu 2019 pripravila strategijo načrtovanja, izvedbe in predvidenih finančnih posledic nastopa Slovenije kot častne gostje⁷⁹, ki jo je posredovala tudi ministrstvu. Za leti 2020 in 2021 je agencija med drugim načrtovala nastanek obsežnejše promocijske antologije v angleškem jeziku, izbor celostne grafične podobe za projekt in razpis za izdajo izvirnih slovenskih slikanic. Za projekt iz odločb ministrstva za leti 2020 in 2021 niso razvidna sredstva, namenjena za pripravljalne aktivnosti nastopa Slovenije kot častne gostje na sejmu v Bologni. Agencija je sredstva v svojih programih dela in finančnih načrtih načrtovala znotraj programskega-materialnih stroškov in transferjev, ki jih na podlagi javnih razpisov in pozivov dodeli končnim prejemnikom.

3.1.3.3.a Agencija je v svojih dokumentih načrtovanja za področje mednarodne dejavnosti določila cilje, ukrepe, aktivnosti in kazalnike za izvajanje nalog s področja knjige, ki jih določajo predpisi ter razvojni cilji iz ReNPK14–17.

3.1.3.3.b Agencija je v strategiji agencije cilj izvedbe projekta udeležbe Slovenije kot častne gostje na knjižnem sejmu v Frankfurtu opredelila splošno, brez navedbe konkretnih aktivnosti. Te je za del financiranja projekta s strani ministrstva v vrednosti 300.000 EUR letno opredelila v programih dela in finančnih načrtih. Dodatnih aktivnosti in merljivih kazalnikov pa v okviru sredstev, ki so ji bila v juliju 2021 odobrena za projekt iz evropske kohezijske politike, kot tudi dodatnih sredstev (več o tem v točki 2.1.1.a) v programu dela in finančnem načrtu za leto 2021 ni opredelila, jih je pa določila v investicijskem programu projekta. Opredelitev aktivnosti in kazalnikov ter njihova povezava z načrtovanimi finančnimi sredstvi za posamezno aktivnost v programu dela in finančnem načrtu za leto 2021 bi poleg sledljivosti načrtovanim aktivnostim za doseg želenih rezultatov na projektu omogočala tudi primerjavo vsebinsko in finančno doseženih rezultatov z načrtovanimi, kar predstavlja tudi podlago za načrtovanje aktivnosti v naslednjem letu.

⁷⁹ [https://www.jakrs.si/fileadmin/datoteka/Podrobno_o_projektu_Slovenija_castna_gostja_mednarodnega_knjiznega_sejma_ilustracije_in_otroskih_knjig_in_v_Bologni_leta_2021.pdf], 28. 12. 2022.

3.2 Izvajanje nalog agencije

Ker agencija naloge s področja knjige izvaja pretežno na podlagi dodeljevanja sredstev z javnimi razpisi in pozivi, smo uspešnost izvajanja nalog agencije s področja knjige preverjali prek izvajanja javnih razpisov in pozivov. Da bi ugotovili, ali je agencija izvajala naloge s področja knjige, ki zagotavljajo doseg načrtovanih ciljev, smo preverili:

- ali je agencija izvajala javne razpise, pozive in druge aktivnosti za naloge s področja knjige,
- ali so bili predmet in cilji javnih razpisov, pozivov in drugih nalog usklajeni s cilji iz dokumentov načrtovanja,
- ali so bili pogoji za kandidiranje na javnih razpisih in pozivih jasni in preverljivi ter povezani s predmetom in cilji razpisov in pozivov,
- ali so bili kriteriji za ocenjevanje vlog jasni, merljivi in povezani s cilji javnih razpisov in pozivov; pri preveritvi merljivosti kriterijev nismo presojali strokovnega dela ocene posameznega kriterija s strani pristojnih strokovnih komisij, presojali pa smo, ali kriteriji omogočajo objektivno ovrednotenje prijav oziroma ali so ocene na podlagi kriterijev utemeljene in obrazložene, da je iz njih mogoče razbrati razloge za podajo ocene.

Podatke o objavi javnih razpisov in pozivov, o načrtovanih in realiziranih sredstvih v letih 2020 in 2021 prikazujeta Priloga 1 in Priloga 2. Pri tem smo preverili izvajanje nalog agencije pri 5 javnih razpisih, ki so v letih 2020 in 2021 v skupnem znesku 7.419.294 EUR predstavljali 68 % vseh sredstev, dodeljenih za sofinanciranje programov in projektov ter za izvajanje knjižničnega nadomestila v obeh letih. Ti so bili:

- Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje knjižnih programov za obdobje 2020–2023 (v nadaljevanju: javni razpis za sofinanciranje knjižnih programov),
- Javni dvoletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige za obdobje 2020–2021 (v nadaljevanju: javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige),
- Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje revijalnih programov za obdobje 2020–2022 (v nadaljevanju: javni razpis za sofinanciranje revijalnih programov),
- Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje javnih kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev za obdobje 2020–2023 (v nadaljevanju: javni razpis za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev),
- Javni razpis za izbor prejemnikov štipendij za ustvarjalnost iz naslova knjižničnega nadomestila za leto 2021 (v nadaljevanju: javni razpis za štipendije iz knjižničnega nadomestila).

Ugotovitve v zvezi z izvajanjem javnih razpisov za sofinanciranje programov in projektov s področja knjige so navedene v točki 3.2.2, v zvezi z izvedbo javnega razpisa za štipendije iz knjižničnega nadomestila pa v točki 3.2.3.

3.2.1 Načini izvajanja nalog agencije

Agencija del svojih nalog izvaja z lastnim izvajanjem aktivnosti, na primer s promocijo slovenske knjige in avtorjev, mednarodnimi sodelovanji, izvajanjem aktivnosti in projektov za razvoj bralne kulture, del nalog, ki se nanašajo na odločanje o izbiri programov in projektov s področja knjige, pa izvaja z javnimi razpisi in pozivi.

Tabela 7 prikazuje sredstva, ki jih je agencija v letih 2020 in 2021 načrtovala in realizirala pri izvajanju svojih nalog.

Tabela 7 Sredstva za izvajanje nalog agencije v letih 2019, 2020 in 2021

Namen	Realizacija 2019 v EUR	Finančni načrt 2020 v EUR	Realizacija 2020 v EUR	Finančni načrt 2021 v EUR	Realizacija 2021 v EUR	Indeks (7)=(6)/(4)*100	Razlika v EUR (8)=(6)-(4)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Programsko-materialni stroški	334.807	333.840	243.749	377.316	354.068	145	110.319
Transferi	4.734.400	4.787.961	4.786.030	6.140.148	6.139.154	128	1.353.124
SKUPAJ	5.069.207	5.121.801	5.029.779	6.517.464	6.493.222	274	1.463.443

Vir: letna poročila agencije za leta 2019, 2020 in 2021, programa dela in finančna načrta za leti 2020 in 2021, podatki agencije.

Agencija je v letu 2020 porabila 5.029.779 EUR sredstev za izvajanje svojih nalog, v letu 2021 pa 6.493.222 EUR. V letu 2021 je bila poraba višja za 1.463.443 EUR oziroma za 174 %, pretežno zaradi več sredstev, zagotovljenih iz državnega proračuna za področje založništva, zaradi sredstev, ki jih je agencija prejela za operacijo Frankfurt in zaradi več sredstev, namenjenih za knjižnično nadomestilo. Od teh večino sredstev, to je 95 %, predstavljajo sredstva transferjev, torej sredstva, ki jih agencija dodeli za izvajanje knjižničnega nadomestila in za sofinanciranje programov in projektov s področja knjige na podlagi javnih pozivov in razpisov.

Agencija je v letu 2020 sofinancirala programe in projekte s področja knjige in štipendije iz naslova knjižničnega nadomestila na podlagi 16 javnih razpisov in pozivov, v letu 2021 pa na podlagi 21 razpisov in pozivov. Od tega je 7 večletnih razpisov v posameznem letu predstavljalo okoli 80 % načrtovanih izplačil za sofinanciranje programov in projektov ter za izvajanje knjižničnega nadomestila.

3.2.1.a Agencija je v letih 2020 in 2021 izvajala javne razpise, pozive in druge aktivnosti za naloge s področja knjige.

3.2.2 Javni razpisi za sofinanciranje programov in projektov s področja knjige

Agencija dodeljuje sredstva za programe in projekte s področja knjige z javnimi razpisi in pozivi, ki jih objavi v Uradnem listu RS. O sofinanciranju programov in projektov odloča direktor agencije na predlog strokovnih komisij.⁸⁰

Agencija ima 3 strokovne komisije: strokovno komisijo za knjižno in revijalno produkcijo s področja leposlovja in humanistike, strokovno komisijo za literarne prireditve in razvijanje bralne kulture ter strokovno komisijo za mednarodno promocijo slovenskega leposlovja in humanistike. Člane strokovnih komisij imenuje svet agencije. V obdobju, na katero se nanaša revizija, so imele strokovne komisije po 3 člane. Njihove pristojnosti so oblikovanje predlogov financiranja programov in projektov s področja knjige, podaja mnenj in ocen o predlogih programov in projektov, predlaganje ukrepov kulturne politike in drugih razvojnih ukrepov, ki se nanašajo na področje knjige pri razdeljevanju javnih sredstev, ter oblikovanje strokovnih podlag za izdajo splošnih aktov o postopkih izbire programov in projektov in o delu strokovnih komisij. Programe in projekte posamezna strokovna komisija oceni in ovrednoti glede na v pozivu ali razpisu določen namen in cilje, strateške usmeritve agencije, cilje kulturne politike ter strokovne in druge kriterije za ocenjevanje in vrednotenje programa oziroma projekta, kot so bili določeni v objavi poziva ali razpisa. Strokovne komisije o ocenjevanju in vrednotenju vlog sestavijo poročilo, v katerem morajo biti natančno navedeni, obrazloženi in strokovno utemeljeni razlogi za razvrstitev programov oziroma projektov, in predlog, kateri programi oziroma projekti se financirajo v določenem obsegu in kateri ne. Predlog za določitev obsega uskladijo s strokovno službo agencije.⁸¹

Na podlagi poročila strokovne komisije direktor agencije izda odločbo o odobritvi ali zavrnitvi sofinanciranja programa ali projekta, nato pa agencija s prijaviteljem sklene pogodbo o sofinanciranju programa oziroma projekta. Pred podpisom pogodbe lahko agencija prijavitelja, ki je prejel odločbo o financiranju, pozove, da uskladi prijavljeni program ali projekt v okviru odobrenih sredstev. O ustreznosti usklajenega programa ali projekta odloči direktor agencije. O poteku na rezultatih izvedbe predmeta pogodbe mora izvajalec agenciji predložiti končno poročilo.⁸²

Agencija je konec leta 2019 oziroma v začetku leta 2020 objavila javne razpise za:

- 4-letno sofinanciranje knjižnih programov,
- sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige za obdobje 2020–2021,
- 3-letno sofinanciranje revijalnih programov in
- 4-letno sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev.

Razlika med tako imenovanimi programskimi razpisi za sofinanciranje knjižnih in revijalnih programov, programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev ter tudi programov mednarodnega sodelovanja je v tem, da so navedeni razpisi 3-letni oziroma 4-letni, javni razpis za

⁸⁰ 10. člen ZJAKRS.

⁸¹ 8. člen ZJAKRS, pravilnik o postopkih javnega razpisa, pravilnik o strokovnih komisijah.

⁸² 14., 17., 18. in 21. člen pravilnika o postopkih javnega razpisa.

sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige pa je 2-letni. Področja knjige, za katera je agencija izvedla postopek javnega razpisa za sofinanciranje kulturnih projektov na področju knjige so bila izdaja knjig, bralna kultura, literarne prireditve in mednarodno sodelovanje, pri čemer smo v reviziji podrobneje preverili projekte s področja izdaje knjig.

Skupna okvirna vrednost 4 javnih razpisov za sofinanciranje programov in projektov s področja knjige za leto 2020 je znašala 2.995.000 EUR. Agencija je v javnih razpisih navedla, da bo obseg sredstev za sofinanciranje izbranih programov in projektov v letih 2020, 2021, 2022 in 2023 določen za vsako leto posebej po prejemu odločbe ministrstva o odobritvi sredstev za izvedbo programa dela agencije v posameznem letu. Postopke ocenjevanja in izbora za sofinanciranje programov in projektov za leti 2020 in 2021 je izvedla po prejemu odločb ministrstva za financiranje izvedbe programa dela agencije za leti 2020 in 2021.

Tabela 8 predstavlja osnovne podatke o realizaciji navedenih 4 javnih razpisov za sofinanciranje programov oziroma projektov v letih 2020 in 2021.

Tabela 8 Osnovni podatki o javnih razpisih za sofinanciranje knjižnih programov, revijalnih programov in programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev ter projektov izdaje knjig

Leto	2020	2021
Javni razpis za sofinanciranje knjižnih programov		
Okvirna vrednost razpisa, v EUR	1.575.000	
Število prijaviteljev	22	22
Število prejemnikov	22	22
Sofinanciranje skupaj, v EUR	1.628.000	2.465.000
Število sofinanciranih knjižnih del	247	245
Javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige		
Okvirna vrednost razpisa, v EUR	380.000	380.000
Število prijaviteljev	71	71
Število prejemnikov	55	55
Sofinanciranje skupaj, v EUR	316.500	350.000
Število sofinanciranih projektov	71	72
Javni razpis za sofinanciranje revijalnih programov		
Okvirna vrednost razpisa, v EUR	570.000	
Število prijaviteljev	21	21
Število prejemnikov	19	19
Sofinanciranje skupaj, v EUR	567.000	589.000
Število sofinanciranih revijalnih del	21	21
Javni razpis za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev		
Okvirna vrednost razpisa, v EUR	470.000	
Število prijaviteljev	29	20
Število prejemnikov	20	20
Sofinanciranje skupaj, v EUR	486.000	487.500
Število sofinanciranih programskih enot	36	37

Vir: javni razpis za sofinanciranje knjižnih programov, javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige, javni razpis za sofinanciranje revijalnih programov, javni razpis za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev, podatki agencije.

Agencija je v javnih razpisih navedla, da bo sofinancirala:

- knjižne programe oziroma projekte založnikov, ki vključujejo leposlovna knjižna dela vseh zvrsti in žanrov slovenskih avtorjev, prevodna leposlovna dela tujih avtorjev ter izvirna in prevodna dela s področja humanistike, kulture in umetnosti, pri knjižnih projektih pa zlasti žanre in zvrsti, ki so v manjšem obsegu zastopani v sofinanciranih knjižnih programih založnikov, ter prvence slovenskih avtorjev in prve prevode tujih avtorjev v slovenski jezik;
- kakovostne revije za otroke, mladino in odrasle z nacionalnim dosegom (kulturne, literarne, humanistične revije in specializirane revije za različna področja umetnosti), ki prispevajo k raznovrstnosti revijalne produkcije;

- kulturne programe na področju bralne kulture in literarnih prireditev, ki zasledujejo skupne cilje kulturne politike, ki so povečanje deleža bralcev v vseh generacijskih skupinah, zagotavljanje visoke kakovosti literarnih festivalov, razvijanje občinstva, ki so mu programi namenjeni, in visoka stopnja dostopnosti sofinanciranih programov.

V javnih razpisih je obenem navedla, da bo programe oziroma projekte podpirala v skladu z naslednjimi dolgoročnimi cilji in vsebinskimi usmeritvami:

- izdajanje knjižnih programov oziroma kakovostnih izvirnih in prevodnih knjig na področju leposlovja in humanistike;
- izdajanje kakovostnih revij za otroke, mladino in odrasle (kulturne, literarne, humanistične revije in specializirane revije za različna področja umetnosti) z nacionalnim dosegom;
- spodbujanje izvirne literarne ustvarjalnosti in prevajanja kakovostnih leposlovnih in humanističnih del, kritiške in strokovne refleksije;
- izvajanje kulturnih programov za spodbujanje branja in razvoj vseživljenjskih bralnih navad pri različnih ciljnih skupinah ter tistih, ki promovirajo bralno kulturo ter razvijajo odnos uporabnikov do branja in posedovanja knjig;
- izvajanje strokovnih srečanj z namenom izobraževanja in izmenjave dobrih praks na področju bralne kulture na področju leposlovja in humanistike;
- izvajanje programov, ki povezujejo različne subjekte na področju bralne kulture v Sloveniji in širše;
- izvajanje kakovostnih literarnih prireditev in kulturnih programov, ki promovirajo in uveljavljajo avtorje in literarno ustvarjalnost;
- razvijanje občinstev literarnih prireditev;
- podeljevanje nagrad na področju leposlovja in humanistike;
- spodbujanje večje prodaje kakovostnih knjig in revij;
- upoštevanje in spodbujanje avtorskih in založniških standardov;
- spodbujanje raznolikosti revijalne produkcije ter zagotavljanje javnosti manj zastopanih vsebin;
- spodbujanje javnega diskurza in kulture javnega dialoga;
- zagotavljanje visoke dostopnosti kakovostne knjižne produkcije v tiskani in elektronski obliki in revijalne produkcije;
- prijavljeni programi na področju bralne kulture in literarnih prireditev se navezujejo na projekta udeležbe Slovenije kot častne gostje na knjižnem sejmu v Frankfurtu in Bologni.

Po prejemu prijav, ki so jih prijavitelji oddali na obrazcih, ki jih pripravi agencija, so komisije za odpiranje vlog, ki jih izmed zaposlenih na agenciji imenuje direktor agencije, v 1. fazi razpisov preverile izpolnjevanje splošnih in posebnih pogojev prijaviteljev. V 2. fazi pa sta pristojni strokovni komisiji, to sta strokovna komisija za knjižno in revijalno produkcijo ter strokovna komisija za literarne prireditve in razvijanje bralne kulture, ovrednotili vloge prijaviteljev po razpisnih kriterijih, na podlagi česar je agencija izdala odločbe o sprejetju programov oziroma projektov v sofinanciranje. Potem je agencija izbrane prijavitelje pozvala k uskladitvi finančne konstrukcije programov oziroma projektov glede na odločitev strokovnih komisij o obsegu sofinanciranja programa. Nato je z izbranimi izvajalci sklenila pogodbe. Izbranim izvajalcem knjižnega, revijalnega in kulturnega programa na področju bralne kulture in literarnih prireditev v letu 2021 je agencija oktobra 2020

posredovala poziv k oddaji programa dela in finančnega načrta za leto 2021. Prijavljene programe je obravnavala pristojna strokovna komisija, podala ocene in jih ovrednotila. Agencija je z izvajalci za posamezno leto sklenila nove pogodbe, v katerih sta bila določena dokončen obseg programa in dokončna višina sredstev v posameznem letu. Izbrani izvajalci projektov za področje izdaje knjig pa so z agencijo sklenili 2-letno pogodbo o sofinanciranju.

Upravičeni stroški kulturnega programa oziroma projekta, ki naj bi ga agencija sofinancirala, so stroški, nastali pri aktivnostih, ki so povezane s programom oziroma projektom, sprejetim v sofinanciranje. Morajo biti v skladu s predmetom in namenom razpisa, opredeljeni v prijavi prijavitelja, skladni z načeli dobrega finančnega poslovanja, zlasti glede cenovne primernosti in stroškovne učinkovitosti, ter so dejansko nastali. Prav tako morajo biti prepoznavni in preverljivi, podprti z izvirnimi verodostojnimi dokazili in predloženimi potrdili o izvedenih plačilih, isti upravičeni stroški pa ne smejo biti financirani iz drugih virov. Tabela 9 prikazuje upravičene stroške, ki naj bi jih sofinancirala agencija za izvedbo programov in projektov.

Tabela 9 Upravičeni stroški knjižnih programov in projektov, revijalnih programov in programov bralne kulture in literarnih prireditev

Javni razpis	Sklop A	Sklop B	Sklop C
Knjižni program in kulturni projekti za področje izdaje knjig	stroški avtorskega dela, neposredno povezani z izvedbo prijavljenega programa oziroma projekta (avtorji besedil, prevajalci, avtorji uvodnih/spremnih besedil, ilustratorji, lektorji, korektorji, odkup avtorskih pravic, plačilo strokovnega pregleda in podobno)	tiskarska priprava in tisk ter stroški priprave in izdaje e-knjige/zvočne knjige	splošni stroški, stroški dela založnika in stroški promocije
Revijalni program	stroški avtorskega dela, neposredno povezani z izvedbo prijavljenega programa (avtorska besedila, prevodi besedil v slovenski jezik, stroški ilustratorjev, fotografov, oblikovalcev, odkup avtorskih pravic za besedila in vizualno gradivo, lektoriranje in podobno)	tiskarska priprava in tisk	stroški dela založnika, vključno s stroški uredniškega dela, splošni stroški in stroški promocije, ki so neposredno povezani z izvedbo prijavljenega programa
Programi bralne kulture in literarnih prireditev	stroški nastopajočih (stroški avtorskega dela za avtorje, moderatorje, prevajalce, urednike, lektorje, potni stroški in stroški nastanitev nastopajočih in podobno)	stroški izvedbe in promocije kulturnega programa (najem in ureditev prostorov, najem tehnične opreme, oglaševanje in tiskovine, reprezentanca, nastanitve, prevozi in logistika in podobno)	splošni stroški in stroški dela prijavitelja

Vir: javni razpis za sofinanciranje knjižnih programov, javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige (izdaja knjig), javni razpis za sofinanciranje revijalnih programov, javni razpis za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev.

3.2.2.a Agencija je v javnih razpisih za sofinanciranje knjižnih, revijalnih in kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev ter v javnem razpisu za sofinanciranje kulturnih projektov na področju izdaje knjig opredelila predmet in cilje razpisov, za katere smo ugotovili, da so usklajeni s cilji v dokumentih načrtovanja iz točk 3.1.2 in 3.1.3.

3.2.2.1 Pogoji v javnih razpisih

Agencija je v javnih razpisih določila splošne in posebne pogoje za sodelovanje, ki jih morajo izbrani izvajalci programov in projektov izpolnjevati celotno obdobje trajanja razpisa. Prijavitelji so izpolnjevanje vseh pogojev izkazali s podpisom izjav na prijavnih vlogah na razpis. Enako so storili pri prijavah programov za leto 2021, s podpisom pa obenem izjavili, da sprejemajo vse pogoje in vse kriterije za ocenjevanje vlog. Posamezni splošni pogoji so bili določeni za prijavitelje⁸³, nekateri splošni in posebni pogoji pa so bili bolj neposredno povezani z vsebino sofinanciranja programov oziroma projektov, ki jih navaja Tabela 10.

Tabela 10 Pogoji, ki so neposredno povezani s sofinanciranjem knjižnih programov in projektov, revijalnih programov ter programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev

Pogoj	
Splošni pogoji	Skupni splošni pogoji
	1. Zagotovljena je javna dostopnost programa oziroma projekta.
	2. Za isti program oziroma projekt (v celoti ali delu) poda vlogo le 1 prijavitelj.
	3. Z istim programom oziroma projektom (v celoti ali delu) se prijavitelji na razpis prijavljajo samo 1-krat.
	4. Pri prijavi prijavitelji upoštevajo vsebinsko opredelitev in cilje razpisnega področja.
	5. Prijavitelj sprejema sodelovalno dolžnost pri posredovanju verodostojnih informacij o poteku programov oziroma projektov ter vsebinske in finančne dokumentacije in se zavezuje, da bo sodeloval pri izvajanju vsebinskega in finančnega nadzora nad izvajanjem sofinanciranega programa oziroma projekta.
	6. Prijavitelj zagotavlja, da lahko zapre finančno konstrukcijo prijavljenega programa (pri programih) oziroma da je finančna konstrukcija uravnotežena in pripravljena skladno z določbami javnega razpisa (pri projektih).
	Splošni pogoji pri knjižnih programih
	7. Pri prijavitelju je v času izvajanja knjižnega programa 2020–2023 v pogodbenem razmerju vsaj 1 oseba, ki izvaja prijavljeni knjižni program.
	8. Prijavljeni knjižni programi bodo v celoti realizirani v obdobju 2020–2023.
	Splošni pogoji pri kulturnih projektih za področje izdaje knjig
	9. Prijavljeni kulturni projekti bodo v celoti realizirani v obdobju 2020–2021.
	10. Prijavljeni kulturni projekti ali deli projektov niso sofinancirani iz naslova drugih razpisov agencije.

⁸³ Na primer pogoj, da so prijavitelji pravne osebe zasebnega prava, ki so najmanj za 3 leta (programski razpisi) oziroma za 2 leti (projektni razpis) registrirani za izdajateljsko, založniško dejavnost oziroma za izvajanje dejavnosti na področju kulture; pogoj prepovedi dvojnega financiranja istih stroškov; pogoj, da imajo prijavitelji v času prijave na razpis izpolnjene vse pogodbene obveznosti oziroma urejena medsebojna razmerja z agencijo; pogoj, da prijavitelji na dan oddaje vloge poslujejo brez blokiranega tekočega računa (le pri programskih razpisih).

Pogoj	
	Prijavitelj se zavezuje k vračilu dela ali celotnih sredstev na zahtevo agencije, če bo ta v
11.	postopkih nadzora ugotovila nenamensko porabo proračunskih sredstev oziroma preplačilo v odločbi in pogodbi določenega deleža upravičenih stroškov.
12.	Zaprošeni znesek sofinanciranja kulturnega projekta ne presega 70 % vrednosti upravičenih stroškov.
13.	Prijavitelj zagotavlja stabilne in ustrezno visoke vire financiranja (finančna sposobnost) za izvajanje vseh najavljenih aktivnosti v obdobju trajanja kulturnega projekta ter za njegovo sofinanciranje.
14.	Prijavitelj zagotavlja osebe z ustreznimi strokovnimi kompetencami in kvalifikacijami, ki so potrebne za uspešno izvedbo prijavljenega kulturnega projekta (operativna sposobnost).
Splošni pogoji pri revijalnih programih	
15.	Pri prijavitelju je v času izvajanja revijalnega programa 2020–2022 v pogodbenem razmerju vsaj 1 oseba, ki izvaja prijavljeni revijalni program.
16.	Revija, ki jo prijavitelji prijavljajo za sofinanciranje, je vpisana v razvid medijev pri ministrstvu.
17.	Prijavljeni revijalni programi bodo v celoti realizirani v obdobju 2020–2022.
Splošni pogoji pri kulturnih programih na področju bralne kulture in literarnih prireditev	
18.	Pri prijavitelju je v času izvajanja kulturnega programa 2020–2023 v pogodbenem razmerju vsaj 1 oseba, ki izvaja prijavljeni kulturni program.
19.	Prijavljeni kulturni programi bodo v celoti realizirani v obdobju 2020–2023.
20.	Zaprošeni znesek sofinanciranja kulturnega programa ne presega 70 % vrednosti upravičenih stroškov.
Posebni pogoji	Skupni posebni pogoji
21.	Pri financiranju stroškov programov oziroma projektov se upoštevajo določila o najnižjih avtorskih honorarjih, določenih v javnem razpisu (pri javnih razpisih za knjižne programe in projekte ter programe na področju bralne kulture in literarnih prireditev), oziroma se zagotovi avtorski honorar v znesku najmanj 150 EUR bruto na objavljeno literarno kritiko in kritiko z drugih področij umetnosti (pri javnem razpisu za revijalni program).
22.	Zaprošeni znesek za sofinanciranje za knjižne programe ne presega 70 % celotne vrednosti upravičenih stroškov in ne presega 190.000 EUR, za kulturne projekte za področje izdaje knjig ne presega 50.000 EUR letno, za revijalne programe ne presega 70 % celotne vrednosti upravičenih stroškov in ne presega 80.000 EUR na letni ravni, za programe na področju bralne kulture v letu 2020 ne presega 40.000 EUR, v letih 2021, 2022 in 2023 pa predvidoma 50.000 EUR, za programe na področju literarnih prireditev pa letno ne presega 150.000 EUR.
Posebni pogoji pri knjižnih programih in kulturnih projektih za področje izdaje knjig	
23.	V primeru, ko je prijavitelj izbran v sofinanciranje na javnem razpisu za sofinanciranje knjižnih programov, na razpisu za sofinanciranje kulturnih projektov za področje izdaje knjig ne more biti sofinanciran na istem področju.
24.	V obdobju 2017–2019 so prijavitelji knjižnih programov izdali vsaj 21 knjig v slovenskem jeziku s področja leposlovja in humanistike.
25.	V obdobju 2018–2019 so prijavitelji knjižnih projektov izdali vsaj 6 knjig v slovenskem jeziku s področja leposlovja ali humanistike.
26.	V obdobju 2020–2023 so prijavitelji izdali najmanj 28 knjig (najmanj 7 letno) v slovenskem jeziku s področja leposlovja in humanistike.
27.	Za leto 2020 v okviru knjižnega programa prijavitelji prijavljajo najmanj 7 in največ 24 knjig v slovenskem jeziku s področja leposlovja in humanistike.
28.	Za posamezno leto v okviru knjižnega projekta v obdobju 2020–2021 prijavitelji prijavljajo največ 1 kulturni projekt, ki vključuje na letni ravni najmanj 1 in največ 6 knjig.

Pogoj	
	V okviru knjižnega programa oziroma projekta prijavitelji ne prijavljajo pedagoških gradiv,
29.	učbenikov in priročnikov, razstavnih katalogov, likovnih monografij, zbornikov simpozijev in drugih priložnostnih zbornikov, strokovnih in znanstvenih monografij in rezultatov znanstvenih raziskav.
	Knjige, sofinancirane v okviru knjižnega programa, bodo v tiskani obliki izšle v najmanj
30.	500 izvodih za leposlovje, 400 izvodih za humanistiko in esejistiko in v 200 izvodih za poezijo in dramo.
	Knjige, sofinancirane v okviru kulturnega projekta, bodo v tiskani obliki izšle v najmanj
31.	400 izvodih (leposlovje in humanistika) oziroma 200 izvodih (poezija in drama).
32.	Na zunanji platnici ali zavihku sofinanciranih prevodnih knjig bo objavljeno tudi ime prevajalca.
33.	V primeru razprodane naklade bodo prijavitelji s ponatisom ali tiskom na zahtevo zagotovili dostopnost sofinancirane knjige najmanj 5 let po izidu.
34.	V prijavljeni knjižni program oziroma projekt prijavitelji ne vključujejo knjig, ki so bile dostopne javnosti pred 1. 1. 2020.
Posebni pogoji pri revijalnih programih	
35.	V letih 2018 in 2019 so prijavitelji izdajali literarno, kulturno ali humanistično revijo, specializirano za področje umetnosti, ki je izhajala najmanj 2-krat letno, v letnem obsegu najmanj 12 avtorskih pol in v nakladi najmanj 200 izvodov.
36.	V obdobju 2020–2022 bodo prijavitelji izdajali literarno, kulturno ali humanistično revijo, specializirano za področje umetnosti, ki bo izhajala najmanj dvakrat letno, v letnem obsegu najmanj 12 avtorskih pol in v nakladi najmanj 200 izvodov.
37.	Prijavitelji ne prijavljajo časopisov, revij z dnevno-informativno, aktualno politično ali zabavno vsebino, vzgojno-izobraževalnih revij, revij, namenjenih preživljanju prostega časa, revij lokalnega značaja, znanstvenih revij, ki sodijo primarno na področje znanstveno-raziskovalne dejavnosti.
38.	Oglasni prostor v posameznih zvezkih prijavljene revije ne presega 10 % celotnega obsega zvezka.
Posebni pogoji pri kulturnih programih na področju bralne kulture in literarnih prireditev	
39.	V obdobju 2016–2019 so prijavitelji organizirali vsaj 3 javnostim dostopne programske enote (nize dogodkov) na področju bralne kulture oziroma literarnih prireditev v Sloveniji ali zamejstvu, vsako leto v tem obdobju najmanj 1 enoto.
40.	V obdobju 2020–2023 bodo prijavitelji izvedli vsebinsko zaokrožen kulturni program v Sloveniji ali zamejstvu, ki bo letno vključeval najmanj 1 programsko enoto z najmanj 6 (bralna kultura) oziroma 10 dogodki (literarne prireditve).

Vir: javni razpis za sofinanciranje knjižnih programov, javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige, javni razpis za sofinanciranje revijalnih programov in javni razpis za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev.

3.2.2.1.a Pri pregledu pogojev za sodelovanje na javnih razpisih za sofinanciranje knjižnih programov, kulturnih projektov za področje izdaje knjig, revijalnih programov in kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev smo ugotovili, da so povezani s predmetom in cilji sofinanciranja teh programov in projektov, zaradi česar ocenjujemo, da agencija usmerja sredstva v doseganje ciljev podpore knjižni produkciji, izdaji knjig, revijalni produkciji ter področju bralne kulture in literarnih prireditev. Pogoji so bili večinoma jasni in preverljivi.

3.2.2.1.b Ugotovili smo, da je agencija med pogoji za sodelovanje navedla tudi takšne pogoje, ki po naši oceni predstavljajo vsebino programov oziroma projektov, ki so predmet sofinanciranja, ne morejo pa predstavljati pogojev za prijavo na razpis, saj jih ob pregledu vlog ni mogoče preveriti. Zaradi tega bi jih morala agencija vključiti v opredelitev predmeta sofinanciranja ter posledično v

pogodbe o sofinanciranju kot zaveze prejemnikov sredstev, ki jih morajo ti izvesti v določenem roku. Takšni pogoji za prijavitelje, ki so bili določeni v javnih razpisih za sofinanciranje knjižnih programov in projektov, revijalnih programov ter programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev, so bili 8., 9., 17., 21., 26., 30., 31., 32., 33., 38., 36. in 40. pogoj (Tabela 10).

3.2.2.1.c Agencija je v javnih razpisih za sofinanciranje knjižnih programov in projektov, revijalnih programov ter kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev določila pogoja, da:

- prijavitelj sprejema sodelovalno dolžnost pri posredovanju verodostojnih informacij o poteku programov oziroma projektov ter vsebinske in finančne dokumentacije in se zavezuje, da bo sodeloval pri izvajanju vsebinskega in finančnega nadzora nad izvajanjem sofinanciranja programa oziroma projekta;
- se pri kulturnih projektih na področjih knjige prijavitelj zavezuje k vračilu dela ali celotnih sredstev na zahtevo agencije, če bo ta v postopkih nadzora ugotovila nenamensko porabo proračunskih sredstev oziroma preplačilo v odločbi in pogodbi določenega deleža upravičenih stroškov,

ki po vsebini ne moreta predstavljati pogojev za sodelovanje na razpisih, temveč predstavljata zaveze prijaviteljev, ki jih ti lahko izpolnijo šele v času po sklenitvi pogodbe o sofinanciranju. Zato bi morala biti vključena kot zaveze v pogodbe o sofinanciranju.

3.2.2.1.d Agencija je kot splošni pogoj pri javnih razpisih za sofinanciranje knjižnih, revijalnih programov ter kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev določila, da je v času izvajanja knjižnega oziroma kulturnega programa na področju bralne kulture in literarnih prireditev 2020–2023 oziroma v času izvajanja revijalnega programa 2020–2022 v pogodbenem razmerju vsaj 1 oseba, ki izvaja prijavljeni knjižni, kulturni oziroma revijalni program. Takšnega pogoja ob pregledu vlog ni bilo mogoče preveriti in po naši oceni predstavlja zavezo prijaviteljev, ki jo je mogoče izpolniti šele v času po sklenitvi pogodbe o sofinanciranju. Agencija bi sicer lahko v javnih razpisih določila vsebinsko soroden pogoj, in sicer da bi število zaposlenih v pogodbenem razmerju vezala na čas do oddaje vloge, kar bi bilo ob pregledu vlog mogoče preveriti.

3.2.2.1.e Ugotovili smo, da splošni pogoj za sodelovanje na javnem razpisu za sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige, ki od prijavitelja zahteva, da zagotavlja osebje z ustreznimi strokovnimi kompetencami in kvalifikacijami, ki so potrebne za uspešno izvedbo prijavljenega kulturnega projekta, ni bil v celoti jase, saj iz njega nedvoumno ne izhaja, katere zahteve mora prijavitelj izpolnjevati. V javnem razpisu in razpisni dokumentaciji namreč ni navedeno, kaj agencija upošteva kot ustrezne strokovne kompetence in kvalifikacije ter ali se pri tem upoštevajo stalno zaposleni ali tudi zunanji sodelavci, obenem pa ponudniku v prijavi ni bilo treba navesti članov projektne skupine, ki bodo zadolženi za izvedbo prijavljenega projekta, z njihovimi kompetencami in kvalifikacijami. Navedeni pogoj zaradi nejasne opredelitve ni bil preverljiv.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj v prihodnjih javnih razpisih določi pogoje za sodelovanje, ki bodo opredeljeni tako, da bodo iz njih nedvoumno jasne zahteve, ki jih morajo prijavitelji izpolnjevati in ki jih bo mogoče ob pregledu tudi preveriti. Poleg tega naj natančno opredeli predmet sofinanciranja ter morebitne zaveze, ki bodo izhajale iz opredelitve predmeta sofinanciranja, vključni v pogodbe o sofinanciranju.

3.2.2.1.f Prijavitelji izkažejo, da izpolnjujejo pogoje razpisa s podpisano izjavo na vlogi, ki so jo predložili za sofinanciranje njihovega programa oziroma projekta. Izpolnjevanje pogoja, da imajo prijavitelji v času prijave na razpis izpolnjene vse pogodbene obveznosti oziroma urejena medsebojna razmerja z agencijo, pa bi lahko agencija poleg podpisane izjave prijaviteljev preverila sama.

Pojasnilo agencije

Strokovni delavci na agenciji pri preveritvah izpolnjevanja pogojev preverijo tudi to, ali ima prijavitelj v času prijave na razpis izpolnjene vse pogodbene obveznosti oziroma urejena medsebojna razmerja iz izvajanja predmeta javnega razpisa (na primer iz knjižnega programa), ne pa tudi za vse pogodbene obveznosti z vseh področij izvajanja nalog agencije (na primer iz revijalnega programa, programov bralne kulture, literarnih prireditev in podobno). Navedenih preveritev, ki jih agencija izvede, posebej ne izkaže (kot uradni zaznamek ali na drug način).

Opozarjamo, da iz javnih razpisov izhaja, da morajo imeti prijavitelji v času prijave na razpis izpolnjene vse pogodbene obveznosti oziroma urejena medsebojna razmerja z agencijo, ne pa, da imajo izpolnjene obveznosti le s področja, na katero se nanaša posamezni javni razpis. Agencija preveritve izpolnjevanja vseh pogodbenih obveznosti ni izkazala.

3.2.2.1.g Eden od posebnih pogojev za prijavo na javni razpis za sofinanciranje knjižnih programov je bil, da v prijavljeni knjižni program prijavitelji ne vključujejo knjig, ki so bile dostopne javnostim pred 1. 1. 2020. V javnem razpisu agencija za prijave knjižnih programov v nadaljnjih letih (2021, 2022, 2023) ni navedla, da prijavljeni knjižni programi ne smejo vključevati knjig, ki so bile dostopne javnostim pred letom, na katero se nanaša prijava za ta nadaljnja leta. V razpisu je pri opredelitvi upravičenih stroškov med drugim navedla tudi, da bo, razen stroškov odkupa avtorskih pravic knjižnega programa, sofinancirala stroške, ki so nastali od 1. 1. 2020 dalje, ni pa podobno navedla za stroške knjižnega programa za nadaljnja leta (2021, 2022 in 2023).

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj v večletne razpise za sofinanciranje knjižnih programov vključi ustrezno zahtevo o dostopnosti knjig glede na leto, za katero prijavitelji vložijo prijave za sofinanciranje knjižnih programov, ter obdobje nastanka upravičenih stroškov.

3.2.2.1.h Vloge, prispele na javni razpis, odpira komisija za odpiranje vlog, ki ugotovi tudi, ali so bile te pravočasne, popolne ter ali so jih podale upravičene osebe. Komisija za popolne in pravočasne vloge upravičenih oseb pripravi poročilo.⁸⁴ Po prejemu vlog na javne razpise za sofinanciranje knjižnih, revijalnih programov in kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev so komisije za odpiranje vlog v letu 2020 preverile popolnost, pravočasnost vlog in izpolnjevanje pogojev prijaviteljev (1. faza razpisov). Pristojne strokovne komisije so nato v 2. fazi ovrednotile vloge prijaviteljev in podale predloge za sofinanciranje v letu 2020. Za sofinanciranje programov v naslednjem letu (v letu 2021) pa je agencija izbranim izvajalcem iz leta 2020 posredovala pozive, da predložijo knjižne, revijalne ter kulturne programe na področju bralne kulture in literarnih prireditev za leto 2021. Direktor za vloge, prejete na podlagi poziva za leto 2021, ni imenoval komisij za odpiranje prejetih vlog, ki posledično niso pripravile poročil o popolnosti in pravočasnosti vlog. Strokovne komisije pa so tudi v tem letu ovrednotile vloge prijaviteljev in podale predloge za sofinanciranje v letu 2021. Ugotovili smo, da ima agencija v svojih aktih za večletne razpise opredeljen postopek za izbor programov v prvem letu sofinanciranja, pomanjkljivo pa ima opredeljen postopek za izbor programov v nadaljnjih letih njihovega sofinanciranja, kar ne zagotavlja zadostne transparentnosti in sledljivosti postopka.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj v svojih aktih in/ali posameznem javnem razpisu za sofinanciranje programov za večletno obdobje opredeli način izvedbe postopkov izbora programov v nadaljnjih letih sofinanciranja.

3.2.2.2 Kriteriji v javnih razpisih

Agencija je v javnih razpisih za sofinanciranje programov in projektov določila, da bo izbrala za sofinanciranje tiste programe oziroma projekte, ki bodo v postopku vrednotenja po kriterijih ocenjeni višje. Če bi skupni znesek sofinanciranja tistih, ki so presegli minimalni prag najnižjega števila točk za sprejem v sofinanciranje, presegel znesek razpisanih sredstev, naj bi bila sredstva dodeljena programom oziroma projektom, ki so pri ocenjevanju prejeli več točk. V javnih razpisih je bilo še navedeno, da je višina odobrenih sredstev odvisna od obsega, strukture in finančne zahtevnosti programa oziroma projekta ter sredstev, ki so namenjena v okviru posameznega razpisa, pri čemer med izbranimi programi oziroma projekti ni primerljivosti glede višine odobrenih sredstev v sorazmerju z višino prejetih točk. Najnižje število točk za sprejetje programov oziroma projektov v sofinanciranje je 25 točk.

Kriterije za ocenjevanje vlog, ki jih je agencija določila v javnih razpisih, z razporeditvijo točk prikazuje Tabela 11.

⁸⁴ 10. člen pravilnika o postopkih javnega razpisa.

Tabela 11 Kriteriji za ocenjevanje vlog za izbor knjižnih programov in projektov, revijalnih programov ter programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev

Kriteriji		Točke
Kriteriji pri knjižnih programih in kulturnih projektih za področje izdaje knjig		
1.	Reference založbe, kakovost doslej izdanih knjižnih del in upoštevanje založniških standardov.	10
2.	Kakovost knjižnega programa oziroma kulturnega projekta in njegov pomen za slovenski knjižni trg.	10
3.	Reference avtorjev, vključenih v prijavljeni knjižni program oziroma projekt.	5
4.	Načrt promocije in prodaje knjižnega programa oziroma projekta.	5
Največje možno število točk pri knjižnih programih in kulturnih projektih za področje izdaje knjig		30
Kriteriji pri revijalnih programih		
1.	Kakovost revijalnega programa in njegov pomen za javni diskurz v slovenskem kulturnem prostoru.	10
2.	Reference izdajatelja, kakovost doslej izdanih revij in upoštevanje založniških standardov.	9
3.	Redno in enakomerno izhajanje prijavljene revije.	5
4.	Načrt promocije in prodaje revijalnega programa.	3
5.	Redna rubrika za predstavljanje knjižnih novosti oziroma kritiško refleksijo knjižnih izdaj (DA – 2 točki, NE – 0 točk).	2
6.	Povprečno število prodanih izvodov – nad 50 % prodane naklade v preteklem letu pomeni 1 točko (na podlagi podatkov iz razpisnega obrazca – ankete).	1
Največje možno število točk pri revijalnih programih		30
Kriteriji pri kulturnih programih na področju bralne kulture		
1.	Reference prijavitelja s poudarkom na kakovosti, odmevnosti, obiskanosti in izvedenih promocijskih dejavnostih pri doslej izvedenih aktivnostih na področju bralne kulture.	5
2.	Vsebinska zaokroženost in kakovost prijavljenega programa glede na opredeljene cilje in namen. Pomen programa za obogatitev ponudbe in uporabniške izkušnje za ciljno skupino in za razvoj bralne kulture v Sloveniji in/ali zamejstvu.	10
3.	Prijavljen program se navezuje na projekta udeležbe Slovenije kot častne gostje na knjižnem sejmu v Bologni in/ali v Frankfurtu.	2
4.	Reference vključenih avtorjev in strokovnjakov.	5
5.	Akcijski načrt promocijskih aktivnosti za informiranje javnosti, opredelitev ciljnih skupin in orodij za njihovo doseganje, zagotavljanje visoke dostopnosti kulturnega programa, vključevanje in povezovanje z drugimi deležniki na področju.	8
Največje možno število točk pri kulturnih programih na področju bralne kulture		30
Kriteriji pri kulturnih programih na področju literarnih prireditev		
1.	Reference prijavitelja s poudarkom na kakovosti, odmevnosti, obiskanosti in promociji doslej izvedenih aktivnosti na področju literarnih prireditev.	5
2.	Vsebinska zaokroženost in kakovost prijavljenega programa glede na opredeljene cilje in namene. Pomen programa za obogatitev ponudbe na področju literarnih prireditev v Sloveniji in/ali zamejstvu. Pomen programa za razvoj slovenske literarne ustvarjalnosti in uveljavljanje avtorjev, ki delujejo na področju literature in humanistike v Sloveniji in/ali zamejstvu.	10

	Kriteriji	Točke
3.	Prijavljen program se navezuje na projekta udeležbe Slovenije kot častne gostje na knjižnem sejmu v Bologni in/ali v Frankfurtu.	2
4.	Reference vključenih avtorjev in strokovnjakov.	5
5.	Akcijski načrt promocijskih aktivnosti za informiranje javnosti, opredelitev ciljnih skupin in orodij za njihovo doseganje, pristop k razvoju občinstva vključno z zagotavljanjem visoke dostopnosti kulturnega programa, vključevanje in povezovanje z drugimi deležniki na področju.	8
Največje možno število točk pri kulturnih programih na področju literarnih prireditev		30

Vir: javni razpis za sofinanciranje knjižnega programa, javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige, javni razpis za sofinanciranje revijalnih programov in javni razpis za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev.

Agencija je v javnih razpisih natančneje opredelila posamezne kriterije:

- za pojem založniški standardi pri knjižnih in revijalnih programih ter kulturnih projektih za področje izdaje knjig je navedla, da pomeni predvsem ustrezno izbiranje vsebin in njihovo kakovost ter trženje, ki poveča izpostavljenost vsebin in zagotovi, da dosežejo širše bralstvo; prvi kriterij⁸⁵ ocenjuje odgovor na vprašanje, ali je bilo besedilo ustrezno pripravljeno za izid in ali so bili morebitni prevod, lektura, korektura, oblikovanje in oprema dovolj kakovostni, drugi kriterij⁸⁶ pa, ali je knjižno delo dovolj dostopno potencialnim bralcem ter ali je stopilo v dialog z javnostmi in kakšne odmeve je prejelo;
- za pojem kakovosti v prvem in drugem kriteriju pri knjižnih programih in kulturnih projektih za področje izdaje knjig je navedla, da pomeni raven profesionalne realizacije programske vsebine vključno z referencami izdajatelja, kakovost/kompetence avtorja in vrhunsko obvladovanje jezika; kakovost posameznih knjižnih del pomeni literarno kakovost, strokovne kompetence in ustrezen aparat pri humanističnih besedilih, ujemanje likovne govorice in vizualne podobe in besedilnega dela, kakovostno oblikovanje in postavitvev teksta, ki korespondira z vsebino in žanrom, in družbeno relevantnost;
- pojem pomen za slovenski knjižni trg v drugem kriteriju pri knjižnih programih in kulturnih projektih za področje izdaje knjig pomeni, da knjižni program oziroma projekt na trg prinaša dela v javnem interesu in torej spodbuja tisti segment založništva, ki je tržno manj zanimiv, vendar je z literarnega, kulturnega in družbeno-razvojnega vidika strateško pomemben na nacionalni ravni;
- pojem kakovosti v prvem in drugem kriteriju pri revijalnih programih pomeni raven profesionalne realizacije programske vsebine vključno z referencami izdajatelja, kakovost/kompetence avtorjev, vrhunsko obvladovanje jezika, avtonomnost mišljenja, zastopanost različnih žanrov, pestrost rubrik; pojem kakovosti vključuje tudi oceno družbene relevantnosti revije;

⁸⁵ Prvi kriterij se nanaša na prvi del opredelitve pojma založniški standardi, torej ustrezno izbiranje vsebin in njihova kakovost.

⁸⁶ Drugi kriterij se nanaša na drugi del opredelitve pojma založniški standardi, torej trženje, ki poveča izpostavljenost vsebin in zagotovi, da dosežejo širše bralstvo.

- pojem redno oziroma enakomerno izhajanje revije v tretjem kriteriju pri revijalnih programih pomeni predvsem, da so posamični zvezki periodike razvrščeni čez celotno koledarsko leto po vnaprej znanem načrtu izhajanja, dostopnem naročnikom in drugim kupcem, ter da revija izhaja ob napovedanih rokih;
- vsebinska zaokroženost v drugem kriteriju pri kulturnih programih na področju bralne kulture in literarnih prireditev pomeni kontinuirano izvajanje in vzdrževanje kakovosti prijavljenega programa skozi daljše časovno obdobje, najmanj pa v obdobju razpisa;
- pojem kakovosti v prvem in drugem kriteriju pri kulturnih programih na področju bralne kulture in literarnih prireditev pomeni predvsem raven profesionalne realizacije programske vsebine vključno z referencami izdajatelja, referencami vključenih avtorjev, predavateljev in drugih nastopajočih;
- pojem obogatitev ponudbe v drugem kriteriju pri kulturnih programih na področju bralne kulture in literarnih prireditev pomeni predvsem ponudbo programov, ki po vsebini in obsegu presegajo obstoječo ponudbo prireditev, ki vsebine prinašajo v okolja, kjer je pestrost ponudbe manjša;
- pojem razvoj občinstva v petem kriteriju pri kulturnih programih na področju literarnih prireditev opredeljuje pristope k doseganju čim večjega kroga občinstev (nacionalno, v zamejstvu) ter da se razširi dostop nezadostno zastopanih skupin do prijavljenih programov, opredeljuje pristope za iskanje novih inovativnih poti za ohranjanje občinstva, pridobivanje novega občinstva in raznolikost občinstva, vključno z doseganjem skupin, ki se trenutno ne kvalificirajo kot občinstvo, ter da se izboljšajo izkušnje obstoječega in prihodnjega občinstva in poglobijo odnosi z njim.

Vloge za leti 2020 in 2021 sta ocenjevali pristojni strokovni komisiji za knjižno in revijalno produkcijo ter za literarne prireditve in razvijanje bralne kulture, ki sta za posameznega prijavitelja podali opisno oceno in dodelili število točk glede na v javnem razpisu oblikovane kriterije. Strokovni komisiji sta obenem odločili o obsegu sofinanciranja programa oziroma projekta posameznega izbranega prijavitelja s številom knjižnih del, izborom revijalnih del in izborom programskih enot na področju bralne kulture in literarnih prireditev, ki naj bi jih agencija sofinancirala. Strokovni komisiji sta glede na določen obseg sofinanciranja programa oziroma projekta podali tudi predloge o višini sofinanciranja, razen pri sofinanciranju knjižnega programa, kjer višino sofinanciranja po usklajevanju z izbranim prijaviteljem glede na obseg in zahtevnost programa, izhodiščne izračune, določene v javnem razpisu, ter razpoložljiva sredstva določi agencija. Agencija v odločbi na podlagi predloga strokovne komisije določi obseg sofinanciranja, po usklajevanju z izbranim prijaviteljem pa z njim sklene pogodbo.

3.2.2.2.a Agencija je določila kriterije, ki so povezani s cilji javnih razpisov. Obenem je posamezne kriterije obrazložila, kar ocenjujemo kot pozitivno prakso, posebej ker jih agencija v preteklih tovrstnih javnih razpisih⁸⁷ ni podrobneje obrazložila. Slednje omogoča, da prijavitelji razumejo kriterije, da vedo, kaj se od njih zahteva, kakšen je način ocenjevanja posameznega kriterija, kaj naj v

⁸⁷ Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje javnih kulturnih programov na področjih knjige za obdobje 2016–2019, Javni razpis za izbor in sofinanciranje izvajalcev javnih kulturnih programov na področjih knjige za obdobje 2013–2015.

prijavi posebej izkažejo, in zagotavlja večjo objektivnost in enotnost ocenjevanja pri sicer večji meri subjektivnosti narave predmeta ocenjevanja.

3.2.2.2.b Posamezni kriteriji za ocenjevanje niso bili popolnoma jasni in merljivi, saj zahteve za prijavitelje povsod niso bile dovolj natančne in jasne ter ni bilo mogoče nedvoumno razumeti, kaj se od njih zahteva, torej kaj natančneje naj bi prijavitelji v okviru posameznih kriterijev predstavili, kar bi lahko vplivalo na pridobitev višjega števila točk, posledično pa to lahko vpliva na neenotnost in nejasnost članov strokovnih komisij pri ocenjevanju:

- kakovost, kot jo je agencija definirala v javnih razpisih za sofinanciranje knjižnih programov in kulturnih projektov v okviru prvega (doslej izdana dela) in drugega kriterija (prijavljen program oziroma projekt), se nanaša na že izdana knjižna dela, ne pa na prijavljena; strokovna komisija pri slednjih namreč ne more oceniti profesionalne realizacije programske oziroma projektne vsebine, vrhunskega obvladovanja jezika in kakovosti posameznih knjižnih del, saj ta v trenutku oddaje vloge še niso izdana; obenem ni jasna zahteva za prijavitelje in nadalje pri ocenjevanju, kaj natančneje naj bi prijavitelji predstavili pri profesionalni realizaciji programske oziroma projektne vsebine in vrhunskem obvladovanju jezika; iz kriterijev in njihove razlage izhaja tudi, da se reference založnika ocenjujejo tako pri prvem kot tudi pri drugem kriteriju; poleg tega agencija v prijavnem obrazcu ni vključila rubrik za predstavitev kakovosti doslej izdanih knjižnih del in kakovosti oziroma kompetenc avtorja že izdanih knjižnih del, kar bi prijaviteljem omogočalo celovit izkaz izpolnjevanja prvega kriterija, strokovni komisiji pa njegovo oceno;
- v javnih razpisih za sofinanciranje knjižnih programov in kulturnih projektov za področje izdaje knjig se kakovost avtorjev predstavi in ocenjuje tako pri drugem kot tudi pri tretjem kriteriju, v javnem razpisu za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev pa pri drugem in četrtem, kar predstavlja podvajanje iste vsebine pri 2 kriterijih;
- v javnem razpisu za sofinanciranje revijalnega programa pri prvem kriteriju pojem pomen javnega diskurza v slovenskem kulturnem prostoru ni bil opredeljen, iz obrazložitve tretjega kriterija o rednem in enakomernem izhajanju prijavljene revije pa ni izhajalo, ali so morali prijavitelji navedeno izkazati za izhajanje revije v preteklem letu ali v letu, za katero prijavljajo revijalni program;
- za pojem kakovosti, ki se pojavi v prvem in drugem kriteriju javnega razpisa za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev, ni jasna zahteva za prijavitelje in nadalje pri ocenjevanju, kaj naj bi prijavitelji predstavili za izkaz profesionalne realizacije programske vsebine; iz prijavnega obrazca je sicer razvidno, da so prijavitelji predstavili pretekle programske enote z doseganjem ciljnih skupin, ciljev in učinkov, reference prijavitelja s poudarkom na kakovosti, odmevnosti, obiskanosti in izvedenih promocijskih dejavnostih pri doslej izvedenih aktivnostih ter reference avtorjev; poleg tega prijavitelji profesionalne realizacije programske vsebine niso mogli opisati za prijavljeni program, ker še ni bil izveden in ga niti ni možno oceniti.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj v javnih razpisih za sofinanciranje programov in projektov poda razlago vseh kriterijev. Med kriterije naj vključi le takšne, ki jih prijavitelji lahko izkažejo in jih bo strokovna komisija lahko ocenila. Poleg tega naj kriterije kakovosti opredeli posebej za doslej izdana knjižna dela oziroma za že izvedene aktivnosti in posebej za prijavljeni program oziroma projekt. Pri opredelitvah vseh kriterijev naj se izogne podvajanju kriterijev oziroma njihovih delov.

3.2.2.2.c Pri javnih razpisih za sofinanciranje knjižnih programov in kulturnih projektov za področje izdaje knjig smo ugotovili, da so bile ocene pristojne strokovne komisije na podlagi kriterijev obrazložene, bile pa so pomanjkljivo utemeljene, zato v vseh primerih ni mogoča naknadna preverljivost ocenjevanja. Slednje predstavljamo z naslednjimi primeri.

Primeri:

Utemeljitev ocene strokovne komisije za prijavljeni knjižni program založbe, ki je prejela najvišji možni znesek sofinanciranja za leto 2020, je bila najbolj skopa od utemeljitev ocen vseh prijaviteljev. Poleg tega ni razvidna utemeljitev po posameznih kriterijih in je težko oceniti, kateri kriterij je strokovna komisija utemeljevala s posamezno trditvijo. Poleg tega ni bilo jasno razvidno, ali z določeno utemeljitvijo komisija ocenjuje pretekli ali prijavljeni knjižni program. Za leto 2021 je strokovna komisija podala boljšo obrazložitev po posameznih kriterijih, še vedno pa so bile obrazložitve pomanjkljive pri prvem, tretjem in četrtem kriteriju.

Strokovna komisija v oceni knjižnega programa založbe, ki je v letih 2020 in 2021 prejela drugi najvišji znesek sofinanciranja, za leto 2021 pri prvem in tretjem kriteriju ni podala obrazložitve za dodelitev najvišjega števila točk, pomanjkljivo pa sta bila obrazložena tudi drugi in četrty kriterij.

Podobno smo ugotovili tudi pri oceni knjižnega programa tretje založbe, ki smo jo preverili v reviziji.

Strokovna komisija ni podala obrazložitve za dodelitev najvišjega števila točk revijalnega programa prijavitelja za leto 2020 pri drugem kriteriju.

Poleg tega je iz poročila strokovne komisije razvidno, da v posameznih primerih številčna ocena po točkah ni vedno sledila opisni oceni.

Primer:

Iz opisne ocene programa enega od prijaviteljev izhaja, da bi moral prejeti 29 od 30 točk, iz številčne ocene pa izhaja dodelitev 30 točk. V odločbi, ki jo je izdala agencija, je navedeno, da je komisija prijavljeni knjižni program ocenila z 29 točkami.

Iz opisne ocene programa drugega prijavitelja pa izhaja, da bi moral prejeti 28 točk, iz številčne ocene, ki je navedena tudi v odločbi agencije, pa izhaja dodelitev 27 točk.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj zagotovi ustrezno utemeljitev ocen pristojne strokovne komisije za knjižne programe in projekte, in sicer po kriterijih in glede na njihovo obrazložitev v javnem razpisu, da s tem omogoči naknadno preverljivost ocenjevanja. Poleg tega naj ob pripravi poročila strokovne komisije za oceno prijavljenih knjižnih programov in projektov preveri skladnost opisne ocene s številčno.

3.2.2.2.d Iz javnega razpisa za sofinanciranje knjižnih programov je izhajalo, da je agencija sofinancirala najmanj 7 in največ 24 knjig, na podlagi javnega razpisa za sofinanciranje kulturnih projektov za področje izdaje knjig pa najmanj 1 in največ 6 knjig. O obsegu sofinanciranja knjižnega programa oziroma projekta posameznega prijavitelja (o številu sofinanciranih knjig) odloča strokovna komisija. V javnih razpisih ni bilo določeno, na kakšen način strokovna komisija odloči o obsegu sofinanciranja. Iz poročil strokovne komisije pa razlogi za določitev sofinanciranja določenega števila knjig iz prijavljenega knjižnega programa niso razvidni, niti ni navedeno, katere knjige iz prijavljenega programa (v primeru, da agencija ne sofinancira vseh prijavljenih knjig) bo agencija sofinancirala. Za slednje iz pravilnika o postopkih javnega razpisa izhaja le, da po izdani odločbi o sofinanciranju prijavitelj in pristojni uslužbenec agencije uskladi prijavljeni program ali projekt v okviru odobrenih sredstev, o ustreznosti določitve pa odloči direktor. Takšen način odločanja o obsegu sofinanciranja ni primeren in transparenten, saj manko opredelitve načina določitve števila knjig, ki jih bo agencija sofinancirala (na primer glede na doseženo število točk, glede na oceno vsake prijavljene knjige v knjižnem programu oziroma projektu in podobno), omogoča neobjektivno odločanje agencije.

Pojasnilo agencije

Pri javnem razpisu za sofinanciranje knjižnih programov strokovna komisija število knjig določi glede na število prijavljenih knjig, glede na skupno število knjig, ki jih izda založba, glede na obseg sofinanciranja in realizacijo v preteklih letih, glede na število zaposlenih ali pogodbenih urednikov. Ker se ocenjuje knjižni program kot celota, komisija ne oceni vsake posamične knjige, pač pa celoto programa.

Agencija teh ali drugih kriterijev za določitev števila knjig v javnih razpisih ali navodilih strokovni komisiji ni navedla, prav tako ni bila obrazložena njihova uporaba.

Agencija glede na odločitev strokovne komisije o obsegu sofinanciranja ob upoštevanju upravičenih stroškov in izhodiščnih izračunov, določenih v javnem razpisu, določi višino sofinanciranja, kar ocenjujemo za ustrezno.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj v javnih razpisih in pozivih za sofinanciranje knjižnih programov in projektov opredeli način določitve obsega sofinanciranja programa oziroma projekta z določitvijo objektivnih kriterijev in zagotovi, da bo pristojna strokovna komisija v svojem poročilu o oceni prijavljenih knjižnih programov in projektov pojasnila način uporabe teh kriterijev za določitev obsega sofinanciranja knjižnega programa oziroma projekta posameznega prijavitelja.

3.2.2.2.e Pri 2 prijavljenih revijalnih programih za leto 2020 je strokovna komisija pri ocenjevanju vlog, prispelih na javni razpis za sofinanciranje revijalnih programov, z največjim številom točk ocenila izpolnjevanje petega kriterija, čeprav ga v trenutku prijave in ocene vloge revijalni program ni izpolnjeval. Ker je strokovna komisija pri ocenjevanju vlog za leto 2021 ugotovila, da prijavitelj kriterija v letu 2020 ni izpolnil, mu pri oceni tega kriterija v letu 2021 ni dodelila točk. Prijavitelj tako ne bi dosegel praga sofinanciranja revijalnega programa v letu 2021, zato mu je komisija pri drugem kriteriju dodelila več točk ob enaki obrazložitvi ocene kot v letu 2020, ko mu je pri tem kriteriju dodelila manj točk. Primer predstavljamo spodaj.

Primer:

Iz javnega razpisa za sofinanciranje revijalnih programov je izhajalo, da prijavitelji pri petem kriteriju – redna rubrika za predstavljanje književnih novosti oziroma kritiška refleksija knjižnih izdaj prejmejo 2 točki, če v njihovih revijah takšna rubrika obstaja, oziroma 0 točk, če ne obstaja. 2 prijaviteljema je strokovna komisija za leto 2020 pri navedenem kriteriju dodelila po 2 točki, četudi redne rubrike v svojih revijah nista imela, ob tem pa sta navedla, da jo bosta uvedla v letu 2020. Pri ocenjevanju revijalnega programa za leto 2021 je strokovna komisija ugotovila, da prijavitelja tega v letu 2020 nista storila, zato jima je pri tem kriteriju v letu 2021 dodelila 0 točk. Ker eden izmed prijaviteljev tako v letu 2021 ne bi dosegel praga za sofinanciranje, mu je strokovna komisija pri tretjem kriteriju (redno in enakomerno izhajanje revijalnega programa) dodelila 2 točki več kot v letu 2020 ne glede na to, da je bila njena obrazložitev ocene tega kriterija v letu 2021 enaka kot v letu 2020.

Strokovna komisija je v navedenem primeru prijaviteljema pri oceni petega kriterija dodelila najvišje število točk, čeprav v svoji vlogi nista izkazala, da kriterij izpolnjujeta. Strokovna komisija pri tem ni upoštevala določil 12. člena pravilnika o postopkih javnega razpisa ter ni ocenila in ovrednotila kriterijev, kot so bili določeni v objavi javnega razpisa. Ob tem program enega od prijaviteljev ne bi dosegel praga sofinanciranja, kar pomeni, da je strokovna komisija s svojo odločitvijo sprejela v sofinanciranje revijalni program, ki ga agencija ne bi smela sofinancirati. Poleg tega je strokovna komisija neustrezno ocenila program istega prijavitelja za leto 2021, saj mu je pri tretjem kriteriju z enako obrazložitvijo kot za leto 2020 dodelila višje število točk.

3.2.2.2.f Ocene strokovne komisije za literarne prireditve in razvijanje bralne kulture na podlagi kriterijev iz javnega razpisa za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev so bile ustrezno utemeljene in obrazložene. Prav tako je iz njih mogoče razbrati razloge za podajo ocene.

3.2.2.2.g Predlog višine sofinanciranja kulturnega programa posameznega prijavitelja za izbrane programske enote poda pristojna strokovna komisija. Iz javnega razpisa za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev in javnega razpisa za sofinanciranje revijalnih programov izhaja, da je višina odobrenih sredstev odvisna od obsega, števila zvezkov (pri revijalnem programu) in finančne zahtevnosti programa ter sredstev, ki so namenjena razpisu, pri čemer med izbranimi programi ni primerljivosti glede višine odobrenih sredstev v sorazmerju z višino prejetih točk. Način uporabe teh kriterijev iz javnega razpisa ali morebitnih navodil za člane strokovnih komisij ni razviden. To pomeni, da je odločitev o obsegu financiranja prepuščena subjektivni presoji članov strokovne komisije. Razlogi za določitev višine odobrenih sredstev niso razvidni niti iz poročil pristojne strokovne komisije niti iz odločbe agencije, kar ocenjujemo kot

neustrezno ravnanje. Primeri določitve višine sofinanciranja programov nekaterih prijaviteljev so navedeni v nadaljevanju.

Primeri:

Izbrani prijavitelj, ki je v letih 2020 in 2021 prejel največ sredstev za izvedbo kulturnega programa s področja bralne kulture, v obeh letih ni prejel najvišjega števila točk strokovne komisije, kar sicer po besedilu javnega razpisa ne vpliva na višino odobrenih sredstev. Poleg tega v primerjavi z ostalimi prijavitelji ni imel najvišjega načrtovanega zneska izvedbe svojega kulturnega programa. Ob tem je prijavil le 1 programsko enoto v okviru svojega kulturnega programa, nekateri pa več. Ne glede na navedeno je po znesku sofinanciranja in glede na delež sofinanciranja načrtovanih upravičenih stroškov kulturnega programa prejel največ sredstev. Za 1 programsko enoto je namreč prejel 40.000 EUR, kar je predstavljalo 44 % načrtovanih upravičenih stroškov, drug prijavitelj pa je za 2 programske enote ob višjih načrtovanih upravičenih stroških prejel 16.000 EUR, kar je predstavljalo 13 % načrtovanih upravičenih stroškov.

Na področju literarnih prireditev je agencija 2 izbranim prijaviteljema v letih 2020 in 2021 odobrila sofinanciranje od 34 do 45 % načrtovanih upravičenih stroškov, 2 prijaviteljema z enakim številom točk, kar na višino odobrenih sredstev sicer ne vpliva, ob sicer nižjih načrtovanih upravičenih stroških, pa le od 16 do 18 % načrtovanih upravičenih stroškov.

Agencija je izbranim prijaviteljem v letih 2020 in 2021 odobrila med 2 do 70 % načrtovanih upravičenih stroškov za izvedbo revijalnih programov. Pri tem je izbranemu prijavitelju v letu 2021 odobrila sofinanciranje 66 % načrtovanih upravičenih stroškov, drugemu prijavitelju z enakim številom točk pa 37 % načrtovanih upravičenih stroškov, četudi so bili njegovi načrtovani upravičeni stroški nižji.

Pojasnilo agencije

Na dokončno odločitev o odobritvi višine sofinanciranja kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev vplivajo reference prijaviteljev, sodelujočih, finančna konstrukcija, število nastopajočih, število udeležencev, doseg posameznih programskih enot (dogodkov), tudi sama (ne)realnost izkaza načrtovanih stroškov v primerjavi s preteklimi izvajanjem istih programskih enot.

Opozarjamo, da agencija z opisanim načinom določitve višine sredstev, ki jih prejme posamezni prejemnik, ne zagotavlja transparentnosti pri dodeljevanju sredstev. Agencija v javnih razpisih za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev ter revijalnih programov ni opredelila načina določitve obsega sredstev, ki jih za svoj program prejme posamezni prejemnik, in sicer z vnaprej določenimi kriteriji za določitev višine sofinanciranja upravičenih stroškov, niti ni izkazala oziroma obrazložila razlogov za svoje odločitve. S tem po naši oceni ni izpolnjeno utemeljeno pričakovanje prijaviteljev, da na podlagi besedila javnega razpisa lahko ocenijo, v kakšnem obsegu bo financiran njihov program, če bo izbran za sofinanciranje, in temu pričakovanju prilagodijo finančno konstrukcijo programa. Prav tako je okrnjeno njihovo pravno varstvo, saj v odločbah agencije niso predstavljeni uporabljeni kriteriji za določitev obsega sofinanciranja programov, kar je nujno za podajo vsebinske pritožbe zoper odločbo agencije v delu, ki se nanaša na obseg sofinanciranja. Pomanjkljiva obrazložitev odločitve namreč onemogoča vsebinski preizkus njene ustreznosti.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj v javnih razpisih in pozivih opredeli način oziroma kriterije za določitev višine sofinanciranja upravičenih stroškov in zagotovi, da bodo pristojne strokovne komisije upoštevale tako določene kriterije pri pripravi predlogov sofinanciranja programov in projektov, v svojih poročilih o oceni prijavljenih programov pa pojasnile razloge za določitev višine sofinanciranja programa posameznega prijavitelja.

3.2.3 Javni razpis za štipendije iz knjižničnega nadomestila

Agencija dodeljuje štipendije za ustvarjalnost iz naslova knjižničnega nadomestila. Aprila 2021 je objavila javni razpis za štipendije iz knjižničnega nadomestila. Okvirna vrednost javnega razpisa je znašala 537.410 EUR.

Na podlagi Pravilnika o izvajanju knjižničnega nadomestila agencija delovne štipendije za ustvarjalnost dodeljuje na 5 različnih področjih, kjer nastaja knjižnično gradivo, in sicer na področju leposlovja, prevodov leposlovnih in humanističnih del iz tujih jezikov v slovenščino ter prevodoslovnih del, ilustracije in fotografije, glasbe in filma. Tabela 12 predstavlja osnovne podatke o javnem razpisu za štipendije iz knjižničnega nadomestila v letu 2021.

Tabela 12 Osnovni podatki o javnem razpisu za štipendije iz knjižničnega nadomestila

	Leto 2021
Okvirna vrednost razpisa, v EUR	537.410
Število prijaviteljev	143
Število prejemnikov	120
Sofinanciranje skupaj, v EUR	537.410

Vir: javni razpis za štipendije iz knjižničnega nadomestila, podatki agencije.

Agencija je v javnem razpisu navedla, da je namen izvajanja knjižničnega nadomestila ter podeljevanja štipendij za ustvarjalnost kot oblika podpore izvirni ustvarjalnosti avtorjev knjižničnega gradiva, ki je predmet javne izposoje v splošnih knjižnicah, spodbujati ustvarjalnost posameznikov na področjih kulture, na katerih se ustvarja knjižnično gradivo in ki so v javnem interesu.

Izpolnjevanje v javnem razpisu določenih pogojev preveri komisija za odpiranje vlog, ki jo izmed zaposlenih na agenciji imenuje direktor agencije, postopek ocenjevanja in vrednotenja pa opravi pristojna delovna komisija, ki jo za posamezno področje razpisa imenuje direktor agencije izmed strokovnjakov, ki jih na poziv predlagajo stanovska društva s posameznega področja. Po podaji predloga pristojne delovne komisije direktor agencije odloči o vlogi z odločbo, po tem pa agencija s prejemnikom štipendije sklene pogodbo.

3.2.3.a Postopek dodelitve štipendije v letu 2021 smo preverili na področju leposlovja in področju prevajanja, ki sta predstavljala 80 % višine dodeljenih štipendij. Agencija je v javnem razpisu za

štipendije iz knjižničnega nadomestila predmet in namen razpisa opredelila v skladu s predpisi in dokumenti načrtovanja.

3.2.3.1 Pogoji v javnem razpisu za štipendije iz knjižničnega nadomestila

Agencija je v javnem razpisu za štipendije iz knjižničnega nadomestila določila splošne in posebne pogoje, ki so jih morali izpolnjevati prijavitelji. Pogoji so bili določeni za vsako od 5 področij razpisa.

Na področju leposlovja se delovne štipendije za ustvarjalnost podeljujejo kot delovne, raziskovalne in izobraževalne štipendije, in sicer v kategoriji uveljavljeni ustvarjalci in v kategoriji perspektivni ustvarjalci. Na področju prevajanja pa se delovne štipendije za ustvarjalnost podeljujejo kot delovne in rezidenčne štipendije, in sicer v kategoriji uveljavljeni prevajalec oziroma prevodoslovec in v kategoriji perspektivni prevajalec oziroma prevodoslovec. Prijavitelji so v vlogi podali izjavo, da sprejemajo vse splošne in posebne pogoje iz javnega razpisa. Večina splošnih pogojev je bila določena za prijavitelje⁸⁸, ostali splošni in posebni pogoji pa so bili bolj neposredno povezani z namenom dodelitve štipendij in jih navaja Tabela 13.

Tabela 13 Pogoji, ki so neposredno povezani z namenom dodelitve štipendij

Pogoj	
Splošni pogoji	Pri prijavi se upoštevajo vsebinske opredelitve razpisnih področij ter kategorije in vrste štipendij za ustvarjalnost skladno z besedilom razpisa.
Posebni pogoji – leposlovje	<i>Posebni pogoji za uveljavljene ustvarjalce</i>
	Prijavitelj ima najmanj 1 samostojno izvirno monografsko leposlovno publikacijo v knjižni izposoji.
	Prijavitelj se lahko prijavi le na eno od razpisanih štipendij na področju leposlovja.
	Raziskovalno štipendijo na področju leposlovja lahko prijavitelj prejme vsako leto.
	Izobraževalno štipendijo na področju leposlovja lahko prijavitelj prejme vsako drugo leto. Prijavitelji, ki so v letu 2020 prejeli izobraževalno štipendijo na področju leposlovja iz naslova knjižničnega nadomestila, na tem razpisu ne morejo kandidirati za izobraževalno štipendijo.
	Delovno štipendijo na področju leposlovja lahko prijavitelj prejme vsako tretje leto. Prijavitelji, ki so delovno štipendijo iz naslova knjižničnega nadomestila na področju leposlovja prejeli v letih 2019 ali 2020, na tem razpisu ne morejo kandidirati za delovno štipendijo.
	Prijavitelj v letu 2021 ne more prejeti delovne štipendije za vrhunske ustvarjalce iz tovrstnega javnega razpisa ⁸⁹ in štipendije na področju leposlovja iz naslova knjižničnega nadomestila.
	<i>Posebni pogoji za perspektivne ustvarjalce</i>
	Prijavitelj do zaključka razpisa še ni dopolnil 35 let ali nima več kot 2 samostojnih izvirnih monografskih leposlovnih publikacij v knjižni izposoji.

⁸⁸ Na primer pogoj, da imajo v času prijave na razpis izpolnjene vse pogodbene obveznosti oziroma urejena medsebojna razmerja z agencijo, da v letih 2020 in 2021 na področju, na katero se prijavljajo na tem razpisu, niso prejeli delovne štipendije za samozaposlene ali druge štipendije ministrstva ali Slovenskega filmskega centra.

⁸⁹ Javni razpis za izbor prejemnikov delovnih štipendij za vrhunske ustvarjalce v letu 2021.

Pogoj	
	Prijavitelj se lahko prijavi le na eno od razpisanih štipendij na področju leposlovja.
	Raziskovalno štipendijo lahko prijavitelj prejme največ 3-krat – prijavitelji, ki so raziskovalno štipendijo iz naslova knjižničnega nadomestila na področju leposlovja prejeli že 3-krat, ne morejo kandidirati na tem razpisu v kategoriji perspektivni ustvarjalec.
	Izobraževalno štipendijo lahko prijavitelj prejme največ 2-krat – prijavitelji, ki so izobraževalno štipendijo iz naslova knjižničnega nadomestila na področju leposlovja prejeli že 2-krat, ne morejo kandidirati na tem razpisu v kategoriji perspektivni ustvarjalec.
	Delovno štipendijo lahko prijavitelj prejme največ 1-krat – prijavitelji, ki so delovno štipendijo iz naslova knjižničnega nadomestila na področju leposlovja že prejeli, ne morejo kandidirati na tem razpisu v kategoriji perspektivni ustvarjalec.
Posebni pogoji – prevajanje	<i>Posebni pogoji za uveljavljene in perspektivne prevajalce</i>
	Kandidirajo lahko prevajalci zahtevnih leposlovnih in humanističnih knjižnih del iz tujih jezikov v slovenski jezik in avtorji prevodoslovnih knjižnih projektov, ki se prijavljajo samo z enim prevodnim oziroma prevodoslovnim delom, ki je izšlo ali za katero je sklenjena ustreznna pogodba z založnikom v času od 1. 1. 2020 do datuma zaključka razpisa.
	Delovno štipendijo iz naslova knjižničnega nadomestila lahko prijavitelj prejme vsako drugo leto.
	Rezidenčno štipendijo iz naslova knjižničnega nadomestila lahko prijavitelj prejme vsako leto, vendar v istem letu ne more prejeti tudi delovne štipendije.
	Prijavitelj v letu 2021 ne more prejeti delovne štipendije za vrhunske ustvarjalce kot prevajalec iz naslova posebnega razpisa ⁹⁰ in štipendije na področju prevajanja iz naslova knjižničnega nadomestila.
	Prijavitelj v letu 2021 za isti namen in isti projekt ne more pridobiti rezidenčne štipendije iz naslova knjižničnega nadomestila in sredstev na pozivu agencije za sofinanciranje mobilnosti avtorjev ⁹¹ .
	Prijavitelj se lahko prijavi le za eno od razpisanih štipendij, z enim prevodnim oziroma prevodoslovnim delom.
	<i>Posebni pogoj za perspektivne prevajalce</i>
	Bibliografija prijavitelja mora obsegati vsaj 2 samostojni prevodni monografiji s področja zahtevnega leposlovja ali humanistike, objavljeni v tiskani obliki, ali prevode zahtevnejših leposlovnih ali humanističnih besedil, objavljene v monografijah ali referenčnih revijah, v skupnem obsegu vsaj 30 avtorskih pol ali 1.200 verzov.
	<i>Posebni pogoj za rezidenčne štipendije</i>
	Prevajalci in prevodoslovci se lahko prijavijo za udeležbo na mednarodnih prevajalskih srečanjih, seminarjih, simpozijih, kongresih ter študijskih/rezidenčnih bivanjih, namenjenih prevajanju, ki bodo izpeljani v tekočem letu.

Vir: javni razpis za štipendije iz knjižničnega nadomestila.

3.2.3.1.a Ugotovili smo, da so bili pogoji, ki so jih morali izpolnjevati prejemniki štipendij s področja knjižničnega nadomestila, povezani s predmetom in namenom javnega razpisa. Pogoji so bili obenem jasni in preverljivi.

⁹⁰ Tako kot opomba 89.

⁹¹ Javni poziv za izbor kulturnih projektov na področju mobilnosti v tujini za leto 2021.

3.2.3.2 Kriteriji v javnem razpisu za štipendije iz knjižničnega nadomestila

Pri dodeljevanju delovnih štipendij za ustvarjalnost se kot kriterij izbire upošteva kakovostna izvirnost, ki se ocenjuje na podlagi doseženih publicističnih, kritičnih in strokovnih referenc. Podrobnejše kriterije je agencija določila v javnem razpisu, ki ga pripravi na podlagi strokovnih izhodišč, oblikovanih v sodelovanju s stanovskimi društvi s posameznega razpisnega področja.⁹² Za področje leposlovja je agencija oblikovala kriterije v sodelovanju z Društvom slovenskih pisateljev, za področje prevodov pa v sodelovanju z Društvom slovenskih književnih prevajalcev. Kriteriji so bili določeni za posamezno področje dodeljevanja štipendij, za posamezno kategorijo prejemnikov (za uveljavljene oziroma vrhunske ter perspektivne ustvarjalce) in posamezno vrsto štipendije. Kriteriji so ovrednoteni s točkami, prag za dodelitev štipendij pa je določen po posameznih področjih, kategorijah in vrstah štipendij. Kriteriji so bili v javnem razpisu podrobneje obrazloženi le za področje leposlovja, ne pa tudi za ostala področja.

Deleže sredstev za dodelitev štipendij za posamezno področje in znotraj tega deleže za posamezne vrste štipendij določa Pravilnik o izvajanju knjižničnega nadomestila, v javnem razpisu pa so določeni predvideni zneski posameznih vrst štipendij po področjih in kategorijah, končno višino pa agencija določi na podlagi števila prejetih vlog oziroma števila vlog, ki dosežejo prag za financiranje po področjih, kategorijah in vrstah štipendij.

Tabela 14 Kriteriji za ocenjevanje vlog na področju leposlovja

Kriteriji na področju leposlovja		Točke	
		Uveljavljeni ustvarjalci	Perspektivni ustvarjalci
1.	Prepoznavnost	16	8
2.	Odmevnost	14	26
3.	Dosežki in reference avtorja	36	30
4.	Vrhunskost	45	45
5.	Vsebinski koncept vloge	5	6
Najvišje skupno število točk		116	115

Vir: javni razpis za štipendije iz knjižničnega nadomestila.

Prag za dodelitev štipendije za vrhunske avtorje za delovne štipendije je bil 90 točk, za izobraževalne štipendije 70 točk in za raziskovalne štipendije 60 točk. Za dodelitev štipendije za perspektivne avtorje pa je bil določen prag za delovne štipendije 80 točk, za izobraževalne štipendije 60 točk in za raziskovalne štipendije 50 točk.

⁹² 10. člen Pravilnika o izvajanju knjižničnega nadomestila.

Tabela 15 Kriteriji za ocenjevanje vlog za delovne štipendije na področju prevajanja

Kriteriji za delovne štipendije na področju prevajanja		Točke	
		Uveljavljeni prevajalci	Perspektivni prevajalci
1.	Bibliografija prevedenih del, objavljenih v knjižni ali revijalni obliki ali na radiu/televiziji.	10	10
2.	Zahtevnost in obseg prevodnega/prevodoslovnega projekta in vloga prevoda/prevodoslovnega dela v ciljni kulturi.	10	10
3.	Nagrade s področja prevajanja (Sovretova, Jermanova, Prešernova nagrada in nagrada Prešernovega sklada).	4	/
4.	Lavrinova diploma in nacionalna nagrada tuje države s področja prevajanja.	3	/
5.	Manjše domače in tuje nagrade in priznanja s področja prevajanja (na primer zlata hruška, Lirikonov zlat) ter nagrada Radojke Vrančič.	2	/
6.	Prevodoslovna izobraževalna in delovna bivanja v tujini.	3	3
7.	Uveljavljenost in prispevek prijavitelja na področju prevajalstva.	5	/
8.	Nagrada Radojke Vrančič.	/	5
9.	Manjše domače in tuje nagrade in priznanja s področja prevajanja (na primer zlata hruška, Lirikonov zlat).	/	4
10.	Delovanje prijavitelja na področju prevajalstva in sorodnih področjih (na primer javni nastopi in branja, objavljanje člankov in prevajalsko-literarnih prispevkov v medijih, vodenje delavnic, organizacija dogodkov in drugo).	/	5
Najvišje skupno število točk		37	37

Vir: javni razpis za štipendije iz knjižničnega nadomestila.

Prag za dodelitev delovne štipendije za uveljavljene prevajalce oziroma prevodoslovce je bil 22 točk, za perspektivne prevajalce oziroma prevodoslovce pa 19 točk.

Prijavnemu obrazcu za dodelitev štipendije na področju leposlovja je bil priložen Točkovnik Društva slovenskih pisateljev za štipendije iz naslova knjižničnega nadomestila, v katerem so bili vsi kriteriji podrobneje razloženi, znotraj posameznega kriterija pa je bilo za posamezen del v točkovniku opredeljenega kriterija določeno število točk. Delovna komisija za področje leposlovja je takšen način točkovanja tudi uporabila pri ocenjevanju in vrednotenju posamezne vloge. Za področje prevajanja podrobnejše obrazložitve kriterijev, tako kot na področju leposlovja, ni bilo. Delovni komisiji za področje leposlovja in prevajanja sta podali predlog višine posamezne štipendije glede na razpoložljiva sredstva za ti področji ter število prejetih in popolnih vlog.

3.2.3.2.a Agencija je določila kriterije, ki so bili povezani s predmetom in namenom javnega razpisa, pri čemer je upoštevala tudi strokovna izhodišča, oblikovana v sodelovanju s stanovskimi društvi. Agencija v javnem razpisu posameznih kriterijev ni obrazložila. Za področje leposlovja je prijavnemu obrazcu priložila točkovnik, v katerem so posamezni kriteriji obrazloženi in razdelani, kar pomeni, da so zahteve za prijavitelje jasne, poleg tega pa omogočajo večjo mero objektivnosti ocenjevanja. Prijavni obrazci za področje prevajanja pa so bili zastavljeni na način, da so lahko prijavitelji navedli oziroma izkazali doseganje posameznih kriterijev, niso pa bili kriteriji obrazloženi in razdelani na način kot na področju leposlovja, kar bi omogočilo večjo mero objektivnosti pri ocenjevanju prijav. Opredelitev kriterijev na področju leposlovja ocenjujemo kot dobro prakso, ki bi jo bilo primerno

smiselno vključiti tudi na ostala področja v okviru tega javnega razpisa, pa tudi v preostale javne razpise in pozive, ki jih izvaja agencija.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj v javnih razpisih za štipendije iz knjižničnega nadomestila navede podrobnejšo razlago in razčlenitev kriterijev za vsa področja dodeljevanja štipendij za ustvarjalnost iz naslova knjižničnega nadomestila, kot je storila pri dodelitvi štipendij na področju leposlovja.

3.2.3.2.b Ugotovili smo, da agencija v javnem razpisu za štipendije iz knjižničnega nadomestila ni natančneje navedla časovnosti izkazovanja posameznih kriterijev, v okviru katere naj bi prijavitelji izkazovali svojo ustvarjalnost oziroma kakovostno izvirnost in kot jo posledično upošteva pristojna delovna komisija. V prijavnem obrazcu za področje leposlovja je bila časovna opredelitev pri posameznih kriterijih določena, pri posameznih kriterijih pa je bilo določeno, da se upošteva izkaz posameznega kriterija ali njegovega dela v daljšem časovnem obdobju. Na takšen način je prijave ocenjevala tudi delovna komisija za področje leposlovja.

Primer:

Prejemnik izobraževalne štipendije za vrhunske avtorje na področju leposlovja je pri kriteriju prepoznavnosti izkazal oziroma navedel avtorska dela, ki so stara tudi do 18 let, pri kriteriju dosežkov in referenc avtorja pa je navedel nagrade tudi do izpred 20 let.

ZKnj-1 in Pravilnik o izvajanju knjižničnega nadomestila sicer ne določata časovne omejitve pri izkazovanju ustvarjalnosti oziroma kakovostne izvirnosti prejemnikov sredstev, ne glede na to pa bi bila njegova določitev smotrna predvsem zaradi jasnosti zahteve za prijavitelje in morebitne omejitve tega obdobja.

Ukrep agencije

Agencija je v Javnem razpisu za izbor prejemnikov štipendij za ustvarjalnost iz naslova knjižničnega nadomestila za leto 2023⁹³ v prijavnem obrazcu za področje leposlovja pri kriteriju prepoznavnosti časovno omejila opis literarnega opusa prijavitelja, pri kriterijih dosežki in reference avtorja ter vrhunskost pa prejete nagrade.

3.2.4 Druge ugotovitve iz izvajanja javnih razpisov

3.2.4.a Agencija je v javnem razpisu za sofinanciranje knjižnih programov, v javnem razpisu za sofinanciranje revijalnih programov in v javnem razpisu za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev navedla, da bo odpiranje vlog potekalo na agenciji ter da ni javno. Komisija je odpiranje vlog, prispelih na javne razpise, izvedla januarja 2020. Agencija bi

⁹³ Uradni list RS, št. 46/23.

morala v skladu z ZUJIK prijaviteljem dopustiti možnost, da prisostvujejo odpiranju vlog. Pravilnik o postopkih javnega razpisa v 10. členu obenem določa, da se v zapisniku o odpiranju vlog med drugim navedejo imena navzočih oseb, ki kandidirajo na razpisu, oziroma njihovih predstavnikov. Agencija s tem, ko ni omogočila javnega odpiranja vlog, ni ravnala transparentno, saj bi morali prijavitelji imeti možnost prisostvovanja pri odpiranju vlog zaradi uveljavljanja svojega pravnega interesa.

3.2.4.b Člane strokovnih komisij agencije, ki podajo ocene o predlogih programov in projektov ter oblikujejo predlog njihovega sofinanciranja, imenuje svet agencije. Kandidati za člane strokovnih komisij pred imenovanjem svetu agencije med drugim predložijo izjavo o navzkrižju interesov, s katero razkrijejo vse relevantne okoliščine, ki bi lahko vplivale na njihovo nepristransko in objektivno opravljanje nalog. Če te okoliščine pri članu nastopijo po imenovanju oziroma med opravljanjem dela, jih je tudi dolžan nemudoma sporočiti svetu agencije. Član strokovne komisije je dolžan spoštovati načela doslednega izogibanja navzkrižju interesov, integritete, transparentnosti, objektivnosti in etike, pri tem pa mora upoštevati predpise, ki urejajo vprašanja navzkrižja interesov. Če se član znajde v navzkrižju interesov, se mora nemudoma izločiti iz obravnave v konkretni zadevi.⁹⁴ Ugotovili smo, da so se člani strokovne komisije za knjižno in revijalno produkcijo in člani strokovne komisije za literarne prireditve in razvijanje bralne kulture pri obravnavi in ocenjevanju vlog, prispelih na javna razpisa za sofinanciranje knjižnih programov in za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev v letu 2020 in 2021, različno izločali iz obravnave konkretne vloge, kar ponazarjamo v spodnjem primeru.

Primer:

Iz zapisov strokovne komisije za knjižno in revijalno produkcijo s področja leposlovja in humanistike o oceni vlog, prispelih na javni razpis za sofinanciranje knjižnega programa za leti 2020 in 2021, je razvidno, da se je na primer član komisije pri 2 prijaviteljih izločil v obeh letih, pri nekaterih prijaviteljih pa so se člani izločili le v enem letu, ne pa v obeh. Članica se je na primer izločila pri 1 prijavitelju na javnem razpisu za sofinanciranje knjižnega programa za leto 2020, ne pa tudi pri obravnavi vloge istega prijavitelja na razpisu za sofinanciranje revijalnega programa za isto leto. Poleg tega je članica, ki se je v letu 2021 izločila iz obravnave prijave 1 založbe, v imenu strokovne komisije pripravila opisno oceno prijave te založbe.

Pojasnilo agencije

Člani strokovnih komisij se izločajo glede na sodelovanje s prijaviteljem (kot avtor, urednik, družinski član in podobno) na posameznem področju (knjižni program, bralna kultura ali literarne prireditve) v letu, ki je predmet obravnave, ali če z njim dolgotrajno sodeluje.

Agencija je v 4. in 5. členu pravilnika o strokovnih komisijah opredelila, da člani strokovnih komisij podajo izjavo o navzkrižju interesov ter dolžnost izogibanju, ni pa natančneje opredelila, kdaj in v katerih primerih se morajo člani izločati. Glede na to, da so v strokovne komisije imenovani strokovnjaki s svojega področja, je verjetnost navzkrižja interesov toliko večja. Poleg tega člane strokovnih komisij imenujejo člani sveta, od katerih so nekateri zastopniki prijaviteljev na javne

⁹⁴ Pravilnik o strokovnih komisijah.

razpise agencije⁹⁵, kar pri imenovanju še poveča tveganje za navzkrižje interesov članov strokovnih komisij.

3.2.4.c V letih 2020 in 2021 so na agenciji delovale 3 strokovne komisije ter 5 delovnih komisij s področja knjižničnega nadomestila. Člani strokovnih komisij imajo na podlagi 15. člena pravilnika o strokovnih komisijah pravico do nagrade, enako tudi člani delovnih komisij v skladu s petim odstavkom 10. člena Pravilnika o izvajanju knjižničnega nadomestila, po katerem se za nagrajevanje uporablja določbe pravilnika o strokovnih komisijah.

Direktor agencije je 9. 1. 2020 s sklepom določil višino nagrad za člane strokovnih komisij za leto 2020, s sklepom z dne 1. 2. 2021 pa za leto 2021. Nagrada je bila določena za celotno leto ne glede na število javnih razpisov oziroma pozivov, o katerih je odločala posamezna strokovna komisija, in ne glede na število sej. Poleg nagrad so imeli člani strokovnih komisij na podlagi sklepov direktorja tudi pravico do povračila potnih stroškov (več o tem v točki 2.3.4.c). Članom delovnih komisij je direktor 14. 4. 2020 s sklepom določil višino nagrad za leto 2020, 7. 4. 2021 pa za leto 2021. Te nagrade so bile določene za posamezen javni razpis za štipendije iz knjižničnega nadomestila v določenem letu ne glede na število sej. Tudi člani delovnih komisij so bili v skladu s sklepom direktorja upravičeni do povračil potnih stroškov.⁹⁶ Iz sklepov še izhaja, da so nagrade določene okvirno in temeljijo na predpostavki rednega udeleževanja sej. Če se član ne udeleži najmanj 80 % sklicanih sej, se nagrada v ustreznem deležu zniža. Tabela 16 predstavlja zneske nagrad članom strokovnih in delovnih komisij v letih 2020 in 2021.

⁹⁵ V obdobju, na katero se nanaša revizija, je bil član in kasneje predsednik sveta agencije direktor založbe, ki je v obdobju, na katero se nanaša revizija, med drugim prejela sredstva iz javnega razpisa za sofinanciranje knjižnih programov in iz javnih razpisov za sofinanciranje kulturnih projektov na področju elektronskega založništva. Eden od članov sveta agencije je bil v tem obdobju direktor založbe, ki je v obdobju, na katero se nanaša revizija, prejela sredstva iz javnega razpisa za sofinanciranje knjižnih programov, javnega razpisa za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev, javnega večletnega razpisa za izbor izvajalcev in sofinanciranje programov mednarodnega sodelovanja, javnega razpisa za sofinanciranje kulturnih dejavnosti v knjigarnah, javnega razpisa za sofinanciranje večletnih zahtevnih knjižnih projektov, javnega razpisa za sofinanciranje izdaje knjig ob 30. obletnici samostojnosti Slovenije, javnih razpisov za sofinanciranje kulturnih projektov na področju elektronskega založništva, javnega razpisa za izbor in financiranje kulturnih projektov "Rastem s knjigo OŠ in SŠ", javnega razpisa za izdajo predstavitev katalogov v tujih jezikih, sam pa je bil prejemnik štipendije iz knjižničnega nadomestila. Eden od članov sveta agencije je direktor založbe, ki je v obdobju, na katero se nanaša revizija, prejela sredstva iz javnega razpisa za sofinanciranje knjižnih programov, javnega razpisa za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev, javnega razpisa za sofinanciranje kulturnih dejavnosti v knjigarnah, javnih razpisov za sofinanciranje kulturnih projektov na področju elektronskega založništva, javnega večletnega razpisa za izbor izvajalcev in sofinanciranje programov mednarodnega sodelovanja.

⁹⁶ Povračila potnih stroškov članom delovnih komisij za leto 2020 so znašala 25 EUR za razdaljo od 16 do 50 km od kraja bivališča do sedeža agencije, 50 EUR za razdaljo od 51 do 100 km in 70 EUR za razdaljo nad 100 km. Povračila potnih stroškov za leto 2021 so znašala 25 EUR za razdaljo do 50 km od kraja bivališča do sedeža agencije, 50 EUR za razdaljo od 50 do 100 km in 100 EUR za razdaljo nad 100 km.

Tabela 16 Nagrade članom strokovnih in delovnih komisij v letih 2020 in 2021

v EUR

	Leto 2020	Leto 2021
Strokovne komisije po ZJAKRS:		
<i>Strokovna komisija za knjižno in revijalno produkcijo:</i>		
• predsednik	1.500	1.900
• člani	1.200	1.700
<i>Strokovna komisija za literarne prireditve in razvijanje bralne kulture:</i>		
• predsednik	1.500	1.100
• člani	1.200	900
<i>Strokovna komisija za mednarodno promocijo slovenskega leposlovja in humanistike:</i>		
• predsednik	1.500	1.500
• člani	1.200	1.200
Delovne komisije po ZKnj-1:		
<i>Delovna komisija za leposlovje:</i>		
• predsednik	350	600
• člani	300	500
<i>Delovna komisija za prevajanje:</i>		
• predsednik	250	300
• člani	200	250
<i>Delovna komisija za ilustracijo in fotografijo:</i>		
• predsednik	250	250
• člani	200	200
<i>Delovna komisija za avdiovizualno področje in Delovna komisija za glasbo:</i>		
• predsednik	150	150
• člani	120	120

Vir: sklepi direktorja agencije.

Po naši oceni je agencija v letu 2020 članom strokovnih in delovnih komisij izplačala nagrade in povračila stroškov prevoza v skupnem znesku 16.309 EUR, v letu 2021 pa v znesku 24.535 EUR (več o honorarjih članom strokovnih komisij v točki 2.3.4).

Ugotovili smo, da so bili zneski nagrad za delo članov strokovnih in delovnih komisij s strani direktorja agencije določeni na podlagi njihove subjektivne ocene. Iz sklepov o določitvi nagrad ne izhaja način določitve zneskov teh nagrad. Nagrade za člane strokovnih komisij so bile določene kot letne nagrade, za člane delovnih komisij pa so bile vezane na javne razpise, niti ene niti druge pa niso bile vezane na število opravljenih sej ali na druge merljive kriterije. Agencija nima sistemsko urejenega določanja zneskov nagrad za člane strokovnih in delovnih komisij. Manko pravil, znotraj katerih bi direktor agencije lahko določal višino nagrad, dopušča samovoljno ravnanje direktorja pri določanju višine nagrad, kar povečuje tveganje za negospodarno ravnanje.

Pojasnilo agencije

Plačevanje po številu sej lahko vodi v hiperprodukcijo števila sej tudi za zadeve, ki jih lahko komisija obravnava na eni seji, kar se je izkazalo v praksi pri dosedanjem delovanju agencije, ki je od začetka delovanja sicer imela sistem obračunavanja po sejah. V sklepih to ni eksplicitno napisano, vendar so honorarji za delovne komisije določeni na podlagi predvidenega števila vlog po področjih razpisa za štipendije iz knjižničnega nadomestila glede na prejšnja leta. Pri strokovnih komisijah velja enako, saj so honorarji določeni glede na število razpisov in pozivov, ki naj bi jih posamezna komisija obravnavala v tekočem letu, ter glede na predvideno število vlog in kompleksnost prijav (na primer manjša kompleksnost pri pozivih, pri 1-letnih ciljnih pozivih in veliko večja pri ocenjevanju celotnih programov).

3.2.4.d Agencija je v javnem razpisu za sofinanciranje knjižnih programov in v javnem razpisu za sofinanciranje kulturnih projektov s področja izdaje knjig opredelila izhodiščne izračune, ki naj bi jih upoštevala pri določitvi višine sofinanciranja, in sicer po posameznih sklopih upravičenih stroškov (več o tem v točki 3.2.2). Za sklop C, ki vključuje sofinanciranje splošnih stroškov, stroškov dela založnika in stroškov promocije, je v javnem razpisu za sofinanciranje knjižnih programov za stroške dela in promocije določila izhodiščne izračune, ki naj bi jih upoštevala pri določitvi višine sofinanciranja, ni jih pa določila tudi za sofinanciranje splošnih stroškov. Za sklop C je v javnem razpisu za sofinanciranje kulturnih projektov s področja izdaje knjig določila izhodiščne izračune le za stroške promocije, ne pa tudi za sofinanciranje splošnih stroškov in stroškov dela založnika. Obenem agencija v javnih razpisih, razen tega, da so upravičeni stroški tisti, ki nastanejo pri aktivnostih, povezanih s knjižnim programom oziroma projektom, sprejetim v sofinanciranje, ni opredelila, kaj predstavljajo splošni stroški. Primeri splošnih stroškov izvajalcev, ki jih je agencija upoštevala kot upravičene, so predstavljeni v nadaljevanju.

Primer:

Posamezni izvajalci, katerih sofinanciranje knjižnih programov smo preverili v reviziji, so v okviru sklopa C kot upravičene stroške med drugim uveljavljali stroške najema in čiščenja svojih poslovnih prostorov, garaž, stroške računovodskih in poštnih storitev, stroške administracije, notarskih storitev, oblikovanja njihove spletne strani in podobno.

Agencija tudi pri javnem razpisu za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev ni opredelila splošnih stroškov, ki jih prijavitelji uveljavljajo kot upravičene, določila pa je največji delež sofinanciranja stroškov iz sklopa C, v katerega so vključeni ti stroški, in sicer za področje bralne kulture⁹⁷, ne pa tudi za področje literarnih prireditev. V prijavnem obrazcu za področje literarnih prireditev pa je agencija v delu opredelitve finančne konstrukcije pri sklopu C navedla največji delež sofinanciranja stroškov iz sklopa C, ki je enak kot pri bralni kulturi.

Pri javnem razpisu za sofinanciranje revijalnih programov pa agencija ni opredelila niti izhodiščnih izračunov, ki bi jih lahko upoštevala pri določitvi višine sofinanciranja, ali vsaj deležev, do katerih bi agencija sofinancirala posamezne stroške.

⁹⁷ Sklop C na področju bralne kulture ne sme presegati 50 % skupne vrednosti upravičenih stroškov.

Primer:

Od skupnega zneska sofinanciranja upravičenih stroškov enega od izvajalcev revijalnega programa je delež sofinanciranih sredstev iz sklopa C v letih 2020 in 2021 znašal kar 70 %.

Pojasnilo agencije

Med prijavitelji na javni razpis za sofinanciranje revijalnih programov so zelo velike razlike, saj so predmet sofinanciranja tako otroške revije kot tudi abstraktni akademski zborniki, zaradi česar je določitev izhodiščnih izračunov pri tem razpisu težka.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj v vseh javnih razpisih in pozivih za sofinanciranje programov in projektov opredeli izhodiščne izračune ali vsaj deleže, do katerih se sofinancirajo posamezni stroški. Agencija naj opredeli tudi splošne stroške izvajalca programa oziroma projekta in naj tudi za sklope stroškov, ki so samo posredno povezani s posameznim programom oziroma projektom, določi deleže oziroma izhodiščne izračune teh stroškov.

3.2.4.e Agencija je v letu 2021 objavila Javni razpis za izbor prejemnikov delovnih štipendij za vrhunske ustvarjalce v letu 2021, in sicer za vrhunske ustvarjalce izvirnih del in za prevajalce, ki ustvarjajo v slovenskem jeziku in s svojim delom pomembno prispevajo h kakovosti in raznolikosti slovenskega književnega ustvarjanja. Na podlagi javnega razpisa je v letu 2021 dodelila za 150.000 EUR tovrstnih štipendij. ZJAKRS sicer med nalogami agencije določa, da ta med drugim izvaja knjižnično nadomestilo ter da s podeljevanjem delovnih štipendij zagotavlja stimulative pogoje za vrhunske ustvarjalce, ki delujejo na področju leposlovja in humanistike. Ugotovili smo, da se predmet Javnega razpisa za izbor prejemnikov delovnih štipendij za vrhunske ustvarjalce v letu 2021 delno podvaja z javnim razpisom za štipendije iz knjižničnega nadomestila, na podlagi katerega agencija tudi namenja sredstva za vrhunske oziroma uveljavljene ustvarjalce in prevajalce, kar pomeni, da je v letu 2021 agencija za podobno (ali celo enako) skupino potencialnih prejemnikov štipendij izvedla 2 javna razpisa.

Pojasnilo agencije

Agencija je v letu 2021 objavila Javni razpis za izbor prejemnikov delovnih štipendij za vrhunske ustvarjalce na podlagi sklepa sveta agencije z dne 19. 2. 2020. Svet agencije je direktorici agencije naložil, da podeljevanje delovnih štipendij uskladi z ZJAKRS, saj je ugotovil, da naj bi ministrstvo ugotovilo neskladnost podeljevanja delovnih štipendij z ZJAKRS, torej da bi morala agencija poleg javnega razpisa za štipendije iz knjižničnega nadomestila objaviti še javni razpis za delovne štipendije za vrhunske ustvarjalce.

Ukrep agencije

V letu 2022 agencija posebnega javnega razpisa za delovne štipendije za vrhunske ustvarjalce ni objavila.

3.3 Spremljanje doseganja ciljev s področja knjige

Da bi ugotovili, ali je agencija spremljala doseganje ciljev s področja knjige, smo preverili:

- ali je agencija v letih 2020 in 2021 dosegla načrtovane cilje s področja knjige,
- ali je agencija spremljala izvajanje svojih nalog, analizirala vzroke za doseganje oziroma nedoseganje načrtovanih ciljev in ali je poročala o doseganju ciljev,
- ali agencija dopolnjuje načrtovane cilje, ukrepe/aktivnosti.

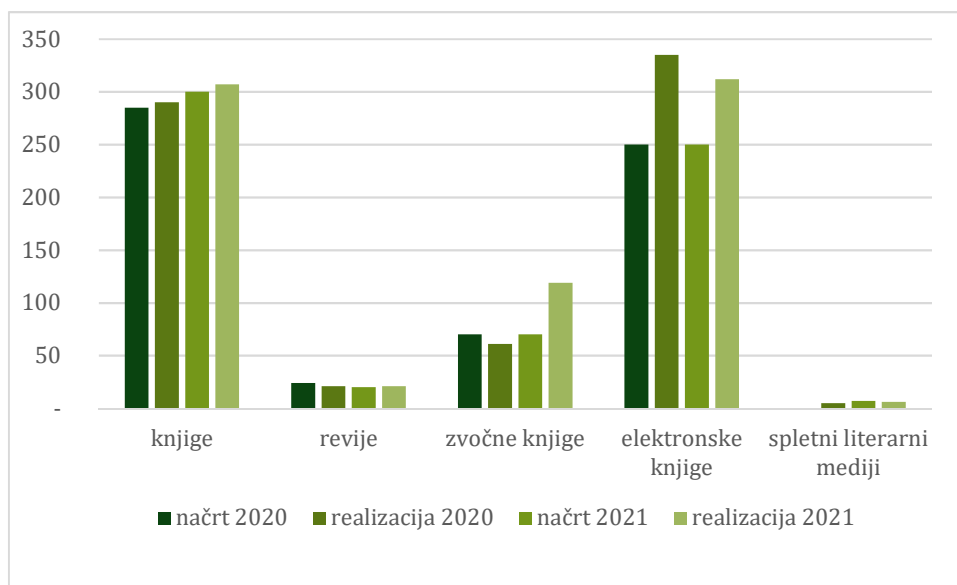
3.3.1 Doseganje načrtovanih ciljev

Da bi lahko ugotovili, ali je agencija zastavljene cilje dosegla, smo primerjali načrtovane in dosežene cilje. Podatke o doseženih ciljeh smo pridobili iz programov dela in finančnih načrtov agencije ter letnih poročil agencije. Za presojo, ali so bili doseženi načrtovani cilji, smo preverili izkazane naloge oziroma dosežene kazalnike, ki si jih je agencija zastavila za leti 2020 in 2021 (več v točki 3.1.3), in jih primerjali z načrtovanimi. Primerjava kazalnikov, ki si jih je agencija zadala za leti 2020 in 2021, s katerimi meri doseganje svojih ciljev, z njihovimi dosežki je prikazana v točkah 3.1.3.1 (Tabela 4), 3.1.3.2 (Tabela 5) in 3.1.3.3 (Tabela 6).

3.3.1.1 Založništvo

Večinski del izvajanja nalog na področju založništva predstavlja sofinanciranje knjig in revij, spodbujanje elektronskega založništva in zagotavljanje večje dostopnosti knjige. Sofinanciranje knjižnih in revijalnih del, elektronskih, zvočnih knjig in spletnih medijev je agencija izvajala z javnimi razpisi. Dosego posameznih načrtovanih kazalnikov s tega področja prikazuje Slika 1.

Slika 1 Število sofinanciranih knjig, revij in spletnih literarnih medijev

Vir: programa dela in finančna načrta za leti 2020 in 2021, letni poročili za leti 2020 in 2021, podatki agencije.

Agencija je leta 2017, ob zaključku obdobja veljavnosti ReNPK14–17, sofinancirala 273 knjižnih del⁹⁸, njihovo število pa je v letih 2020 in 2021, ko jih je bilo sofinanciranih 307, raslo. Večje od načrtovanega je bilo tudi število podprtih zvočnih in elektronskih knjig, število sofinanciranih revij in podprtih spletnih literarnih medijev pa je bilo podobno načrtovanemu.

Pri tem je agencija zvišala število podprtih knjižnih naslovov na večletnem programskem razpisu z 22 na 24 knjižnih del in v letu 2021 na podlagi dodatno odobrenih sredstev iz državnega proračuna povišala raven subvencije na knjižni naslov. Povprečna višina sredstev, dodeljenih na knjižni naslov na 4-letnem javnem razpisu za sofinanciranje knjižnih programov, je v letu 2020 znašala 6.645 EUR, v letu 2021 pa 10.078 EUR. Na 2-letnem javnem razpisu za sofinanciranje kulturnih projektov na področju knjige je bilo povišanje povprečne višine sredstev na knjižni naslov manjše, saj pri tem razpisu izhodiščni avtorski honorarji v letu 2021 še niso bili višji (razloge navaja Tabela 4), jih je pa agencija upoštevala pri objavi Javnega razpisa za izbor izvajalcev in sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige za obdobje 2022–2023⁹⁹. Povprečno sofinanciranje na knjižni naslov na 2-letnem projektne razpisu je v letu 2020 znašalo 5.879 EUR, v letu 2021 pa 6.557 EUR. V letu 2021 je agencija, kot načrtovano, zvišala minimalne zneske avtorskih honorarjev, na primer za izvirne ustvarjalce s 365 EUR bruto na avtorsko polo¹⁰⁰ na 500 EUR oziroma za 37 % ter za prevajalce z 282 EUR na 300 EUR oziroma za 6%. Tovrstna povišanja so razvidna tudi v dopolnilni odločbi ministrstva o odobritvi dodatnih sredstev za ta namen. Pri tem agencija ni pojasnila razlogov za razliko pri povišanju honorarjev za izvirne ustvarjalce in za prevajalce. Vzorčne avtorske pogodbe za avtorje izvirnih del in prevajalce, ki bi jo založniki upoštevali vsaj pri subvencioniranju knjig, niso bile uveljavljene.

Pojasnilo agencije

Agencija si je v preteklih letih prizadevala za uveljavitev vzorčne avtorske pogodbe, ki bi prinašala sorazmerne pravice in obveznosti za obe pogodbeni strani, vendar ni bil dosežen konsenza med agencijo, avtorskimi združenji in založniki.

Agencija je pri javnem razpisu za sofinanciranje knjižnih programov vpeljala dodatek za stroške dela za urednike v rednem delovnem razmerju za polni delovni čas, pri tem in pri 2-letnem javnem razpisu v delu sofinanciranja izdaje knjig pa je določila izhodiščne vrednosti za sofinanciranje promocije in prodaje, ki naj bi jih upoštevala pri določitvi višine sofinanciranja.

Agencija je načrtovala, da naj bi maloprodajna cena sofinanciranih knjig ostajala na ravni povprečne cene knjig. V javnih razpisih za sofinanciranje izdaj knjižnih del tega cilja ni navedla in o njegovem doseganju niti ni poročala.

Poleg tega je agencija izvajala načrtovane naloge vodenja podatkov o enotni ceni knjige po ZECK. Opravljala je tudi naloge iz ZKnj-1 na podlagi letno dodeljenih proračunskih sredstev za izvajanje

⁹⁸ Poročilo vlade o izvajanju Nacionalnega programa za kulturo 2014–2017 za leti 2016 in 2017, št. 61000-1/2018/3 z dne 13. 12. 2018.

⁹⁹ Uradni list RS, št. 10/22.

¹⁰⁰ Avtorska pola je enota za merjenje obsega avtorskega dela in podlaga za obračun honorarja, ki obsega 30.000 grafičnih znakov ali približno 16 tipkanih strani.

knjižničnega nadomestila v obliki neposrednih finančnih izplačil in štipendij, podeljevala pa je tudi delovne štipendije za literarne kritike in vrhunske ustvarjalce.

Agencija je v strategiji agencije načrtovala, da bo podpirala nove, geografsko razpršene knjigarne v lokalnih okoljih, povezovala knjižnice in knjigarne ter spremljala nabavno politiko slovenskih splošnih in šolskih knjižnic, vendar o doseganju teh ukrepov še ni poročala. V obdobju, na katero se nanaša revizija, je bila strategija agencije šele na polovici svojega obdobja veljavnosti, zato bi doseganje ciljev iz strategije agencije lahko v celoti ugotavljala šele po letu 2024. Vendar pa je ob tem treba upoštevati, da je strategijo agencije v letu 2022 nadomestila nova strategija, ki teh ukrepov ne vključuje.

3.3.1.1.a Agencija je realizirala sofinanciranje več knjižnih del, zvočnih in elektronskih knjig, kot jih je načrtovala, revije ter spletne medije pa je spodbujala v načrtovanem obsegu z manjšimi odstopanji. Povprečna naklada sofinanciranih knjig in revij s področja leposlovja in humanistike se je večala, z izvajanimi ukrepi in aktivnostmi pa je agencija dosegla tudi večjo dostopnost knjig. Ob tem je pri izvajanju javnega razpisa za sofinanciranje knjižnih programov uveljavila višje avtorske honorarje in dodatek za redno zaposlene urednike v založništvu ter izvajala druge načrtovane naloge. Prizadevanja agencije za uveljavitev priporočene vzorčne avtorske pogodbe za avtorje izvirnih del in prevajalce, za podporo novih, geografsko razpršenih knjigarn v lokalnih okoljih ter za načrtovano povezovanje knjižnice in knjigarne pa do konca obdobja, na katero se nanaša revizija, še niso bila dosežena.

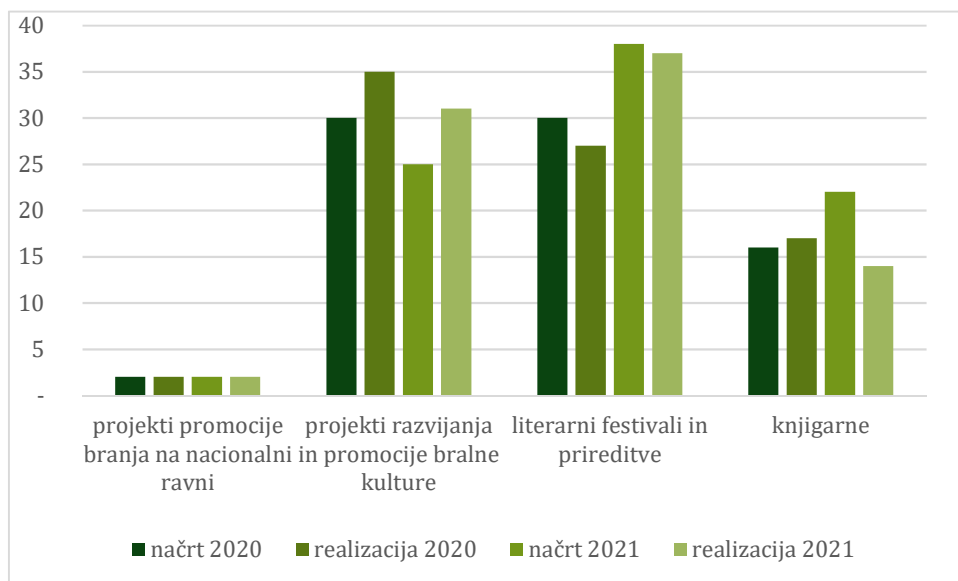
3.3.1.1.b Agencija je v letu 2021 določila višje zneske avtorskih honorarjev za avtorje leposlovja in humanistike, in sicer je zvišala avtorske honorarje za izvirne ustvarjalce s 365 EUR bruto na avtorsko polo na 500 EUR oziroma za 37 %, za prevajalce pa z 282 EUR na 300 EUR oziroma za 6 %. Razlogi za nesorazmerja pri povečanju honorarjev iz poročil in druge dokumentacije agencije niso bili razvidni in jih zato nismo mogli preveriti.

3.3.1.2 Bralna kultura

Agencija je za podpiranje bralne kulture izvajala javne razpise, s katerimi je spodbujala izvajanje programov in projektov za spodbujanje branja in promoviranje bralne kulture, izvajanje literarnih prireditev, podeljevanje literarnih in drugih nagrad s področja knjige, izvajanje strokovnih srečanj in spodbujala kulturne dejavnosti v knjigarnah. Poleg tega je samostojno izvajala kampanje za promocijo branja in knjige. Vsakoletno izvaja 2 nacionalni promocijski kampanji za promocijo branja, in sicer Rastem s knjigo ter Pot knjige, ki sta namenjeni razvijanju bralne kulture pri otrocih in mladostnikih.

Slika 2 prikazuje dosego posameznih načrtovanih kazalnikov s tega področja.

Slika 2 Število sofinanciranih projektov promocije branja, bralne kulture, literarnih prireditev in kulturnih dejavnosti v knjigarnah

Vir: programa dela in finančna načrta za leti 2020 in 2021, letni poročili za leti 2020 in 2021, podatki agencije.

Agencija je, kot že nekaj let, v obdobju, na katero se nanaša revizija, izvedla 2 nacionalna projekta spodbujanja bralne kulture. Projekt Rastem s knjigo je namenjen izdaji knjig za sedmošolce osnovnih šol in dijake prvih letnikov srednjih šol in ga izvede na podlagi javnega razpisa, projekt Pot knjige, ki je prikaz procesa nastanka knjige, pa je namenjen spodbujanju branja otrokom v 1. in 2. triletju osnovne šole.

Agencija je v letih 2020 in 2021 na podlagi javnih razpisov sofinancirala projekte razvijanja in promocije bralne kulture, ki potekajo na državni ali regionalni ravni, ter literarne festivale in prireditve. Število teh projektov je bilo podobno načrtovanemu. Agencija je načrtovala, da bo lahko podprla večje število knjigarn pri izvedbi kulturnih dejavnosti, vendar je bilo število manjše predvsem zato, ker so se nekatere knjigarne odpovedale sredstvom v letu 2021 zaradi otežene izvedbe kulturnih dejavnosti kot posledice epidemije covida-19.

Agencija je za izboljšanje bralnih navad, nakupovanja in posedovanja knjig v strategiji agencije načrtovala še stalno, celoletno in vsakoletno nacionalno promocijsko kampanjo, ki bi nagovarjala različne ciljne skupine. Obenem naj bi si prizadevala za opredelitev normativa, na koliko prebivalcev je potrebna knjigarna. O navedenih ukrepih v letnih poročilih za leti 2020 in 2021 ni poročala. Podobno, kot smo navedli v točki 3.3.1.1, je bila v obdobju, na katero se nanaša revizija, strategija agencije šele na polovici svoje veljavnosti, ki pa je bila aprila 2022 nadomeščena z novo strategijo, ki teh ukrepov ne navaja.

Agencija je za ohranjanje široke dostopnosti knjig sodelovala pri izvedbi raznih kampanj za promocijo branja. Agencija je na primer v sodelovanju s številnimi knjigotržci in knjigarji na začetku epidemije covida-19 pripravila nacionalno kampanjo "Vrnitev napisanih" za podporo ponovnemu odprtju slovenskih knjigarn in promociji nakupa knjig. Projekti za ohranjanje široke dostopnosti knjig so bili tudi Sejem s kavča, #športajmoinberimo, Nacionalni mesec skupnega branja in drugi. V letu 2020 je zaključila tudi projekt "Vključujemo in aktiviramo!" v okviru evropske kohezijske

politike. V letu 2021 pa si je agencija prizadevala za nadaljevanje operacije "Socialna aktivacija ranljivih družbenih skupin skozi kulturo in umetnost (Vključujemo in aktiviramo II)", vendar pa ministrstvo operacije ni vključilo v nabor projektov za pridobitev evropskih kohezijskih sredstev.¹⁰¹

3.3.1.2.a Agencija je v letih 2020 in 2021 izvajala aktivnosti za razvijanje in spodbujanje bralne kulture, podpirala literarne prireditve, ki promovirajo slovenske avtorje, poleg tega pa je izvedla 2 nacionalni kampanji za spodbujanje branja pri otrocih in mladostnikih v obsegu, kot ga je načrtovala. Kulturne dejavnosti v knjigarnah pa je zaradi epidemije covida-19 sofinancirala v manjšem obsegu od načrtovanega. Nacionalne promocijske kampanje za različne ciljne skupine do konca obdobja, na katero se nanaša revizija, še ni izvedla, poleg tega ni nadaljevala projekta "Vključujemo in aktiviramo!", saj projekt ni bil vključen v nabor projektov za pridobitev evropskih kohezijskih sredstev.

Pojasnilo agencije

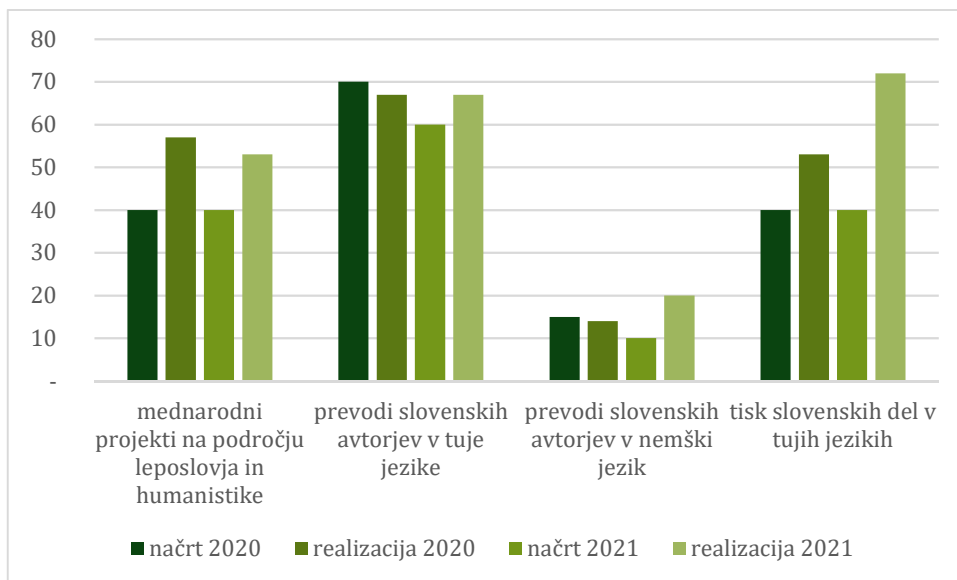
Agencija še ni izvedla nacionalne promocijske kampanje za promocijo branja, nakupovanja in posedovanja knjig za različne ciljne skupine, saj je takšna kampanja povezana z zagotovitvijo dodatnih sredstev iz državnega proračuna, ki pa jih agencija v okviru vsakoletne odobritve sredstev ministrstva za financiranje izvedbe programa dela agencije še ni prejela.

3.3.1.3 Mednarodna dejavnost

Na področju mednarodne dejavnosti je agencija med drugim izvajala aktivnosti za mednarodno prepoznavnost slovenskih ustvarjalcev in založnikov, ki delujejo na področju leposlovja in humanistike. Tako je z javnimi razpisi podpirala mednarodne projekte na področju leposlovja in humanistike, prevode slovenskih avtorjev v tuje jezike, v nemški jezik ter izide del slovenskih avtorjev pri tujih založbah. Slika 3 prikazuje realizacijo načrtovanih kazalnikov s področja mednarodne dejavnosti.

¹⁰¹ Pojasnilo agencije v letnem poročilu za leto 2021.

Slika 3 Število sofinanciranih mednarodnih projektov, prevodov slovenskih avtorjev v tuje jezike, prevodov slovenskih avtorjev v nemški jezik in podpor stroškov tiska del slovenskih avtorjev v tujih jezikih

Vir: programa dela in finančna načrta za leti 2020 in 2021, letni poročili za leti 2020 in 2021, podatki agencije.

Agencija je v letu 2021 podprla 53 mednarodnih projektov na področju leposlovja in humanistike, kar je bilo več od načrtovanega, več pa je bilo tudi podprtih prevodov slovenskih avtorjev v tuje jezike (posebej v nemščino) ter tudi podpor stroškov tiska izvirnih slovenskih del v tujih jezikih.

Pomembnejši del izvajanja nalog so predstavljale priprave na udeležbo Slovenije kot častne gostje na mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu. Načrtovane aktivnosti v letu 2020 so bile zaradi pandemije covida-19 deloma okrnjene, posebej usposabljanja, delavnice, založniška srečanja, mreženja in udeležbe na knjižnih sejmi. Zaradi manj izvedenih aktivnosti so bili v tem letu tudi stroški nižji od načrtovanih. V letu 2021 so bila izvedena razna strokovna srečanja, udeležbe na knjižnih sejmi v tujini, imenovana pa sta bila nemški in slovenski kurator projekta za naloge, povezane z vsebinsko in programsko pripravo nastopa Slovenije kot častne gostje, nemški kurator pa poleg tega skrbi predvsem za povezavo slovenskih s tujimi, zlasti nemškimi založniki. Iz sredstev za priprave na projekt je agencija v letih 2020 in 2021 namenila 148.000 EUR za sofinanciranje prevodov del slovenskih avtorjev na nemškem govornem področju ter delno za sofinanciranje prevodov slovenskih avtorjev v tuje jezike, sofinanciranje tiska prevedenih del slovenskih avtorjev pri tujih založbah, sofinanciranje izvedbe mednarodnega prevajalskega seminarja za prevajalce iz slovenščine v tuje jezike ter za sofinanciranje stroškov mobilnosti slovenskih avtorjev, prevajalcev in agentov. Agencija je v zvezi z gostovanjem na sejmu načrtovala tudi produkcijo 10-minutnega kratkega promocijskega filma, o izvedbi katerega pa ni poročala. Skupaj je za pripravljalne aktivnosti in navedena sofinanciranja v letu 2020 namenila 216.766 EUR, v letu 2021 pa 795.564 EUR.

Načrtovane aktivnosti v okviru priprav na udeležbo Slovenije kot častne gostje na mednarodnem knjižnem sejmu ilustracije in otroških knjig v Bologni so bile v letih 2020 in 2021 izvedene v manjšem obsegu zaradi predstavitve gostovanja Slovenije na sejmu na leto 2024. Agencija je poročala o izvedbi posameznih srečanj in sestankov ter o izvedbi javnega razpisa za sofinanciranje izdaje izvirnih slikanic in stripov slovenskih avtorjev za otroke in mladino. Za te aktivnosti agencija izkazuje, da je v

letu 2020 namenila 2.550 EUR za programsko-materialne stroške, v letu 2021 pa 42.500 EUR iz naslova javnega razpisa za sofinanciranje izdaje izvirnih slikanic in stripov slovenskih avtorjev za otroke in mladino.

3.3.1.3.a Agencija je v obdobju, na katero se nanaša revizija, z javnimi razpisi na področju mednarodne dejavnosti dosegla, pri nekaterih pa presegla načrtovane cilje, ki se izražajo v obsegu različnih sofinanciranih projektov. Izvajanje aktivnosti v zvezi z gostovanjem Slovenije na knjižnem sejmu v Frankfurtu leta 2023 je bilo izvedeno v omejenem obsegu, obseg aktivnosti v zvezi z gostovanjem Slovenije na knjižnem sejmu v Bologni leta 2024 pa je bil zaradi zamika izvedbe sejma omejen še bolj.

3.3.2 Spremljanje izvajanja nalog

Dolžnost agencije za spremljanje in merjenje izvajanja načrtovanih ciljev ter analiziranje vzrokov za (ne)doseganje načrtovanih ciljev izhaja že iz ReNPK14–17, ki je poudarila pomembnost zagotovitve stalnega strokovnega spremljanja in analize učinkov sofinanciranja na področju knjige. Naloga agencije je tudi spremljanje in nadziranje izvedbe programov in projektov, ki jih financira.

Dolžnost agencije je tudi, da poroča o doseženih ciljih in rezultatih na področjih iz svoje pristojnosti, kar ji kot posrednemu uporabniku državnega proračuna nalaga ZJF. Ob tem poda oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev, upošteva fizične, finančne in opisne kazalce, določene v letnem programu dela in finančnem načrtu po posameznih področjih dejavnosti.

3.3.2.1 Spremljanje, analiziranje in poročanje agencije

Agencija pri izvajanju sofinanciranja programov in projektov s področja knjige z javnimi razpisi in pozivi spremlja njihove rezultate z različnih vidikov izdaje knjig in revij, izvedbe projektov in prireditev. Posamezni podatki, ki jih agencija spremlja v okviru svojih področij delovanja, so navedeni v točki 3.1.3. Na podlagi analiz podatkov, pridobljenih s spremljanjem izvajanja programov in projektov, agencija oblikuje in vključuje posamezne zahteve v pogoje za sodelovanje na javnih razpisih in pozivih.

Na področju sofinanciranja knjižne produkcije agencija spremlja, ali so bila dela izdana in v koliko izvodih, njihovo maloprodajno ceno, število avtorskih pol posameznega dela, ali je bilo delo izdano kot zvočna in/ali elektronska knjiga, skladnost zneskov izplačanih avtorskih honorarjev z izhodišči iz javnih razpisov, število prodanih knjig in drugo. Pri sofinanciranju izdaj revij spremlja njihov obseg, število zvezkov v letu, okvirno število sodelujočih avtorjev, delež ilustrativnega gradiva, povprečni avtorski honorar na avtorsko polo, povprečno naklado, maloprodajno ceno, število naročnikov, knjigarne, kjer se revija prodaja, povprečno število prodanih izvodov, dostopnost revije na internetu, njihovo promocijo in drugo. Pri projektih sofinanciranja promocije branja, bralne kulture, literarnih festivalov in prireditev spremlja realiziran obseg posameznih programskih enot in projektov, število sodelujočih domačih in tujih avtorjev, število udeležencev, bralcev oziroma obiskovalcev, podatke o povezovanju s slovenskimi založniki, knjižnicami in drugimi akterji, kateri ciljni skupini so posamezne programske enote in projekti namenjeni, kakšna je bila odmevnost v medijih in drugo.

3.3.2.1.a Agencija spremlja in meri izvajanje načrtovanih ciljev ter analizira vzroke za (ne)doseganje načrtovanih ciljev.

3.3.2.1.b Ugotovili smo, da agencija ni spremljala kazalnika ohranjanja povprečne ravni maloprodajne cene sofinancirane knjige. Prejemniki sredstev so sicer agenciji poročali o maloprodajni ceni posamezne knjige, ki jo je agencija sofinancirala, ni pa agencija spremljala ravni povprečne cene knjig, da bi lahko predstavila doseganje načrtovanega kazalnika.

Pojasnilo agencije

Agencija ohranjanja povprečne ravni maloprodajne cene sofinancirane knjige ne spremlja, saj je ugotovila, da tovrstno spremljanje zaradi raznovrstnosti knjižne produkcije (na primer različnost obsega del, različni stroški v povezavi z izdelavo in izdajo knjig) ni mogoče niti ni smiselno.

Opozarjamo, da mora agencija spremljati cilje, določene v svojih dokumentih načrtovanja.

3.3.2.1.c ReNPK14–17 je med drugim poudarila pomembnost spodbud za zaposlovanje v zasebnem sektorju v kulturi z namenom povečanja zaposljivosti v kulturi. Agencija je to spodbudo v okviru izziva krepitve založniške panoge z ukrepom učinkovitejše javne podpore raznoliki knjižni produkciji, ki temelji na profesionalnih založniških standardih, opredelila tudi v strategiji agencije kot spodbujanje zaposlovanja pri založnikih v obliki dodatka za redno zaposleni kader v založništvu. Krepitev založništva in delovanje založniškega trga navaja tudi nova ReNPK22–29. Agencija je za spodbujanje zaposlovanja pri založnikih sofinancirala tudi stroške njihovega dela. Tako je te stroške sofinancirala prek več javnih razpisov.¹⁰²

Posamezni založniki oziroma prijavitelji so s svojimi programi in projekti lahko kandidirali v okviru več javnih razpisov ter tako prejeli sredstva za kritje stroškov svojega dela ne le v okviru enega razpisa, ampak več. Navajamo primer določitve in prejema sredstev za stroške dela enega od založnikov.

Primer:

Agencija je v javnem razpisu za sofinanciranje knjižnih programov določila, da bo stroške dela založnika dodatno sofinancirala največ v višini 20 % odobrene subvencije v sklopu A, dodatno pa bo sofinancirala stroške uredniškega dela za urednike v rednem delovnem razmerju za polni delovni čas, in sicer največ v višini 10 % odobrene subvencije v sklopu A. To pomeni, da bi izvajalec knjižnega programa lahko prejel do 30 % sredstev sklopa A za kritje stroškov svojega dela, če je imel redno zaposlene urednike. Izvajalec je v prijavi vlogi na javni razpis navedel, da je imel v letu 2020 1 redno zaposlenega urednika, v letu 2021 pa 2 redno zaposlena urednika. Iz uradnih evidenc izhaja, da je imel izvajalec v letih 2020 in 2021 2 zaposleni osebi. Iz zahtevkov za izplačilo sredstev je razvidno, da je agencija izvajalcu za 2 zaposlena v letu 2020 zagotovila

¹⁰² Javni razpis za sofinanciranje knjižnih programov, javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige, javni razpis za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev, javni razpis za sofinanciranje revijalnih programov, javni razpis za sofinanciranje večletnih zahtevnih knjižnih projektov, javni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje programov mednarodnega sodelovanja, javni razpis za sofinanciranje kulturnih dejavnosti v knjigarnah, javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov na področju elektronskega založništva, javni razpis za sofinanciranje izdaje izvirnih slikanic in stripov slovenskih avtorjev za otroke in mladino, javni razpis za sofinanciranje izdaje knjig ob 30. obletnici samostojnosti Slovenije.

kritje 10 plač v skupnem znesku 42.455 EUR, kar je predstavljalo 100 % odobrene subvencije v sklopu A, v letu 2021 pa je krila 11 plač obema zaposlenima v skupnem znesku 53.903 EUR, kar je predstavljalo 79 % odobrene subvencije v sklopu A. Agencija je izvajalcu tako sofinancirala več od najvišje določenega deleža sofinanciranja stroškov dela, to je 30 % sredstev sklopa A, poleg tega pa je prek tega javnega razpisa sofinancirala večinski delež vseh stroškov dela izvajalca (10 od 12 plač zaposlenih v letu 2020 in 11 od 12 plač zaposlenih v letu 2021).

Hkrati je izvajalec v letih 2020 in 2021 lahko uveljavljal stroške dela še pri 2 javnih razpisih¹⁰³, v okviru katerih mu je agencija odobrila sredstva.

Pojasnilo agencije

Agencija delež sredstev za sofinanciranje stroškov dela, kot je naveden v javnem razpisu za sofinanciranje knjižnih programov (20 % v sklopu A oziroma 30 %, če ima izvajalec zaposlene urednike za polni delovni čas), upošteva le pri izračunu sredstev, ki jih odobri posameznemu prejemniku. Dejanskega deleža sofinanciranja stroškov dela glede na sklop A pa ne preverja niti pri zahtevkih izvajalca za sofinanciranje niti ob zaključku sofinanciranja programa, ko so znani končni podatki o odobrenih sredstvih po vseh sklopih.

V javnem razpisu za sofinanciranje knjižnih programov je sicer navedeno, da so stroški dela vezani na odstotek od odobrene subvencije v sklopu A in ne na odstotek od dejansko odobrenih in nakazanih sredstev. Ocenjujemo, da je primerjava dejansko zaprosenih in odobrenih sredstev za kritje stroškov dela ob zaključku izvedbe knjižnega programa za posamezno leto, če je agencija želela zamejiti ta sredstva, smiselna, če ne že nujna. Ugotovili smo še, da prejemnik za dodanih 10 % odobrene subvencije za urednike v rednem delovnem razmerju za polni delovni čas niti ne izkaže, koliko takšnih zaposlenih ima in ali res izpolnjujejo dani pogoji, temveč v prijavi vlogi poda le izjavo o tem.

Ugotovili smo tudi, da agencija ne spremlja, koliko stroškov dela odobri posameznemu prejemniku oziroma založniku z različnimi javnimi razpisi v določenem letu, niti ne spremlja, kolikšen delež od celotnih stroškov dela prejemnika oziroma založnika sofinancira v posameznem letu. Agencija tako ne spremlja in ne meri izvajanja načrtovanega cilja spodbude za zaposlovanje pri založnikih, saj niti v okviru posameznega javnega razpisa ne meri, kolikšen del stroškov dela posameznega založnika dejansko sofinancira, ob tem pa tudi ne primerja, kolikšne deleže sofinanciranja stroškov dela nameni različnim prejemnikom oziroma izvajalcem. Poleg tega agencija v nekaterih javnih razpisih in pozivih¹⁰⁴ z določitvijo izhodiščnih izračunov oziroma deležev ni omejila višine sofinanciranja stroškov dela. Ocenjujemo, da je zamejitev sofinanciranja teh stroškov smotrna, saj je osnovni namen sofinanciranja programov oziroma projektov s področja knjige, manj pa sofinanciranje stroškov dela. Zaradi različne prisotnosti teh stroškov pri izvajanju sofinanciranih programov oziroma projektov je presoja o njihovi zamejitvi potrebna pri vsakem razpisu oziroma pozivu posebej.

¹⁰³ Javna razpisa za sofinanciranje kulturnih projektov na področju elektronskega založništva za leti 2020 in 2021.

¹⁰⁴ Na primer v javnem razpisu za sofinanciranje kulturnih projektov s področja izdaje knjig.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj zagotovi spremljanje izvajanja spodbud zaposlovanja pri založnikih in drugih izvajalcih programov in projektov v obliki sofinanciranja stroškov dela glede na določitev omejitve teh stroškov v posameznem razpisu oziroma pozivu ter spremlja celotne zneske sofinanciranja stroškov dela posameznega založnika oziroma izvajalca v okviru vseh javnih razpisov in pozivov, prek katerih so ti prejeli sredstva agencije za izvajanje različnih programov in projektov. Poleg tega naj v vseh javnih razpisih in pozivih zagotovi omejitev sofinanciranja teh stroškov.

3.3.2.1.d Agencija poroča o doseganju načrtovanih ciljev in razlogih za nedoseganje v letnih poročilih, o aktivnostih iz preteklega obdobja poroča tudi v programih dela in finančnih načrtih, rezultate o posameznem javnem razpisu in pozivu objavlja na svoji spletni strani, kjer poroča tudi o izvajanju posameznih aktivnosti s področij svojega delovanja in v sporočilih za javnost. Agencija v letnih poročilih ne poroča o finančni realizaciji posamezne aktivnosti v obravnavanem letu, na primer o dejanskem sofinanciranju programov in projektov s področja knjige po posameznem javnem razpisu oziroma pozivu. Hkrati v obdobju, na katero se nanaša revizija, agencija ni poročala o stroških in izdatkih projekta gostovanja Slovenije na knjižnem sejmu v Frankfurtu, čeprav se je z ministrstvom v pogodbi o financiranju agencije v letu 2021 dogovorila, da mora agencija v letnem poročilu jasno prikazati porabo sredstev za projekt Frankfurt tako za transferna sredstva kot tudi za programsko-materialne stroške. Ta projekt, predvsem v letu 2021, predstavlja enega večjih stroškov agencije zadnjih let, saj je vlada agenciji že v letu 2014 zanj namenila 2.500.000 EUR, ministrstvo pa je agenciji vsako leto namenilo 300.000 EUR. Poleg tega je za ta projekt v letu 2021 prejela še 496.083 EUR iz evropskih kohezijskih sredstev. Poročala je sicer o skupnem znesku sredstev, dodeljenih izvajalcem programov in projektov s področja knjige v okviru projekta na podlagi javnih razpisov oziroma pozivov, to je okoli 148.000 EUR letno, ne pa tudi o porabi teh sredstev v okviru posameznega javnega razpisa oziroma poziva. Ugotavljamo, da takšen način poročanja ne omogoča primerjave med načrtovanimi in realiziranimi sredstvi za posamezen javni razpis, poziv, projekt oziroma aktivnost ter tudi ne med podatki o morebitnih prenosih iz načrtovanega sofinanciranja ene aktivnosti za izvedbo druge.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj v letnih poročilih poroča tudi o finančni realizaciji posameznega javnega razpisa, projekta oziroma aktivnosti, vključno s primerjavo z načrtovanim in opisom morebitnih odstopanj med obema.

3.3.2.1.e Agencija v strategiji agencije ni predvidela izdelave evalvacijskega poročila o izvajanju in doseganju ukrepov iz strategije po koncu njene veljavnosti. Slednje ni predvideno niti v novi strategiji agencije 2022–2026. Agencija sicer o doseganju ciljev poroča v letnih poročilih, vendar se tovrstno poročanje osredotoča predvsem na poročanje o doseganju ciljev iz programa dela in finančnega načrta, na izvajanje strategije pa le v posameznih delih. Evalvacija strategije ob koncu njene veljavnosti bi namreč omogočala ne le prikaz doseganja zadanih ciljev in razlogov za odstopanja, temveč bi z izvedenimi analizami lahko pripeljala tudi do rešitev in idej za posamezna področja za naslednje strateško obdobje.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj vsaj ob koncu obdobja veljavne strategije agencije izvede in objavi evalvacijo strategije.

3.3.2.2 Pogodbene zaveze o poročanju prejemnikov sredstev

Agencija je v pravilniku o postopkih javnega razpisa in pogodbah, sklenjenih s prejemniki sredstev, vzpostavila več zavez o poročanju prejemnikov sredstev za ugotavljanje namenske porabe sredstev in za merjenje ciljev.¹⁰⁵ Za spremljanje izpolnjevanja pogodbenih obveznosti izvajalcev programov ali projektov, ki so prejeli javna sredstva, in za namensko uporabo sredstev so odgovorni skrbniki pogodb agencije, ki so navedeni v pogodbah o sofinanciranju.

V zvezi z ugotavljanjem namenske porabe sredstev je agencija od prejemnikov sredstev (izvajalcev programov oziroma projektov) med drugim zahtevala oziroma se dogovorila:

- da izvajalec lahko uporabi prejeta sredstva le za namen, določen s pogodbo;
- da agencija lahko odstopi od pogodbe, če izvajalec ni porabil sredstev skladno z namenom, določenim v pogodbi, če se izvajalec ne odziva na zahteve po posredovanju dokumentacije, če ne izpolnjuje svojih pogodbenih obveznosti (na primer če agenciji ne omogoči nadzora, v primerih neusklajenih sprememb predmeta pogodbe, ki pomembneje vplivajo na izvedbo ali kakovost programa ali projekta, če agencija ugotovi, da je izvajalec sredstva pridobil na podlagi neresničnih podatkov ali da je upravičene stroške uveljavljal tudi v okviru drugih javnih razpisov agencije ali pri drugih financerjih, če ugotovi, da izvajalec ne izpolnjuje pogojev iz javnega razpisa) ter v drugih primerih kršitve sodelovalne dolžnosti;
- da izvajalec agenciji vrne del ali celotna prejeta sredstva, če agencija odstopi od pogodbe;
- da izvajalec v 5 dneh obvesti agencijo o spremembah, ki utegnejo vplivati na izpolnitev njegovih obveznosti, nato pa lahko agencija z izvajalcem sklene dodatek k pogodbi ali odstopi od pogodbe in zahteva vrnitev že izplačanih sredstev;
- da agencija nakaže pogodbena sredstva izvajalcu predvidoma v 4 obrokih, in sicer prvega s predplačilom do 30 % pogodbene vrednosti, pri katerem izvajalcu dokazil ni treba prilagati, pri ostalih 3 obrokih pa mora za vsak predhodni zahtevek predložiti kopije verodostojnih listin o nastalih in plačanih upravičenih stroških knjižnega programa v višini prejšnjega obroka, za zadnji obrok pa kopije verodostojnih listin o nastalih prevzetih obveznostih upravičenih stroškov;
- da bo agencija kot dokazilo o namenski porabi dodeljenih sredstev upoštevala upravičene stroške do višine dodeljenih sredstev, ki so navedeni v pogodbah in skladni z njihovo opredelitvijo v posameznem javnem razpisu;

¹⁰⁵ V nadaljevanju navajamo zahteve v zvezi z vzpostavitvijo zavez o poročanju za prejemnike sredstev iz pravilnika o postopkih javnega razpisa in iz pogodb, sklenjenih na podlagi javnih razpisov za sofinanciranje knjižnih in revijalnih programov, kulturnih projektov ter kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev.

- da ima agencija pravico kadarkoli preverjati namensko porabo izplačanih sredstev ter preverjati dokumentacijo, povezano s pogoji in kriteriji iz posameznega javnega razpisa, za nadzor namenske porabe pa lahko pooblasti pooblaščenega revizorja.

Agencija v letih 2020 in 2021 ni odstopila od nobene pogodbe o sofinanciranju programov oziroma projektov oziroma ni zahtevala vračila že izplačanih sredstev.

Za merjenje ciljev, ki naj bi jih dosegli prejemniki sredstev, je agencija od prejemnikov med drugim zahtevala oziroma se dogovorila, da:

- izvajalec predloži končno vsebinsko in finančno poročilo o poteku in rezultatih izvedbe predmeta pogodbe in vmesno poročilo, če gre za večletno sofinanciranje;
- izvajalec pri izvajanju knjižnega programa lahko v primeru nastopa objektivnih in utemeljenih okoliščin v primeru nemožnosti izdaje katere od knjig, ki je bila sprejeta v sofinanciranje, agenciji naknadno predlaga zamenjavo največ 2 knjižnih naslovov, pri čemer so rezervni knjižni naslovi navedeni v pogodbah o sofinanciranju knjižnega programa, in za to sklene aneks k pogodbi;
- izvajalec agenciji pri sofinanciranju drugih programov oziroma projektov sporoči njihove spremembe, če nastopijo objektivne in utemeljene okoliščine, ki izvajalcu niso bile znane v času prijave;
- upošteva v pogodbah navedene izhodiščne, minimalne avtorske honorarje, ki jih morajo izvajalci zagotoviti za izplačilo avtorjem in ustvarjalcem, agencija pa lahko kadarkoli preveri izpolnjevanje tega pogoja;
- bo v primeru prevodnih del na knjižnem ovitku oziroma ovitku publikacije navedel ime in priimek prevajalca, na zunanji platnici ali v kolofonu natisnil maloprodajno ceno, v kolofonu navedel naklado, na vidnem mestu v knjigi ali publikaciji oziroma pri predstavitvah programov oziroma projektov navedel, da ga je sofinancirala agencija;
- najkasneje 14 dni po izidu posamičnega knjižnega dela, revije ali druge publikacije dostavi agenciji po en izvod sofinancirane knjige oziroma revije;
- bo agencijo sproti pisno obveščal o dogodkih, povezanih z izvajanjem sofinanciranega programa ali projekta.

3.3.2.2.a Ugotovili smo, da je agencija vzpostavila zaveze o poročanju za ugotavljanje namenske porabe sredstev in za merjenje ciljev v pogodbah s prejemniki sredstev. Od prejemnikov sredstev je poleg izpolnitve pogodbene obveznosti zahtevala določena ravnanja, opredelila sankcije v primeru v pogodbah določenih odstopanj ter zahtevala izkaze za merjenje doseženih ciljev sofinanciranja posameznega programa oziroma projekta.

3.3.2.2.b V pogodbah o sofinanciranju knjižnega programa je bila določena možnost zamenjave posameznega knjižnega naslova z rezervnim knjižnim naslovom. V 7 primerih smo ugotovili, da so izvajalci posamezne knjižne naslove zaradi nemožnosti izdaje zamenjali s knjižnimi naslovi, ki niso bili določeni v pogodbah o sofinanciranju knjižnega programa kot rezervni knjižni naslovi, in o zamenjavi niso obvestili agencije. V teh primerih zato agencija z izvajalci ni sklenila aneksov k pogodbam o sofinanciranju, kot bi v skladu s pogodbo morala. Takšen je naslednji primer.

Primer:

Agencija je z izvajalcem v letu 2021 sklenila pogodbo o sofinanciranju knjižnega programa. Iz končnega poročila o izvedbi knjižnega programa za leto 2021, ki ga je izvajalec posredoval agenciji februarja 2022, je izvajalec pri navedbi izdanih knjižnih del v tem letu navedel tudi delo, ki ni bilo sprejeto v sofinanciranje. Izvajalec je sicer v prijavi vlogi navedeno knjižno delo vključil v knjižni program, vendar pa to knjižno delo v pogodbi o sofinanciranju knjižnega programa ni bilo vključeno v obseg sofinanciranega knjižnega programa in niti ni bilo navedeno kot možni rezervni knjižni naslov. Poleg tega enega od del, vključenih v sofinancirani knjižni program za leto 2021, v tem letu ni izdal, kar izhaja tudi iz končnega poročila izvajalca za leto 2021. O zamenjavi knjižnega dela in o neizvedbi v pogodbi predvidenega sofinanciranega knjižnega dela izvajalec ni obvestil agencije. Glede na obseg sofinanciranih del (po številu) je sicer izvedel celotni knjižni program in zanj tudi prejel vsa dogovorjena sredstva.

Pojasnilo agencije

Agencija ob zamenjavah za knjižna dela, ki so bila v pogodbah o sofinanciranju knjižnih programov navedena kot rezervna, in ob zamenjavah z deli, ki so bila navedena v prijavi knjižnega programa in ki jih je ocenila tudi pristojna strokovna komisija, pa sicer niso bila vključena v sofinancirani knjižni program, z izvajalci ni sklepala aneksov k pogodbam. Anekse je z izvajalci sklepala v primerih, ko je šlo za zamenjavo s knjižnimi deli, ki v pogodbi niso bila navedena kot rezervna in jih izvajalec niti ni navedel v prijavi vlogi.

V pogodbah o sofinanciranju knjižnega programa je določeno, da je možna zamenjava knjižnih del le z rezervnimi knjižnimi deli, ki so opredeljena v pogodbah o sofinanciranju, za kar bi morala agencija sklepati anekse.

3.3.2.2.c Agencija je v pogodbah o sofinanciranju programov oziroma projektov pri predložitvi zahtevka za plačilo zadnjega obroka določila, da mora izvajalec za znesek tega obroka priložiti kopije verodostojnih listin o nastalih prevzetih obveznostih upravičenih stroškov. Iz javnih razpisov izhaja, da bodo morali izvajalci vse upravičene stroške izkazati med drugim tudi z dokazili o plačilu stroška. V pogodbah o sofinanciranju tako za zadnji obrok ni navedeno, da mora izvajalec izkazati tudi plačilo v tem zahtevku navedenih stroškov. V pregledanih primerih smo sicer ugotovili, da so izvajalci kljub temu izkazali plačila stroškov bodisi pri predložitvi zahtevkov bodisi pri predložitvi končnega poročila o izvedbi programa oziroma projekta v posameznem letu.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj v pogodbah o sofinanciranju v skladu z določitvijo izkazovanja upravičenih stroškov, navedenih v posameznem javnem razpisu oziroma pozivu, določi obveznost izvajalca o izkazovanju plačila vseh upravičenih stroškov, ki jih je vključil v zahteve za plačilo.

3.3.2.3 Nadzor

V reviziji smo preverili, ali je agencija nadzirala izvajanje obveznosti prejemnikov sredstev in namensko porabo sredstev ter ali je ukrepala v primerih nenamenske porabe sredstev.

Agencija ima po sklepu o ustanovitvi agencije dolžnost nadziranja namenske porabe sredstev ter primernosti in strokovnosti dela pravnih in fizičnih oseb, ki jim dodeljuje sredstva, ter drugih oseb, za katere tako določa zakon. Način nadziranja opredeli s splošnim aktom agencije, o opravljenem nadzoru pa izdaja poročila, ki morajo biti objavljena in dostopna javnostim. Pravico do preverjanja namenske porabe sredstev ter dokumentacije, povezane s pogoji in kriteriji iz posameznega javnega razpisa oziroma poziva, je agencija opredelila tudi v javnih razpisih in pozivih za sofinanciranje programov in projektov ter v pogodbah o njihovem sofinanciranju.

3.3.2.3.a Izvajanje obveznosti prejemnikov sredstev in namensko porabo dodeljenih sredstev za programe in projekte s področja knjige so na agenciji v letih 2020 in 2021 preverjali skrbniki pogodb. To izvajajo s preverjanjem zahtevkov prejemnikov sredstev za plačilo upravičenih stroškov, in sicer ali so prejemniki v zahtevkih navajali upravičene stroške v skladu z javnimi razpisi in pozivi, preverili pa so tudi potrebne izkaze za te stroške.

Agenciji sklep o ustanovitvi agencije nalaga sprejem splošnega akta, v katerem bi opredelila izvedbo nadzora namenske porabe sredstev ter primernosti in strokovnosti dela pravnih in fizičnih oseb, ki jim dodeljuje sredstva, ter drugih oseb, ki pa ga v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni sprejela.

Ukrep agencije

Agencija je 14. 6. 2022 sprejela Pravilnik o nadzoru nad podeljenimi proračunskimi sredstvi (v nadaljevanju: pravilnik o nadzoru), v katerem je opredelila način izvajanja nadzora.

3.3.2.3.b Agencija mora o opravljenih nadzorih izdati poročila, ki morajo biti objavljena in dostopna javnostim. Agencija za leto 2020 ni pripravila in objavila poročila o nadzoru nad porabo sredstev, dodeljenih na podlagi javnih razpisov in pozivov agencije, za leto 2021 pa je to storila.

3.3.2.3.c Pri preverjenih javnih razpisih oziroma pozivih za sofinanciranje programov in projektov¹⁰⁶ je bil eden od pogojev za prijavitelje ta, da zaproseni znesek za sofinanciranje ne presega 70 % celotne vrednosti upravičenih stroškov. Ni bilo pa v javnih razpisih oziroma pozivih in pogodbah za sofinanciranje navedeno, da bo agencija navedeni delež upoštevala tudi glede na dejansko nastale upravičene stroške programa oziroma projekta. V pregledanih primerih so izvajalci v končnih poročilih za posamezno leto poročali o vseh dejansko nastalih upravičenih stroških programov oziroma projektov. Pri tem smo sicer ugotovili, da agencija ni presegla navedenega odstotka sofinanciranja, ocenjujemo pa, da bi morala v javnih razpisih oziroma pozivih in pogodbah o sofinanciranju določiti prag sofinanciranja (v deležu) glede na dejansko nastale upravičene stroške posameznega programa oziroma projekta.

¹⁰⁶ Javni razpisi za sofinanciranje knjižnih programov, kulturnih projektov na področjih knjige, revijalnih programov in kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj v javnih razpisih oziroma pozivih ter v pogodbah o sofinanciranju programov oziroma projektov navede, da tudi dejansko nastali upravičeni stroški, ne le zaprošeni znesek teh stroškov, ne smejo preseči v javnih razpisih oziroma pozivih določenega najvišjega deleža sofinanciranja s strani agencije.

3.3.2.3.d Agencija z javnimi razpisi oziroma pozivi sofinancira le upravičene stroške programov oziroma projektov, torej stroške, ki so nastali pri aktivnostih, povezanih s programom oziroma projektom, sprejetim v sofinanciranje, in ki so dejansko nastali, so prepoznavni in preverljivi. Izvajalci morajo za uveljavljanje upravičenih stroškov predložiti verodostojna dokazila in potrdila o izvedenih plačilih. Ugotovili smo, da nekateri stroški niso nastali pri aktivnostih, ki so povezane s programom oziroma projektom, sprejetim v sofinanciranje, nekatere knjigovodske listine, ki so jih prejemniki predložili, pa niso bile verodostojne. Za stroške v znesku:

- 19.084 EUR so izvajalci predložili dokazila o stroških, vendar se ne nanašajo na sofinancirane programe oziroma projekte;
- 43.926 EUR iz listin ni izhajalo, da bi bili povezani z upravičenimi stroški, saj pri nekaterih ni bilo nikjer navedeno, na katero delo se nanašajo, pri drugih pa so izvajalci naziv posamezne programske enote na račune napisali "na roko".

Ocenjujemo, da je agencija plačala vsaj 19.048 EUR za stroške, ki se niso nanašali na aktivnosti, povezane s programi oziroma projekti, ki jih je agencija sprejela v sofinanciranje. Poleg tega je agencija prijaviteljem plačala 43.926 EUR za stroške, za katere iz dokazil prejemnikov ni izhajalo, da se nanašajo na upravičene stroške sofinanciranih programov oziroma projektov, zaradi česar obstaja tveganje nenamenske porabe sredstev.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj zagotovi, da bo iz zahtevkov za izplačilo, ki jih posredujejo prejemniki sredstev, nedvoumno razvidno, da so stroški nastali pri aktivnostih, povezanih s sofinanciranim programom oziroma projektom.

3.3.2.3.e Iz javnih razpisov izhaja, da so morali prejemniki za uveljavljanje in sofinanciranje stroškov dela v sklopu C (Tabela 9 predstavlja vsebino sklopa C v posameznem razpisu) kot dokazilo predložiti izpiske bančnih transakcijskih računov, iz katerih so razvidna nakazila plač zaposlenim, ter plačila davkov in prispevkov oziroma potrdilo Finančne uprave Republike Slovenije, da so plačani vsi davki in druge obvezne dajatve. Ugotovili smo, da so prejemniki prilagali različna dokazila za izkaz teh stroškov. Nekateri so jasno navedli, za katere zaposlene in koliko stroškov dela naj bi sofinancirala agencija, eden od prejemnikov ni jasno navedel, za katere zaposlene uveljavlja stroške dela, saj jih je anonimiziral¹⁰⁷ in predložil potrdilo skupnega nakazila plač vsem zaposlenim v določenem mesecu ter navedel znesek, ki naj bi ga agencija sofinancirala, nekateri pa niso predložili izkazov o nakazilu

¹⁰⁷ Z navedbo: zaposleni A, B, C in tako dalje.

plač zaposlenim. Ugotovili smo tudi, da je eden od prejemnikov sredstev za knjižni program v okviru teh stroškov uveljavljal stroške dela 4 zaposlenih svojega lastnika, tudi založnika, v skupnem znesku 32.950 EUR, ki pa niso zaposleni pri prejemniku sredstev. Ker ne gre za zaposlene pri prejemniku sredstev, bi moral prejemnik za opravljena dela predložiti ustrezna dokazila o nastalih stroških glede na naravo opravljenih storitev v okviru upravičenih stroškov sklopa A ali sklopa B. Iz navedenih primerov izhaja tveganje nenamenske porabe sredstev, saj iz priloženih dokazil ne izhaja, da je agencija sofinancirala stroške dela za zaposlene pri posameznem prijavitelju, katerih delo je bilo med drugim izvajanje aktivnosti, povezanih s programom oziroma projektom, sprejetim v sofinanciranje, oziroma ni razviden namen opravljenih storitev.

Priporočilo agenciji

Agenciji priporočamo, naj v javnih razpisih in pozivih v primerih sofinanciranja stroškov dela izvajalca programa oziroma projekta opredeli verodostojna dokazila o nastanku teh stroškov, na podlagi katerih bodo prejemniki sredstev prilagali enake in primerljive izkaze nastanka teh stroškov svojih zaposlenih.

3.3.2.3.f Za pridobitev sredstev za sofinanciranje stroškov avtorskega dela v okviru več javnih razpisov oziroma pozivov so morali prejemniki kot dokazilo o nastanku upravičenega stroška predložiti seznam sklenjenih avtorskih ali drugih pogodb. Pri tem smo ugotovili, da je agencija plačevala te stroške tudi v primerih, ko prejemniki niso predložili niti seznama sklenjenih avtorskih ali drugih pogodb niti računa avtorja, iz katerega bi bila razvidna povezava s sofinanciranim programom oziroma projektom.

3.3.2.3.g Iz pogodb o sofinanciranju knjižnega programa izhaja, da je moral izvajalec kulturni program za leto 2020 izvesti do 31. 12. 2020, za leto 2021 pa do 31. 12. 2021. V nekaterih primerih smo ugotovili, da nekateri izvajalci svojega knjižnega programa niso izvedli v roku, navedenem v pogodbah, oziroma so o časovnosti njegove izvedbe agenciji posredovali celo neresnične podatke.

Primera:

Izvajalec knjižnega programa je po roku, določenem v pogodbi o sofinanciranju, izdal 10 knjižnih del. Ob tem agencije ni takoj oziroma v roku 5 dni obvestil o nastopu sprememb, ki vplivajo na izpolnitev pogodbenih obveznosti, in posledično z agencijo za podaljšanje roka ni sklenil aneksa k pogodbi o sofinanciranju. Izvajalec je sicer vsa ta dela izdal v januarju 2021 oziroma januarju 2022, torej v 1 mesecu po roku, določenem v pogodbah.

Z izvajalcem knjižnega programa je agencija za leti 2020 in 2021 sklenila pogodbi o sofinanciranju za izdajo 16 knjižnih del v vsakem letu. Izvajalec je po roku, določenem v pogodbi, izdal vsaj 10 knjižnih del, ob tem pa izvajalec agencije ni najkasneje v roku 5 dni obvestil o nastopu sprememb, niti agencija in izvajalec za podaljšanje roka za ta dela nista sklenila aneksov k pogodbama. Izvajalec je vsa ta dela izdal do marca 2021 oziroma 2022, torej 3 mesece po roku, določenem v pogodbi. Ob tem je izvajalec v končnih poročilih za leti 2020 in 2021 poročal agenciji o tem, da so bila ta dela do predložitve končnih poročil izdana, čeprav niso bila, ter navedel drugačne mesece izdaje teh del od dejanskih – za vsako od teh del je namreč navedel, da jih je izdal v letu sofinanciranja (torej v letu 2020 oziroma 2021).

Ker prijavitelja nista izpolnila ene izmed pogodbenih zavez oziroma je eden od njiju agenciji posredoval neresnične podatke o izdaji knjižnih del, bi lahko agencija odstopila od pogodb o sofinanciranju in zahtevala vračilo dela ali celotnih pogodbenih sredstev, česar ni storila.

Pojasnilo agencije

Agencija z izvajalcema ni sklenila aneksov k pogodbi o sofinanciranju, saj je šlo v teh primerih za manjša časovna odstopanja, poleg tega pa so bila vsa knjižna dela, dogovorjena s pogodbo o sofinanciranju, tudi izdana.

Ne glede na navedeno opozarjamo, da bi morala agencija v skladu s sklenjenimi pogodbami z izvajalci skleniti anekse k pogodbam in v njih opredeliti nove roke za izdajo sofinanciranih knjižnih del.

3.3.2.3.h Agencija je v pogodbah o sofinanciranju knjižnega, kulturnega in revijalnega programa za leti 2020 in 2021 določila najvišji skupni znesek sofinanciranja programa posameznega izvajalca in odstotek upravičenih stroškov programa, ki ga bo sofinancirala. Iz pogodb še izhaja, da je izvajalec v primeru, če v času izvajanja programa ali v času pregleda končnega poročila agencija in izvajalec ugotovita, da je skupna vrednost dejansko nastalih upravičenih stroškov nižja od prijavljene, upravičen le do sorazmernega deleža sredstev, ki je določen v pogodbi kot odstotni delež upravičenih stroškov. Ugotovili smo, da agencija ni vedno upoštevala navedenega določila v pogodbi in je sofinancirala izvedbo programa izvajalca do najvišje določenega skupnega zneska sofinanciranja ne glede na to, da je izvajalec v končnem poročilu izkazal dejansko nastale upravičene stroške v manjšem znesku od načrtovanega. V tem primeru bi morala agencija sofinancirati izvedbo programa v odstotnem deležu dejansko nastalih upravičenih stroškov, kar pomeni v manjšem znesku od najvišje določenega v pogodbi, ne glede na to pa je izvajalcem nakazala najvišje določen znesek, opredeljen v pogodbah. Tovrstno ravnanje smo ugotovili v 3 primerih, v nadaljevanju izpostavljam o enega.

Primer:

Agencija je v pogodbi o sofinanciranju izvedbe knjižnega programa izvajalca v letu 2021 določila, da mu bo izplačala sredstva do skupnega zneska največ 162.000 EUR, kar predstavlja 44 % upravičenih stroškov knjižnega programa izvajalca. V končnem poročilu je izvajalec izkazal dejansko nastale upravičene stroške v znesku 330.273 EUR. Glede na delež upravičenih stroškov, določen v pogodbi, bi lahko agencija izplačala sredstva v znesku največ 145.320 EUR¹⁰⁸, izplačala pa je celotnih 162.000 EUR, kar je za 16.680 EUR preveč.

Pojasnilo agencije

V pogodbi je delež sofinanciranja izračunan posledično glede na v prijavi navedene celotne upravičene stroške in glede na s strani agencije določen znesek sofinanciranja. Agencija tako ob nižjem znesku dejansko nastalih upravičenih stroškov ni zmanjšala izplačanih sredstev glede na delež sofinanciranja programa, ki je opredeljen v pogodbi, temveč je izplačala celoten znesek iz pogodbe, če je izvajalec te stroške izkazal z ustreznimi dokazili.

¹⁰⁸ 44 % od 330.273 EUR.

Opozarjamo, da iz pogodb o sofinanciranju izhaja jasna opredelitev celotne vrednosti izplačil sredstev agencije za izvedbo posameznega knjižnega programa, kar pomeni, da so izvajalci upravičeni le do sorazmernega deleža dejansko nastalih upravičenih stroškov, določenega v pogodbi.

3.3.2.3.i Izvajalci morajo nastanek in plačilo upravičenih stroškov za celoten znesek prejetih sredstev za izvedbo programa oziroma projekta izkazati z dokazili na način, določen v javnem razpisu oziroma pozivu. Pri izkazovanju nastanka upravičenih stroškov enega izvajalca knjižnega programa v letu 2021 smo ugotovili, da izvajalec ni izkazal nastanka in plačila stroškov za celotni znesek prejetih sredstev agencije za knjižni program v tem letu, temveč za 8.708 EUR manj. Agencija je izvajalcu kljub temu nakazala celotna sredstva v najvišjem znesku, določenem v pogodbi o sofinanciranju, kar ocenjujemo kot neustrezno ravnanje agencije.

3.3.2.3.j Ugotovili smo, da posamezni prejemniki sredstev niso predložili dokazil o plačilu vseh stroškov, kar je po pogodbah o sofinanciranju pogoj za plačilo posameznega zahtevka, ki ga agenciji posreduje prejemnik sredstev. Agencija je ne glede na to nakazala vsa dogovorjena sredstva, kar ocenjujemo kot neustrezno ravnanje agencije.

3.3.2.3.k Agencija je v javnih razpisih in pozivih ter pogodbah o sofinanciranju, ki jih je sklenila z izvajalci posameznih programov oziroma projektov, navedla, da se kot upravičeni stroški priznajo vrednosti stroškov, izkazane na računu, brez obračunanega DDV ter da se upošteva neto vrednost računa, razen v primeru, ko prijavitelj ne more odbiti celotnega DDV. V tem primeru naj bi se kot strošek priznal tudi del DDV, ki si ga prijavitelj po Zakonu o davku na dodano vrednost¹⁰⁹ ne more povrniti. Ugotovili smo, da so posamezni prejemniki sredstev za sofinanciranje programov in projektov v zahtevkih za izplačilo pri navajanju neto oziroma bruto vrednosti računov ravnali različno. Nekateri so pri računih, na katerih je bil obračunan DDV, navajali neto vrednosti računov, posamezni prejemniki so v nekaterih primerih navajali neto, v drugih bruto vrednosti računov, nekateri prejemniki pa zgolj bruto vrednosti računov. Agencija je tem prejemnikom nakazala celotna pogodbeno sredstva, pri tem pa ni niti pridobila niti preverila dokazil prejemnikov o nemožnosti odbitka celotnega DDV po Zakonu o davku na dodano vrednost.

3.3.3 Dopolnjevanje načrtovanih ciljev in ukrepov

V reviziji nas je zanimalo, kako se agencija prilagaja situacijam s področja knjige v povezavi z njenimi pristojnostmi, zato smo preverili, ali je agencija na podlagi spremljanja podatkov s področja knjige in izsledkov izvedenih analiz spreminjala in dopolnjevala načrtovane cilje in ukrepe v svojih dokumentih načrtovanja.

Agencija je financirala v letu 2019 izdano nacionalno raziskavo bralnih in nakupovalnih navad na področju knjige – Knjiga in bralci VI¹¹⁰. V njej so prikazani izsledki raziskave o bralni kulturi in nakupovanju knjig v Sloveniji v letu 2019, s poudarkom na možnih rešitvah za povečanje kupovanja

¹⁰⁹ Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12, 86/14, 90/15, 77/18, 59/19, 72/19 in 196/21 – ZDOsk.

¹¹⁰ Tako kot opomba 71.

knjig. Ta raziskava je bila ena od podlag za pripravo strategije agencije, saj so izzivi strategije sloneli tudi na njenih izsledkih.

Kot smo navedli v točki 3.3.2, agencija spremlja podatke s področja knjige, na podlagi njihovih analiz pa je spreminjala in dopolnjevala svoje cilje in ukrepe, kot na primer:

- zvišala je število podprtih kakovostnih knjižnih naslovov z 22 na 24,
- pri sofinanciranju knjižnih programov je vpeljala nove ocenjevalne kriterije v kategorijah promocije, prodaje in marketinga, z dodatkom za redno zaposleni kader v založništvu,
- na področju izdaje knjig je zvišala minimalne avtorske honorarje za ustvarjalce,
- vpeljevala je nove projekte za promocijo branja v Sloveniji (kot na primer Vrnitev napisanih),
- v programih dela je dopolnjevala aktivnosti v zvezi s projektoma gostovanja Slovenije na knjižnih sejmih v Frankfurtu in Bologni.

Določanje, spreminjanje in dopolnjevanje ciljev in ukrepov agencije pa je tesno povezano s finančnimi sredstvi, kar pomeni, da je uspešnost njenega delovanja v veliki meri vezana na zagotovitev sredstev za delovanje agencije in izvajanje nalog iz državnega proračuna ne glede na to, da je agencija, kot določa ZJA, pri izvajanju svojih nalog samostojna. Poleg tega ministrstvo podaja soglasje k vsakoletnemu programu dela in finančnemu načrtu agencije, ki predstavlja izvedbeni načrt strategije agencije.

3.3.3.a Agencija je na podlagi spremljanja podatkov s področja knjige in izsledkov izvedenih analiz spreminjala in dopolnjevala cilje in ukrepe, načrtovane v svojih dokumentih načrtovanja. Pri tem pa je treba poudariti, da je agencija pri spreminjanju in dopolnjevanju načrtovanih ciljev in ukrepov ter aktivnosti odvisna tudi od sredstev, ki jih za izvajanje svojih nalog prejema iz državnega proračuna.

4. Mnenje

4.1 Mnenje o pravilnosti poslovanja Javne agencije za knjigo Republike Slovenije

Revidirali smo pravilnost poslovanja **Javne agencije za knjigo Republike Slovenije** v letih 2020 in 2021.

Negativno mnenje

Ugotovili smo, da Javna agencija za knjigo Republike Slovenije v letih 2020 in 2021 ni poslovala v skladu s predpisi, notranjimi akti in pogodbenimi določili v naslednjih primerih:

- javnima uslužbencema je izplačala za 297 EUR previsok dodatek za delovno dobo in s tem ravnala v neskladju z Zakonom o sistemu plač v javnem sektorju in Kolektivno pogodbo za javni sektor – točka 2.2.1.a;
- pri izračunu dodatka za delovno uspešnost zaradi povečanega obsega dela za 4 javne uslužbenke ni uporabila pravilne osnove za izračun dodatka, kar je v neskladju z Uredbo o enotni metodologiji in obrazcih za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju – točka 2.2.2.b;
- 3 javnim uslužbencem je obračunala in izplačala previsoke stroške prevoza na delo in z dela v skupnem znesku 138 EUR, kar je v neskladju z Aneksom h Kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji – točka 2.2.3.a;
- pri načrtovanju oziroma pred odločitvijo o investiciji ni izdelala dokumenta identifikacije investicijskega projekta, kar je v neskladju z Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ – točka 2.3.1.a;
- postopke oddaje naročil za nabavo osnovnih sredstev in storitev v vrednosti najmanj 33.371 EUR je izvedla v neskladju z Zakonom o javnem naročanju – točki 2.3.1.b in 2.3.2.a;
- za dodatna dela ni sklenila aneksa k pogodbi, s katerim bi prevzela obveznost, za neupravičeno zamudo rokov za dokončanje del pa ni zaračunala pogodbene kazni, kot je bilo določeno v sklenjeni pogodbi – točka 2.3.1.b;
- plačala je storitve v skupnem znesku 8.100 EUR, ne da bi razpolagala z dokazili, da so bile te izvedene, kar je v neskladju s sklenjeno pogodbo – točka 2.3.2.a;
- sklenila je pogodbo za pravne storitve, za katere je že imela sklenjeno pogodbo z drugim izvajalcem, kar ni bilo v skladu s pogodbo o financiranju agencije v letu 2021, pri čemer so neupravičeni stroški znašali 5.533 EUR – točka 2.3.2.b;
- sofinancirala je izdelavo promocijskega filma v znesku 2.000 EUR mimo javnega razpisa za izbor programa oziroma projekta s področja knjige, kar je v neskladju z Zakonom o Javni agenciji za knjigo Republike Slovenije in Pravilnikom o izvedbi postopkov javnega poziva in javnega razpisa s področja knjige – točka 2.3.2.c;
- za plačilo hladilnika in kavnega aparata v skupni vrednosti 551 EUR je uporabila službeno kreditno kartico, kar je v neskladju s Pravilnikom o dodelitvi in uporabi službenih kreditnih kartic – točka 2.3.2.d;

- predsednici sveta agencije je za pot v Berlin plačala stroške letalske karte, prevoza na letališče, namestitve in prehrane v skupnem znesku 1.281 EUR, za kar ni imela pravne podlage – točka 2.3.2.e;
- z izvajalci ni sklenila pogodb o izvedbi storitev oziroma ni izdala naročilnic pred izvedbo storitev v vrednosti 5.783 EUR, kar je v neskladju s Pravilnikom o oddaji javnih naročil – točka 2.3.2.f;
- izvedla je plačila po roku, ki ga za posredne uporabnike določa Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2020 in 2021 – točka 2.3.2.g;
- članom sveta agencije je sejnine obračunavala in izplačevala nepravočasno, kar je v neskladju z Uredbo o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih – točka 2.3.3.a;
- članom strokovnih komisij agencije je izplačala za 40.844 EUR nagrad, ne da bi pridobila pisna poročila o opravljenem delu in individualna pisna strokovna mnenja o prijavljenih kulturnih programih in projektih, kar je v neskladju s Pravilnikom o strokovnih komisijah Javne agencije za knjigo Republike Slovenije in sklenjenimi pogodbami, poleg tega jim je izplačala povračilo potnih stroškov, za kar ni bilo pravnih podlag – točke 2.3.4.a, 2.3.4.b in 2.3.4.c.

Javna agencija za knjigo Republike Slovenije ni predložila ustreznih in zadostnih dokazov:

- za potrditev pravilnosti obračuna in izplačila delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela v skupnem znesku 3.516 EUR – točka 2.2.2.a.

Za nastale omejitve pri obsegu revidiranja je odgovorna Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

Menimo, da je bilo poslovanje Javne agencije za knjigo Republike Slovenije v pomembnem neskladju s predpisi.

4.2 Mnenje o uspešnosti poslovanja Javne agencije za knjigo Republike Slovenije

Revidirali smo uspešnost poslovanja **Javne agencije za knjigo Republike Slovenije** pri izvajanju nalog s področja knjige v letih 2020 in 2021. Uspešnost poslovanja smo presojali tako, da smo ugotavljali, ali je agencija načrtovala cilje za izvajanje nalog s področja knjige, za katere je bila ustanovljena, ali je izvajala naloge s področja knjige, ki zagotavljajo dosego načrtovanih ciljev, ter ali je spremljala doseganje ciljev s področja knjige.

Menimo, da je bila agencija pri izvajanju nalog s področja knjige v letih 2020 in 2021 **delno uspešna**.

Agencija je cilje za izvajanje nalog s področja knjige načrtovala v svojih dokumentih načrtovanja. V Strategiji Javne agencije za knjigo Republike Slovenije za obdobje 2020–2024, letnih programih dela in finančnih načrtih za leti 2020 in 2021 je večinoma opredelila cilje, ukrepe, aktivnosti in kazalnike za izvajanje nalog s področja knjige. V svoji strategiji sicer ni opredelila kazalnikov in indikatorjev za spremljanje doseganja posameznih ciljev, določila pa jih je v svojih programih dela in finančnih načrtih. Na področju založništva ni določila načina izvedbe nacionalne raziskave bralnih in nakupovalnih navad na področju knjige ter kazalnikov za merjenje doseganja cilja večje zaposljivosti v zasebnem sektorju v kulturi. Na področju bralne kulture ni dovolj jasno opredelila ukrepov in aktivnosti za načrtovano nacionalno promocijsko kampanjo za promocijo branja, nakupovanja in

posedovanja knjig za različne skupine. Poleg tega v programu dela in finančnem načrtu za leto 2021, ob zagotovitvi sredstev iz evropske kohezijske politike za izvedbo projekta udeležbe Slovenije kot častne gostje na knjižnem sejmu v Frankfurtu v letu 2023, ni opredelila dodatnih aktivnosti in kazalnikov za merjenje doseganja zelenih rezultatov.

Agencija pretežno del izvajanja nalog s področja knjige izvaja z dodeljevanjem sredstev z javnimi razpisi in pozivi. V javnih razpisih in pozivih je opredelila predmet in cilje razpisov, pozivov in drugih nalog v skladu s cilji v dokumentih načrtovanja.

Pogoji za kandidiranje na javnih razpisih in pozivih so bili povezani s predmetom in cilji sofinanciranja programov in projektov, vendar pa več pogojev ni bilo jasnih in preverljivih. Agencija je med pogoji za sodelovanje navedla tudi takšne, ki predstavljajo vsebino programov oziroma projektov, ki so predmet sofinanciranja, in predstavljajo zaveze prijaviteljev, ki jih ti lahko izpolnijo šele v času po sklenitvi pogodbe o sofinanciranju, nekaterih pa v trenutku presoje upravičenosti prijaviteljev ni bilo mogoče preveriti.

Kriteriji za ocenjevanje vlog so bili sicer povezani s cilji javnih razpisov, vendar pa nekateri niso bili jasni in merljivi. Agencija v javnih razpisih za sofinanciranje knjižnih programov in kulturnih projektov za področje izdaje knjig in v javnem razpisu za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev ni dovolj natančno obrazložila zahtev za prijavitelje pri kriteriju kakovosti za doslej izdana knjižna dela in za prijavljeni knjižni program oziroma kulturni projekt. V javnem razpisu za sofinanciranje revijalnega programa ni opredelila pomena kriterija javnega diskurza v slovenskem kulturnem prostoru. Tudi v javnem razpisu za štipendije iz knjižničnega nadomestila posameznih kriterijev ni obrazložila. Navedeno za prijavitelje predstavlja nejasnost, kaj naj bi predstavili v svoji vlogi, kar hkrati zmanjšuje objektivnost pri ocenjevanju zahtev iz posameznega kriterija. Ugotovili smo tudi, da so bile ocene pristojnih komisij pri ocenjevanju v posameznih razpisih pomanjkljivo utemeljene, kar ne omogoča naknadne preverljivosti ocenjevanja.

Agencija v javnih razpisih za sofinanciranje knjižnih programov in kulturnih projektov za področje izdaje knjig ni opredelila načina odločitve strokovne komisije o določitvi obsega sofinanciranja (število sofinanciranih knjig). V javnih razpisih za sofinanciranje kulturnih programov na področju bralne kulture in literarnih prireditev in revijalnega programa pa ni opredelila načina določitve obsega sredstev, ki jih za svoj program prejme posamezni prejemnik, in sicer z vnaprej določenimi kriteriji za določitev višine sofinanciranja upravičenih stroškov, niti ni izkazala oziroma obrazložila razlogov za svoje odločitve. Menimo, da s tem agencija ni zagotovila transparentnosti pri dodeljevanju sredstev in tako ne zagotavlja zadostne mere objektivnosti pri odločanju.

Pristojna strokovna komisija pri ocenjevanju posameznih vlog, prispelih na javni razpis za sofinanciranje revijalnih programov, ni ovrednotila doseganja kriterijev na način, kot je bil določen v objavi javnega razpisa. S tem je enemu od prijaviteljev omogočila sofinanciranje revijalnega programa, ki sicer ne bi dosegel zahtevanega praga sofinanciranja.

Poleg tega agencija nima jasnih pravil za izogibanje navzkrižju interesov članov strokovnih komisij agencije, zaradi česar so se ti iz obravnav posameznih prijav izločali različno. Nagrade za delo članov strokovnih in delovnih komisij pa so direktorji agencije določali na podlagi njihove subjektivne ocene, brez povezave z obsegom dela, kar predstavlja tveganje za negospodarno ravnanje.

Agencija v javnih razpisih ni opredelila, katere upravičene stroške, ki jih sofinancira, predstavljajo splošni stroški prejemnika sredstev. Hkrati ni določila izhodiščnih izračunov oziroma najvišjih deležev sofinanciranja teh stroškov. Tudi za stroške dela založnika v posameznih javnih razpisih ni določila izhodiščnih izračunov oziroma najvišjih deležev sofinanciranja teh stroškov. V nekaterih javnih razpisih pa agencija ni opredelila izhodiščnih izračunov oziroma najvišjih deležev sofinanciranja za nobenega od sklopov upravičenih stroškov.

Agencija je pretežno z javnimi razpisi za sofinanciranje različnih programov in projektov s področja založništva, bralne kulture in mednarodne dejavnosti, pa tudi z drugimi aktivnostmi dosegala načrtovane cilje, vendar z manjšimi odstopanji. Pri tem je večinoma spremljala in merila izvajanje načrtovanih ciljev, ni pa merila izvajanja cilja spodbud za zaposlovanje pri založnikih, saj ne spremlja, kolikšen del stroškov dela posameznega založnika oziroma prejemnika sredstev dejansko sofinancira v posameznem letu v okviru posameznega razpisa, niti ni spremljala, koliko stroškov dela v določenem letu sofinancira z vsemi javnimi razpisi, na katerih je posamezni prejemnik sredstev uspešno kandidiral, hkrati pa ne primerja, kolikšne deleže skupnih stroškov dela založnikov oziroma prejemnikov sofinancira v posameznem letu.

V letnih poročilih agencija ni poročala niti o finančni realizaciji posamezne aktivnosti v določenem letu niti o stroških in izdatkih posameznih aktivnosti v okviru projekta gostovanja Slovenije na knjižnem sejmu v Frankfurtu.

Agencija je vzpostavila zaveze o poročanju prejemnikov sredstev za ugotavljanje namenske porabe sredstev in za merjenje ciljev, ni pa v vseh primerih uspešno spremljala izpolnjevanja pogodbenih obveznosti prejemnikov sredstev oziroma v primerih odstopanj ni ravnala v skladu s pogodbenimi možnostmi oziroma dolžnostmi.

Agencija v obdobju, na katero se nanaša revizija, v splošnem aktu ni opredelila izvedbe nadzora namenske porabe sredstev ter primernosti in strokovnosti dela pravnih in fizičnih oseb, ki jim dodeljuje sredstva. Pri nadziranju izvajanja obveznosti prejemnikov sredstev in namenske porabe sredstev ni bila uspešna, saj je po naši oceni plačala vsaj 63.010 EUR za stroške, ki se niso nanašali na programe oziroma projekte, sprejete v sofinanciranje, oziroma iz dokazil ni izhajalo, da se nanašajo na upravičene stroške teh programov oziroma projektov. Enemu od prejemnikov sredstev je nakazala celotna pogodbeni sredstva, kljub temu da ni izkazal za 8.708 EUR stroškov, poleg tega pa mu je izplačala za 16.680 EUR preveč glede na delež sofinanciranja njegovih upravičenih stroškov, določen v pogodbi o sofinanciranju. Izvrševala je plačila za sofinanciranje programov oziroma projektov, ne da bi prejemniki predložili vsa zahtevana dokazila. Hkrati smo ugotovili, da agencija ni odstopila od pogodb oziroma ni zahtevala vračila dela ali celotnih pogodbenih sredstev pri 2 prijaviteljih, ki svojih pogodbenih obveznosti nista izvedla v roku, pri čemer je eden od prijaviteljev agenciji posredoval neresnične podatke o izvedbi svojega knjižnega programa.

Agencija je na podlagi spremljanja podatkov s področja knjige in izsledkov izvedenih analiz v svojih dokumentih načrtovanja spreminjala in dopolnjevala načrtovane cilje in ukrepe, vendar je pri tem odvisna od obsega sredstev, ki jih za izvajanje svojih nalog prejema iz državnega proračuna.

5. Zahteva za predložitev odzivnega poročila

Javna agencija za knjigo Republike Slovenije mora v roku 90 dni po prejemu revizijskega poročila predložiti računskemu sodišču odzivno poročilo.

Odzivno poročilo mora vsebovati:

- navedbo revizije, na katero se nanaša,
- kratek opis nepravilnosti in nesmotrnosti v poslovanju, ki so bile ugotovljene z revizijo, in
- izkaz popravljalnih ukrepov.

Izkaz popravljalnih ukrepov mora obsegati navedbo popravljalnih ukrepov in ustrezna dokazila o izvedenih popravljalnih ukrepih za odpravo ugotovljenih nepravilnosti in nesmotrnosti. Zahtevani načrt aktivnosti mora vsebovati opredelitev aktivnosti, odgovornih oseb za njihovo izvedbo in rokov za izvedbo aktivnosti.

Javna agencija za knjigo Republike Slovenije mora v odzivnem poročilu izkazati, da:

1. je začela postopek za vračilo preveč izplačanega dodatka za delovno dobo zoper poslovodno osebo v skladu s 190. členom Obligacijskega zakonika – točka 2.2.1.a;
2. pravočasno obračunava sejnine članom sveta agencije – točka 2.3.3.a;
3. je v pogodbe, sklenjene s člani strokovnih komisij, v skladu s Pravilnikom o strokovnih komisijah Javne agencije za knjigo Republike Slovenije vključila zahtevo, da pred izplačilom nagrad za opravljeno delo predložijo pisno poročilo o opravljenem delu – točka 2.3.4.a;
4. je pripravila načrt aktivnosti, na podlagi katerega bo zagotovila, da bo pripravila notranji akt agencije oziroma sprejela pravila, v katerem bo opredelila način izločanja članov strokovnih komisij agencije v primerih navzkrižja interesov – točka 3.2.4.b;
5. je sprejela pravila za določitev zneskov nagrad strokovnih komisij Javne agencije za knjigo Republike Slovenije in delovnih komisij s področja knjižničnega nadomestila ter predložila sklep o določitvi višine nagrad za člane strokovnih komisij in sklep o določitvi višine nagrad za člane delovnih komisij za leto 2024 – točka 3.2.4.c.

Po drugem odstavku 29. člena ZRacS-1 je odzivno poročilo uradna listina, ki jo potrdi odgovorna oseba uporabnika javnih sredstev s svojim podpisom in pečatom.

Računsko sodišče bo ocenilo verodostojnost odzivnega poročila, to je resničnost navedb o popravljalnih ukrepih, in po potrebi opravilo revizijo odzivnega poročila na podlagi četrtega odstavka 29. člena ZRacS-1. Prav tako bo ocenilo zadovoljivost sprejetih popravljalnih ukrepov.

Če odzivno poročilo ne bo predloženo v roku, določenem v tem revizijskem poročilu, stori odgovorna oseba uporabnika javnih sredstev prekršek po tretjem odstavku 38. člena ZRacS-1. Če uporabnik javnih sredstev, ki bi moral predložiti odzivno poročilo, niti v roku 15 dni po izteku roka za predložitev odzivnega poročila računskemu sodišču ne predloži odzivnega poročila, se šteje, da

uporabnik javnih sredstev krši obveznost dobrega poslovanja.¹¹¹ Prav tako opozarjamo, da se neresnične navedbe v odzivnem poročilu obravnavajo kot neresnične navedbe v uradni listini (drugi odstavek 29. člena ZRacS-1).

Če bo računsko sodišče v porevizijskem postopku ugotovilo, da Javna agencija za knjigo Republike Slovenije krši obveznost dobrega poslovanja, bo ravnalo v skladu s sedmim do štirinajstim odstavkom 29. člena ZRacS-1.

¹¹¹ 3. točka prvega odstavka 37. člena Poslovnika Računskega sodišča Republike Slovenije.

6. Priporočila

Javni agenciji za knjigo Republike Slovenije priporočamo, naj:

- v vsakoletnem finančnem načrtu in programu dela načrtuje vse prihodke in odhodke, prejemke in izdatke ter naloge, povezane z njimi;
- v prihodnjih postopkih oddaje javnih naročil pod mejnimi vrednostmi za uporabo postopkov po Zakonu o javnem naročanju zagotovi preveritev cene na trgu pri več dobaviteljih in to tudi dokumentira;
- ob morebitni spremembi strategije agencije oziroma ob sprejemu nove vanjo vključi merljive kazalnike za spremljanje doseganja zastavljenih ciljev v obdobju, na katero se nanaša strategija;
- v prihodnjih javnih razpisih določi pogoje za sodelovanje, ki bodo opredeljeni tako, da bodo iz njih nedvoumno jasne zahteve, ki jih morajo prijavitelji izpolnjevati in ki jih bo mogoče ob pregledu vlog tudi preveriti; poleg tega naj natančno opredeli predmet sofinanciranja ter morebitne zaveze, ki bodo izhajale iz opredelitve predmeta sofinanciranja, vključi v pogodbe o sofinanciranju;
- v večletne razpise za sofinanciranje knjižnih programov vključi ustrezno zahtevo o dostopnosti knjig glede na leto, za katero prijavitelji vložijo prijave za sofinanciranje knjižnih programov, ter obdobje nastanka upravičenih stroškov;
- v svojih aktih in/ali posameznem javnem razpisu za sofinanciranje programov za večletno obdobje opredeli način izvedbe postopkov izbora programov v nadaljnjih letih sofinanciranja;
- v javnih razpisih za sofinanciranje programov in projektov poda razlago vseh kriterijev, v javnih razpisih za štipendije iz knjižničnega nadomestila pa poleg tega poda še razčlenitev kriterijev za vsa področja dodeljevanja štipendij za ustvarjalnost iz naslova knjižničnega nadomestila; med kriterije naj vključi le takšne, ki jih prijavitelji lahko izkažejo in jih bo strokovna komisija lahko ocenila; poleg tega naj kriterije kakovosti opredeli posebej za doslej izdana knjižna dela oziroma za že izvedene aktivnosti in posebej za prijavljeni program oziroma projekt; pri opredelitvah vseh kriterijev naj se izogne podvajanju kriterijev oziroma njihovih delov;
- zagotovi ustrezno utemeljitev ocen pristojne strokovne komisije za knjižne programe in projekte, in sicer po kriterijih in glede na njihovo obrazložitev v javnem razpisu, da s tem omogoči naknadno preverljivost ocenjevanja; poleg tega naj ob pripravi poročila strokovne komisije za oceno prijavljenih knjižnih programov in projektov preveri skladnost opisne ocene s številčno;
- v javnih razpisih in pozivih za sofinanciranje knjižnih programov in projektov opredeli način določitve obsega sofinanciranja programa oziroma projekta z določitvijo objektivnih kriterijev, v vseh javnih razpisih in pozivih pa opredeli način oziroma kriterije za določitev višine sofinanciranja upravičenih stroškov; agencija naj zagotovi, da bodo pristojne strokovne komisije pri pripravi predlogov sofinanciranja programov in projektov upoštevale tako določene kriterije, v svojih poročilih o oceni prijavljenih programov in projektov pa pojasnile način uporabe teh kriterijev za določitev obsega sofinanciranja knjižnega programa oziroma projekta posameznega prijavitelja oziroma razloge za določitev višine sofinanciranja programa oziroma projekta posameznega prijavitelja;
- v vseh javnih razpisih in pozivih za sofinanciranje programov in projektov opredeli izhodiščne izračune ali vsaj deleže, do katerih se sofinancirajo posamezni upravičeni stroški; opredeli naj

tudi splošne stroške izvajalca programa oziroma projekta in naj tudi za sklope stroškov, ki so samo posredno povezani s posameznim programom oziroma projektom, določi deleže oziroma izhodiščne izračune teh stroškov;

- zagotovi spremljanje izvajanja spodbud zaposlovanja pri založnikih in drugih izvajalcih programov in projektov v obliki sofinanciranja stroškov dela glede na določitev omejitve sofinanciranja teh stroškov v posameznem razpisu oziroma pozivu ter spremlja celotne zneske sofinanciranja stroškov dela posameznega založnika oziroma izvajalca v okviru vseh javnih razpisov in pozivov, prek katerih so ti prejeli sredstva agencije za izvajanje različnih programov in projektov; poleg tega naj v vseh javnih razpisih in pozivih zagotovi omejitve sofinanciranja teh stroškov;
- v letnih poročilih poroča tudi o finančni realizaciji posameznega javnega razpisa, projekta oziroma aktivnosti, vključno s primerjavo z načrtovanim in opisom morebitnih odstopanj med obema;
- vsaj ob koncu obdobja veljavne strategije agencije izvede in objavi evalvacijo strategije;
- v pogodbah o sofinanciranju v skladu z določitvijo izkazovanja upravičenih stroškov, navedenih v posameznem javnem razpisu oziroma pozivu, določi obveznost izvajalca o izkazovanju plačila vseh upravičenih stroškov, ki jih je vključil v zahteve za plačilo;
- v javnih razpisih oziroma pozivih ter v pogodbah o sofinanciranju programov oziroma projektov navede, da tudi dejansko nastali upravičeni stroški, ne le zaproseni znesek teh stroškov, ne smejo preseči v javnih razpisih oziroma pozivih določenega najvišjega deleža sofinanciranja s strani agencije;
- zagotovi, da bo iz zahtevkov za izplačilo, ki jih posredujejo prejemniki sredstev, nedvoumno razvidno, da so stroški nastali pri aktivnostih, povezanih s sofinanciranim programom oziroma projektom;
- v javnih razpisih in pozivih v primerih sofinanciranja stroškov dela izvajalca programa oziroma projekta opredeli verodostojna dokazila o nastanku teh stroškov, na podlagi katerih bodo prejemniki sredstev prilagali enake in primerljive izkaze nastanka teh stroškov.

Pravni pouk

Tega poročila na podlagi tretjega odstavka 1. člena ZRacS-1 ni dopustno izpodbijati pred sodišči in drugimi državnimi organi.

Jana Ahčin,
generalna državna revizorka

Vročiti:

1. Javni agenciji za knjigo Republike Slovenije,
2. Renati Zamida,
3. Sebastjanu Erženu,
4. dr. Dimitriju Ruplu,
5. Državnemu zboru Republike Slovenije.

7. Priloge

Priloga 1 Javni razpisi in pozivi agencije v letu 2020

Javni razpis/ javni poziv	Naziv razpisa/poziva	Načrtovana sredstva 2020 v EUR	Realizacija 2020 v EUR	Struktura realizacije 2020 v %	Število prejemnikov	Objava javnega razpisa/javnega poziva
1. JR10-KNJŽNI PROGRAM- 2020-2023	Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje knjižnih programov za obdobje 2020–2023	1.583.000	1.628.000	38	22	Uradni list RS, št. 68/19; 15. 11. 2019
	JR3-KNJIGA- 2020-2021, področje izdaja knjig IK	270.000	194.000		17	
	JR3-KNJIGA- 2020-2021, področje medn. sodel. (MS)	30.000	25.500		8	
2. JR3-KNJIGA- 2020-2021, področje bralna kultura (BK)	Javni dvoletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige za obdobje 2020–2021	30.000	49.500		16	Uradni list RS, št. 7/20; 31. 1. 2020
	JR3-KNJIGA- 2020-2021, področje LP	50.000	47.500		14	
	SKUPAJ JR3- KNJIGA-2020- 2021	380.000	316.500	7		
3. JR11- REVIJALNI PROGRAM- 2020-2022	Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje revijalnih programov za obdobje 2020–2022	570.000	567.000	13	17	Uradni list RS, št. 68/19; 15. 11. 2019
4. JR8-VKP-2019- 2021	Javni razpis za sofinanciranje večletnih zahtevnih knjižnih projektov za obdobje 2019 do 2021	88.000	80.000	2	9	Uradni list RS, št. 32/19; 17. 5. 2019
5. JR5-P-2020	Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju prevodov v tuje jezike za leto 2020	100.000	128.118	3	64	Uradni list RS, št. 89/20; 19. 6. 2020

Javni razpis/ javni poziv		Naziv razpisa/poziva	Načrtovana sredstva 2020 v EUR	Realizacija 2020 v EUR	Struktura realizacije 2020 v %	Število prejemnikov	Objava javnega razpisa/javnega poziva
6.	JP3-TRUBAR-2020	Javni poziv za izbor kulturnih projektov na področju stroškov tiska izvirnih slovenskih del v tujih jezikih za leto 2020	50.000	43.485	1	51	Uradni list RS, št. 89/20; 19. 6. 2020
7.	JR6-INJ-2020	Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju izdajanja knjižnih del slovenskih avtorjev v nemškem jeziku za leto 2020	60.000	75.000	2	14	Uradni list RS, št. 89/20; 19. 6. 2020
8.	JR13-PROGRAM MS-2020-2023	Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje programov mednarodnega sodelovanja za obdobje 2020–2023	210.000	214.300	5	15	Uradni list RS, št. 69/19; 22. 11. 2019
9.	JR12-PROGRAM BK IN LP-2020-2023, področje BK	Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje javnih kulturnih programov na področju BRALNE KULTURE IN LITERARNIH PRIREDITEV za obdobje 2020–2023	130.000	132.000		7	Uradni list RS, št. 69/19; 22. 11. 2019
	JR12-PROGRAMI BK IN LP-2020-2023, področje LP		345.000	354.000		13	
	SKUPAJ JR12-PROGRAMI BK IN LP-2020-2023		475.000	486.000	11		
10.	JR-1-KG-2020-2021	Javni dvoletni razpis za sofinanciranje kulturnih dejavnosti v knjigarnah za obdobje 2020–2021	100.000	100.000	2	17	Uradni list RS, št. 3/20; 17. 1. 2020
11.	JR8-ŠTIPENDIJE-2020	Javni razpis za izbor prejemnikov štipendij za ustvarjalnost iz naslova knjižničnega nadomestila za leto 2020	476.316	476.308	11	152	Uradni list RS, št. 65/20; 8. 5. 2020
12.	JR2-RSK OŠ in SŠ	Javni ciljni razpis za izbor in financiranje kulturnih projektov "Rastem s knjigo OŠ in SŠ 2020"	75.000	75.000	2	2	Uradni list RS, št. 3/20; 17. 1. 2020

Javni razpis/ javni poziv	Naziv razpisa/poziva	Načrtovana sredstva 2020 v EUR	Realizacija 2020 v EUR	Struktura realizacije 2020 v %	Število prejemnikov	Objava javnega razpisa/javnega poziva
13. JR4-PS-2020	Javni razpis za izbor izvajalca mednarodnih prevajalskih seminarjev za prevajalce iz slovenščine v tuje jezike za leto 2020	30.000	30.000	1	1	Uradni list RS, št. 8/20; 7. 2. 2020
14. JP1-MOBILNOST 1-2020	Javni poziv za izbor kulturnih projektov na področju mobilnosti v tujini za leto 2020	20.000	5.750	0	11	Uradni list RS, št. 89/20; 19. 6. 2020
15. JR7-E-ZALOŽNIŠTVO-2020	Javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov na področju elektronskega založništva za leto 2020	29.329	56.965	1	28	Uradni list RS, št. 113/20; 21. 8. 2020
16. JR9-ŠTIPENDIJE-LITERARNA KRITIKA-2020	Javni razpis za izbor prejemnikov delovnih štipendij s področja literarne kritike za leto 2020		27.000	1	9	Uradni list RS, št. 128/20; 25. 9. 2020
SKUPAJ¹⁾		4.246.645	4.309.426	100		

Opomba: ¹⁾ Skupni znesek načrtovanih in realiziranih sredstev ni enak podatku o skupnem znesku načrtovanih in realiziranih transferjev v programu dela in finančnem načrtu agencije za leto 2020 in letnem poročilu agencije za leto 2020, saj v tej tabeli ni upoštevana polovica knjižničnega nadomestila za živeče avtorje v znesku 476.316 EUR, ki se ne nakazuje na podlagi javnega razpisa. Realizacija transferjev za leto 2020 naj bi tako znašala skupaj 4.785.742 EUR, iz letnega poročila agencije za leto 2020 pa izhaja znesek 4.786.030 EUR. Več o tem je navedeno v točki 2.3.6.a.

Vir: programa dela in finančna načrta agencije za leti 2020 in 2021, podatki agencije.

Priloga 2 Javni razpisi in pozivi agencije v letu 2021

Javni razpis/ javni poziv		Naziv razpisa/poziva	Načrtovana sredstva 2021 v EUR	Realizacija 2021 v EUR	Struktura realizacije 2021 v %	Število prejemnikov	Objava javnega razpisa/javnega poziva
1.	JR10-KNJIZNI PROGRAM-2020- 2023	Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje knjižnih programov za obdobje 2020–2023	2.500.329	2.465.000	44	22	Uradni list RS, št. 68/19; 15. 11. 2019
	JR3-KNJIGA-2020- 2021, področje izdaja knjig IK		223.000	223.000		17	
	JR3-KNJIGA-2020- 2021, področje medn. sodel.(MS)		25.500	25.500		8	
2.	JR3-KNJIGA-2020- 2021, področje bralna kultura (BK)	Javni dvoletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje kulturnih projektov na področjih knjige za obdobje 2020–2021	51.500	51.500		16	Uradni list RS, št. 7/20; 31. 1. 2020
	JR3-KNJIGA-2020- 2021, področje LP		52.000	50.000		14	
	SKUPAJ JR3- KNJIGA-2020-2021		352.000	350.000	6		
3.	JR2-IK-30 LET- 2021	Javni razpis za sofinanciranje izdaje knjig ob 30. obletnici samostojnosti Slovenije	50.000	63.500	1	6	Uradni list RS, št. 28/21; 22. 6. 2021
4.	JR1-ISS-2021	Javni razpis za sofinanciranje izdaje izvirnih slikanic in stripov slovenskih avtorjev za otroke in mladino za leto 2021	25.000	45.000	1	5	Uradni list RS, št. 26/21; 19. 2. 2021
5.	JR11-REVIJALNI PROGRAM-2020- 2022	Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje revijalnih programov za obdobje 2020–2022	576.000	589.000	11	19	Uradni list RS, št. 68/19; 15. 11. 2019
6.	JR8-VKP-2019- 2021	Javni razpis za sofinanciranje večletnih zahtevnih knjižnih projektov za obdobje 2019 do 2021	72.000	72.000	1	9	Uradni list RS, št. 32/19; 17. 5. 2019

Javni razpis/ javni poziv		Naziv razpisa/poziva	Načrtovana sredstva 2021 v EUR	Realizacija 2021 v EUR	Struktura realizacije 2021 v %	Število prejemnikov	Objava javnega razpisa/javnega poziva
7.	JR5-P-2021	Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju prevodov v tuje jezike za leto 2021	115.000	122.598	2	70	Uradni list RS, št. 31/21; 5. 3. 2021
8.	JP3-TRUBAR-2021	Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju stroškov tiska izvirnih slovenskih del v tujih jezikih za leto 2021	45.000	62.200	1	72	Uradni list RS, št. 31/21; 5. 3. 2021
9.	JR6-INJ-2021	Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju izdajanja knjižnih del slovenskih avtorjev v nemškem jeziku za leto 2021	78.000	96.000	2	20	Uradni list RS, št. 31/21; 5. 3. 2021
10.	JR13-PROGRAM MS-2020-2023	Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje programov mednarodnega sodelovanja za obdobje 2020–2023	214.500	214.500	4	14	Uradni list RS, št. 69/19; 22. 11. 2019
11.	JR12-PROGRAM BK IN LP-2020-2023, področje BK	Javni večletni razpis za izbor izvajalcev in sofinanciranje javnih kulturnih programov na področju BRALNE KULTURE IN LITERARNIH PRIREDITEV za obdobje 2020–2023	133.500	133.500		7	Uradni list RS, št. 69/19; 22. 11. 2019
	JR12-PROGRAMI BK IN LP-2020-2023, področje LP		356.000	354.000		13	
	SKUPAJ JR12-PROGRAMI BK IN LP-2020-2023		489.500	487.500	9		
12.	JR-1-KG-2020-2021		100.000	100.000	2	17	Uradni list RS, št. 3/20; 17. 1. 2020
13.	JR10-ŠTIPENDIJE-2021	Javni razpis za izbor prejemnikov štipendij za ustvarjalnost iz naslova knjižničnega nadomestila za leto 2021	537.410	530.294	9	120	Uradni list RS, št. 54/21; 9. 4. 2021
14.	JR7-RSK OŠ in SŠ-2021	Javni ciljni razpis za izbor in financiranje kulturnih projektov "Rastem s knjigo OŠ in SŠ 2021"	80.000	80.000	1	2	Uradni list RS, št. 36/21; 12. 3. 2021

Javni razpis/ javni poziv	Naziv razpisa/poziva	Načrtovana sredstva 2021 v EUR	Realizacija 2021 v EUR	Struktura realizacije 2021 v %	Število prejemnikov	Objava javnega razpisa/javnega poziva
15. JR4-PS-2021	Javni razpis za izbor izvajalca mednarodnih prevajalskih seminarjev za prevajalce iz slovenščine v tuje jezike za leto 2021	30.000	20.000	0	1	Uradni list RS, št. 31/21; 5. 3. 2021
16. JP1-MOBILNOST-2021	Javni poziv za izbor kulturnih projektov na področju mobilnosti v tujini za leto 2021	10.000	6.765	0	15	Uradni list RS, št. 31/21; 5. 3. 2021
17. JR9-E-ZALOŽNIŠTVO-2021	Javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov na področju elektronskega založništva za leto 2021	100.000	129.740	2	29	Uradni list RS, št. 44/21; 26. 3. 2021
18. JR11-ŠTIPENDIJE-LITERARNI KRITIKI-2021	Javni razpis za izbor prejemnikov delovnih štipendij s področja literarne kritike za leto 2021	18.000	18.000	0	6	Uradni list RS, št. 61/21; 16. 4. 2021
19. JR8-DŠ-VU-2021	Javni razpis za izbor prejemnikov delovnih štipendij za vrhunske ustvarjalce v letu 2021	100.000	150.000	3	10	Uradni list RS, št. 41/21; 19. 3. 2021
20. JR1-FRANKFURT-KATALOGI-2021	Javni razpis za izdajo predstavitev katalogov v tujih jezikih (operacija "Slovenija, osrednja gostja mednarodnega knjižnega sejma v Frankfurtu – model trajnega uveljavljanja slovenske literarne ustvarjalnosti v tujini")	52.801	-	-	8	Uradni list RS, št. 173/21; 5. 11. 2021
21. JR2-FRANKFURT-VP-2021	Javni razpis za izdelavo vzorčnih prevodov del slovenskih avtorjev v tujih jezikih (operacija "Slovenija, osrednja gostja mednarodnega knjižnega sejma v Frankfurtu – model trajnega uveljavljanja slovenske literarne ustvarjalnosti v tujini")	54.529	-	-	7	Uradni list RS, št. 173/21; 5. 11. 2021
SKUPAJ¹⁾		5.600.069	5.602.097	100		

Opomba: ¹⁾ Skupni znesek načrtovanih in realiziranih sredstev ni enak podatku o skupnem znesku načrtovanih in realiziranih transferjev v programu dela in finančnem načrtu agencije za leto 2021 in letnem poročilu agencije za leto 2021, saj v tej tabeli ni upoštevana polovica knjižničnega nadomestila za živeče avtorje v znesku 537.409 EUR, ki se ne nakazuje na podlagi javnega razpisa. Realizacija transferjev za leto 2021 naj bi tako znašala skupaj 6.139.506 EUR, iz letnega poročila agencije za leto 2021 pa izhaja znesek 6.139.154 EUR. Več o tem je navedeno v točki 2.3.6.a.

Vir: programa dela in finančna načrta agencije za leti 2020 in 2021, podatki agencije.

*Bdimo nad potmi
javnega denarja*

Računsko sodišče Republike Slovenije
The Court of Audit of the Republic of Slovenia
Slovenska cesta 50, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0) 1 478 58 00
sloaud@rs-rs.si
www.rs-rs.si